

له چاپکراوه کانی کوزی زانیاری کوره

فرهنهنگی له کو و لور

دانان و بخوردندوهي :

حصیدي ميشه و پناه

لندوان و بعراورده دل

مه حمود زامدار

چاپخانه هی کوزی زانیاری کوره

بەھلە - ۱۹۷۸

لە چاپگراوەکانی کۆزى زانیارى گورۇ

فرهەنگى لەك و لوڑ

دانان و گۆزى دەنمۇھى :

صەيدى ئىسەرەد پەناھ

لىبيان و بىراوردىرىنى

مەحمۇد زامدار

چاپخانەي کۆزى زانیارى گورۇ

بىغدا - ۱۹۷۸

لە پەپەزىدە كافى ئۆزى زانىارى كورۇ

فرەھەنگى لەك و لوز

دانان و كۈركۈدنمەھى :

صەيدى سىيەھەپنەھە

لىبىوان و بىراوردىرىدىن

مەحمود زامدار

ئۆزى زانىارى كورۇ - بەندا

من مطبوعات أجمع الكلبي الكردي

قاموس (لك) و (مر)

جعده : حميد ايزدبناه

تحقيق ومقارنة : محمود زامدار

مطبعه أجمع الكلبي الكردي

بغداد - ١٩٧٨

خوشنوی هیتا :

دوكتور (پهرام فرهوشی) نهندامی دهسته بهزینه بهري نهنجومه نی
(ایران باستان) بهم چند وشهیه فرهنه نگه که دهکاته و دهان :

« دیالیکته ئیرانیه کان پرزن له گەنجینه زور گەوره‌ی ندهدیيات ، که
له سرمایه‌ی به نرخی معنوه و لاته دزینه کمان و پاشماوه شارستانیه
گەوره‌کەی ماوه‌تەوه . ئەو سرمایه گەوره‌یه — به داخوه — بهه بهره واله
دوس دەچىن و به تىېزىنى رۆزگار دیالیکته کۆنه کان دەكۈزىتەوه و له يېر
معچەتەوه .. يەكىن لە ئامانچە کانى نەجۇمنى (فرەنگ ایران باستان)
كۆزكەرنەوه و پاراستى ئەو دیالیکتەنەيە^(۱) .. كىتىبى فەرەنگى لورى
يەكەمین كىتىبى زنجىرىه دیالیکته ئیرانیه کانه .. ھیواى ئەوه ھەيە کە
ئەنجومەن بتوان دیالیکته ئیرانیه کانى تىش ، کە چەند سەدىكىن ،
كۆبىكانەوه و بلاويان بىكأت^(۲) زور سوباسى دۆستى زانامان كاڭ دكتور

---

(۱) گەزان و سۆزان و ساغىركەنەوه دیالیکته کانى كوردى (ادابىك) مەزىتنىزىن و
كوردانەنلىرىن كارتىك . لە بەرددەم ئەدب و رۆشنىبىر و زاناياندا .

(۲) لە نەنجامى تىكەلەۋى ئىبانى بە گىيانانەي لوزە كان له گەل مىللەتى فارس و
لەپەر ئەوهى نەم مىللەتەيش . وە كۆ مىللەتىكى گەوره و حوكەزان ، دەورى
مېزقىيانەي خۇى دەبىنى .. بۇيە زور شى رۆزانەي سايسىن و
رۆشنىرىت و شارستانى لە نەم وەرگىرتوه ، ھەرروه كۆ جون ئەم دىباردە بە
لە نىتو ئىسمەدا له گەل برا عمرە بە کان ھاتقۇنە كایغۇوه ، ھەرروه كۆ كوردى كانى
كوردىستانى توركى و كوردى كانى بە كېتىن سوقىتى و سۈرىيابىش .

(منوچه‌ری سوده) ماموتای زانستلا . ده‌کهین که له کاری ناستینى دیالیکه ئیرانیه کاندا ماموتایه کی بیز و تبه و تئیی فرهنه‌نگی لوزش له زبر چاودیزق نهواندا . ناماوه و رنک و کنک کراوه .. هروا سویاسی کاک (حمیدی ئیزدی پهنا) یش ده‌کم . که دیانکنی زگماکی خوی کوکر دۆتهوه و له سازکردنی ئەم فرهنه‌نگهدا زور رەنچى بکشاوه . هیوادارم که دریزه به کاری سوئمه‌ندی خوی بدان .

سویاسی خاتونی خیزخواز (فرهنه‌نگیز یه‌گانه‌گن) که حەرجى چاپکردنی ئەو کتیبه‌ی له سرمایه‌ی خوالى خوشبو . جەمنیدی یه‌گانه‌گن داوه ، سلاؤم بتو گیانی ئەو پیاووه خیزخوازه ده‌تیرم .. هروا سویاسی دۆستی هو نەرمەند کاک (اکبر قطۇرە دریائى) ده‌کم . که ئەم کتیبه به يارمه‌تى ئەواذ گەيىشتوه بەردەست .

سهره‌تا

له پاشا (زانابه‌کی !) دیگه‌ی (منوچهر ستوده) ناو دهقی سره‌تاكه
دهشکنین و بعد چاهنه دهدوی :

« نزبکه‌ی سه د پهنجا زاری جوی جوی له دیالیکته کانی (فارسن !)
کله ئیرانی گهوره‌دا . تا ئەمرۆ بره‌ویاز همیه ، جیگه‌ی سه‌رخ و
ئیزامانی زمان‌ناسانی ئهور و پاین و ئیرانیه .. ئه دیالیکتanh هر له و کانه‌وه
که زمانی فارسن کون له باره‌گای هخامه‌نشه کاندا بره‌وه هېټو ، له و
زه‌مانه‌دا زموده‌شت پیغمه‌بری ئیران گاته‌های ده‌توسی ، له و سه‌ردنه‌دا
که ساسیه‌دان به زمانی په‌هلهوچ دهدوان . بـ سرتاری ئیراندا هېټون و
زمانی توویزی تیره جیاجیا کانی ئاریاپیت بقون .. گرینگن و نخی ئه و
دیالیکتanh له — بـ ده‌توسه کانی — هخامه‌شیان بـ ئاویتای زموده‌شت،
با توسر اووه کانی په‌هلهوچ که متر نین . زمانی فارسن و زمانی ئاویتا و زمانی
به‌هه‌ویش رۆزی له رۆزان . بـ لک له دیالیکتanh بقون ^(۱۱) .

ھوریک له دیالیکتanh . پـن له وشه و نهرکیيات و زاراوھی رەمنی
فارسن و ھوریک له‌وانه ده‌کرئ بـ فارسن بـه کانگه‌ی ئیلماھ بـخشن .
ئه دیالیکتanh له کوئیشەوە . ئەدەب دۆستان پـ یومندیان پـن نه‌بورو و

۱۱ بـو سەدە بـن دەبىن ، كەلن وشه و دەستەوازه‌ي نازه‌بایه‌تى كوردى لەرىنى
ئىزفان رـ رۆز رـا سـه کـانهـوـدـ . كـهـونـوـهـ نـيـوـ زـمانـىـ نـەـدـەـبـيـانـ . كـهـ لـهـ نـەـزاـداـ
لوـزـبـنـ .. هـەـمانـ شـتـبـشـ بـقـرـمانـجـ زـقـرةـ .

تمدیان و زانایان که متر سه رنجیان داون ، ره نگه کوتربین که سن که
با یه خی به وان داوه (مقدسی) جو غرافی زانی به ناویانگ بن ، که له گشته کهی
خربدا . گه یشتوه هر شاری ، سروشه تایه تیه کانی دیالیکتی ئه و
ناوچه یهی زور کورت و ساکارانه قومار کردوه ۰۰ یملک دو شرخ و
توزنده وی کورت به زمانی (طبری) و یملک دو کتیب له شیوه (نصاب
الصیان) و چند گزرانیه که به دیالیکت ناوچه یه کانی ملبه نده جیاوازه کانی
ئیران گه یشتوه دهست ئیسه ، که ناتوانین هیچ کامیکیان به لیکولینه ویه کی
ورد و ته اوی . یه کن له دیالیکت ناوچه یانه دابتین . ئه گهر ئه وانه بخینه
لاوه ، یه کسر دهین بعینه سر ئه و لیکولینه وانه که بیکانه کان کرد قیانه .
یارمهق له و کارانه ور گرین ، که ئه وان له و باره یه وه کرد قیانه ۰۰ ئه و
خلکهی بدو دیالیکتنه قسه ده کدن ، له بر بقونی هزب کانی هاتوچقی
تمزو ، له کونجی گوشه گیری هاتونه ته دوری ، نهک هر ته نیا سر له
شاره گهوره کانی ئیران دهدن ، به لکو بق و لاتانی دراوسن و ئوروپا و
ئمه ریکایش بین هله لده گرن ۰۰ لادنیه کی دور نشین . که پاره و بقونی نیه
گهشتی بین بکا ، که رادیو کهی ده کانه وه (زمانی ئه دهین فارست) که له
پایتخت باوه . دهیست . لادنیه کی تر که سه روکاری له گهله دهز گای
میریدا هیه ، نامه کانی خوی به زمانی باوه (پایتخت) ده تومن و له گمل
کار به دهستانیش به زمانه (ده دوی) ۰۰ روزنیه که ریوار و جیهانکه ز و
فدرمانیه و پشکه ره کان و کار به دهستانی تر ، له ملبه نده وه نچه هه متو
ناوچه کانی ئیران و زمانی پایتخت نه بنه ئه و ناوچانه ۰۰ زوری بین ناجن
له و دیالیکتنه له ئه نجامی ئه و په یوه ندیانه وه له بایخ ده کهون و پاش
زه مایکی کم ، یه کسر له ناو دمچن .

ئه رکی ئیسه یه ئه وهی بقمان ده کری ، هه ولی کوکر ده وهی ئه و
دیالیکتنه بدین و له سر زار و زمانه وه بیانه تینه سر دفتر و کتیب و

له فهوتانی به کجارتی رزگاریان بکهین و رنگایه ک بتوژنه وه و لیکنولنه وهی
زمانی فارستی بکهینه وه ۰۰۰ (۲)

قوسرا تا هه و جنیه توانیویتی ، لهو بارمهوه درینه نه کردوه و
جاروبارش یارمهتف لهو که سانه و مرگرنوه . که پیغوه ندیان به دیالیکته که
هبوه ۰۰

هرهندلی لوزی . چهند سان له مهوبه نامهی دوکنرای کاک حمیدی
ئیزدی پهنا بق ، له و مختی که به شیوه نامه بق ، نامه یه کی بدرجا بست ،
چونکه به (امتیاز)هه پهنه ندکرا ۰۰ له چهند ساله بشدا ، له نامه یه پاراوتر
بوه ، تاکو همزقا بوه به کتیبکی ریثکوپیتک ۰۰ (۳)

وانیه کاک ئیزدی پهنا ، تهیا هر هم کتیبی ههین ، بـلـکـو
لـیـکـنـلـنـهـ وـهـ کـیـ زـورـ وـرـدـیـ ،ـ لـهـ بـارـهـیـ نـاوـهـ جـوـغـ اـفـیـاـ کـانـ ،ـ رـیـ وـ شـوـنـهـ کـانـ ،ـ
گـورـانـیـ وـ مـهـتـهـ لـهـ کـانـیـ لـوـزـیـ وـ دـیـالـیـکـتـیـ قـوـرـهـ چـهـ کـانـیـ لـوـزـتـانـیـ کـرـدوـ ۰۰
قوسرا سـهـ رـکـوـتـنـیـ هـوـانـ لـهـ خـواـ دـاـوـادـهـ کـاـ ،ـ هـیـوـادـارـهـ کـهـ هـمـ دـاـزاـوـانـهـ
بـلـکـ دـوـایـ بـلـکـ چـاـپـ بـکـرـنـنـ ۰۰

★ ★ ★

---

(۱) لوز ، وه کو رجه لەک کوردن و سمر به کوردن یا نا آ نصمه بان کاری
متیزه توـسـهـ لـیـهـانـوـهـ کـانـهـ وـ کـارـیـ بـهـ کـتـیـکـیـ وـهـکـ منـ نـیـهـ .. نـایـاـ لـوـزـ خـوـیـانـ بـهـ
کـورـدـ دـهـ زـانـنـ یـاـ نـاصـمـهـ بـانـ کـارـیـ بـرـاـ لـوـزـهـ کـانـهـ ،ـ چـونـکـهـ هـوـانـ باـشـترـ
خـوـیـانـ دـهـ نـاسـنـ .ـ بـعـلامـ نـایـاـ دـیـالـیـکـتـیـ لـوـزـیـ بـهـشـیـکـهـ لـهـ زـمانـ بـعـرـگـوـشـادـیـ
کـورـدـتـیـ یـاـ نـاصـمـهـ بـانـ مـهـبـهـتـیـ مـنـهـ .. !!

(۲) فـرـهـنـگـ لـرـیـ ۲۲ بـ ۱۶۴ مـسـ - لـهـ بـعـرـعـمـ اـنـجـمـ فـرـهـنـگـ
اـیرـانـ بـاـسـتـانـ ،ـ کـوـکـرـدـنـهـ وـهـیـ حـمـیدـیـ ئـیـزـدـیـ بـهـنـاـ -ـ جـابـیـ فـارـوسـ -ـ لـهـ
خـلـانـیـ سـامـانـیـ جـمـشـیدـیـ بـهـگـانـهـگـیـ کـهـ بـهـ نـمـنـجـوـمـهـنـ دـاـوـهـ .ـ بـلـکـ هـزـارـ
بـرـگـهـ کـتـیـبـ لـیـنـ جـاـپـکـارـهـ .ـ

پیشنهاد

ئینجا مامؤسرا حمیدی ئیزدی پهنا . به پیشنهاد کی زور کورت و خیرا فرهنگی خود کانه و دملق :

« زور له میزبتو . له دهرفتان ده گرام ، نا بتوانم خزمتی به زاد کا زاینگه - کی خزم بکم . به خیارانه کاتن خوشندنم له گولیجی (الیات و معارف اسلامی) ئەم دهرفتام بسو پیش هاب .. لە سر ئاموزگاری و ریتوییه به نزخه کانی مامؤسای زانا . جهابی دوکتور منوجھی سوده . نامه دوکتورای خوم بتو کۆزکردنوه و لینکولینوهی و شەکانی دیالیکتی لوزى و لە کیم تەرخان كرد .. زیاتر لە دو هزار و شەی ئەم دو دیالیکته کۆزکرانوه و بە شەرحتیکی كورتهوه ، لە بارەی بارى كۆملایەتنى و جوغرافیائى لورستان وەڭ نامە دوکسۇرا پیشکەشى مامؤسای مەزن كرا .. دیسان بە هاندانى ئەوان بە دواى ئەو کارە كەوتىم ، تا ئىستا توایيم ئەم كېبە بە تاوى فەرەنگى لوزى پیشکەش بە ھۇڭزانى دیالیکتە ئیزدانیه کان بکم .. چىند مەبەستىكى تىپش لە بارەی جوغرافيا و رى و شونىن و ئۇرماقىن و شىعە ناوجەيە کانى مەلبەندى لورستان كۆزکراوهتهوه و ئامادەي چاپن ، ھیوادرام بە بلاو كردنوهى ئەوان توائىيىتم خزمەتىكى بچۈن بە ولانە ئازىزە كەم بکەم .

به دل سویاسی خاتونی پایه به رز (فدره نگیز یه گانه گت) سرمه کی به تزی
 (انجمن ایران باستان) ده کم که خرجی چاپی ئم کتیبه داوه ، همرو
 له ئه ندامه به تزیه کانی ئه نجومه نه ، به قایه تن دوکتور بهرامی فرمودن
 زور سویاسی کاک اکبر قطر دریائی و هونارمه ندی لاو کاک موساییان
 ده کم که له کاتی چاپکردنی ئم کتیبه و ئاماشه کردنی کلیشه کانیدا هاوکاریان
 کردم .. جگه و سوزی و دلنهوازی هاو شاریه خوش ویست کامن و ئه و
 دوستانه که له و کارهدا منیان هانداوه ، هر گیز فراموش ناگرفن^{۱۱} .

« داخوا چه ند پمه ند ده گری و چون دیته بهر چاوان » .

۱۱) همه شستیکی لوز . نیسباتی به کوردبونیان ده کا ، رزربهی زوری
 لیکولینمه کانیش نهیانتوانیوه خویان لم راستیه لالعراز بکمن . که چی
 هندت رای سه ربیع هندت له روزه لانس و گهشتمره کان ههن ،
 لوز به کورد نازانن ... سهبر لدهدا نیه . که به کیکی و ده کو نویکارمار
 له نهنجامی هندت سمه لهی زانست زمانه وه . با له ناشاره زاین خوی ،
 با همر مههستیکی ترده و بوبیت ، نمهه بلیت .. بهلام که د. د. ک. فواد
 علسان سدرچ و را دقوباره ده کانه وه ، نمهه بان جتی نیکه رانیه و به عجیج
 جوزه بدله به کی زانستیه و بهند نیه . بروانه ازانیاری - ۵ - ۱۹۷۲ .
 همروهها گوفاری کوز ابعوگی دووه - بهشی به کم - د. جمال نهمن .

لورستان

که مامؤسـتا نـیزـدـی پـهـنـا . لـوـ چـهـنـدـ فـانـهـی دـهـیـتـهـوـ ، ئـمـوـهـیـشـ
فـهـامـؤـشـ فـاـکـاـ کـهـ نـوـیـشـکـنـ لـهـ بـارـهـیـ لـوـرـ وـ لـوـرـسـتـانـ وـ رـیـزـمـانـیـ ئـمـ دـیـالـیـکـتـ
بـخـانـهـ بـهـرـدـهـستـ وـ بـلـنـ :

هـ خـاـکـیـ بـهـرـمـراـوانـیـ لـوـرـسـتـانـ ، کـهـ وـتـوـتـهـ رـقـوـنـشـینـیـ وـلـانـیـ نـیـسـرانـ وـ
پـارـجـیـهـ کـیـ یـهـ کـجـارـ گـرـنـگـیـ ئـمـ وـلـانـیـهـ ۰۰ وـشـهـیـ (لـ) لـهـ کـوـنـهـ کـیـیـ کـانـدـاـ بـهـ
شـیـومـیـ (لـوـرـ) هـاتـوـهـ ۰۰ خـاـوـهـنـیـ (مـتـخـبـ التـوارـیـخـ) مـعـینـ نـاوـ ، ئـمـ
خـاـکـهـیـ بـهـ لـوـرـیـ بـجـوـكـ نـاوـبـرـدـوـهـ ۰۰ مـهـلـهـنـدـیـ لـوـرـسـتـانـ شـارـیـ (خـوـزـمـ)
ئـابـادـ)هـ کـهـ قـهـلـایـ فـلـکـ الـافـلـاـکـیـ تـیـداـ کـهـ وـتـوـتـهـ تـیـوـمـزـاسـتـهـوـهـ ۰۰ ئـمـ نـاوـچـیـهـ
هـوـرـجـهـنـدـیـشـ تـاـ ئـمـزـقـ بـهـ باـشـتـ لـتـیـ نـهـ کـوـلـرـاـوـهـتـوـهـ بـهـ لـاـمـ بـاـیـهـنـیـکـیـ یـهـ کـجـارـ
زـقـرـیـهـیـ . چـونـکـهـ سـرـزـهـمـیـنـیـ دـابـ وـ دـهـزـگـاـ وـ خـتـوـرـهـوـشـتـ وـ کـوـنـهـ زـمـانـیـ
رـهـمـهـنـهـ ، قـهـلـهـمـزـهـوـیـ ئـمـ زـمـانـهـ لـهـ سـتـورـیـ هـمـهـدـاـنـهـوـهـ ، تـاـکـوـ ئـمـهـوـازـ وـ
خـوـزـسـتـانـ دـهـکـشـیـتـ . بـتـونـیـ شـوـنـهـوـارـیـ چـاخـیـ مـادـ بـلـگـهـیـ شـارـسـانـ ئـمـ
زـمـانـیـهـ ، کـهـ ئـمـزـقـ لـهـ کـانـیـ هـلـکـهـنـدـنـدـاـ وـهـدـهـرـدـهـکـوـیـ ۰۰ سـرـجـهـمـیـ رـهـگـشـ
ماـکـیـ وـشـهـیـ لـوـرـیـ بـقـ دـیـزـ زـمـانـهـ دـهـگـزـتـیـهـوـهـ ۰۰ مـنـ بـقـ ماـوـهـیـ پـتـنـجـ سـالـ
خـرـیـکـیـ کـوـکـرـدـنـهـوـهـیـ (لـوـرـیـ وـ لـهـکـنـ) بـقـیـمـ وـ لـهـ بـارـهـیـ دـابـ وـ رـسـومـاتـ وـ
ئـانـیـنـ وـ خـتـوـرـهـوـشـتـیـ کـوـمـهـلـاـیـهـتـیـ ئـمـ نـاوـچـیـهـ ئـهـرـکـیـسـکـیـ فـرـمـ کـیـشـاـوـهـ وـ
سـوـدـیـکـیـ زـقـرـیـشـ بـهـرـکـهـ وـتـوـهـ ۰۰)۱۱(.

۱۱ من لـوـ بـاـوـهـهـدـاـمـ ، کـهـ ئـمـ فـمـرـهـهـنـکـهـ زـقـرـ نـاـنـهـوـاـوـهـ وـ هـمـوـ شـتـیـکـیـ سـرـ
بـمـ دـیـالـیـکـتـکـهـیـ تـیـداـ تـوـسـارـ نـهـکـرـاـوـهـ ...

له لوژستاندا : دو دیالیکتی سره کن بدرگوی ده که وی :

۱- لسوی : که دیالیکتی مرقه کانی ملبه ند و تا کوتاین ستوری
باشور و روزشنین و روزه لاتی نیرانه .

۲- له کن : که دانیشتوانی باکوری نم باوچه به پیش دهدوین .

له نیوان نم دو دیالیکته دا . هندی ورده جیاوارتی هی به که لم
فهره نکدما ده سیستانم کردوه . سه رباری نم دووانیش شیوه به کی تر
به ناوی (کیوهان - کاولن) هی به و تایه تیه به و مرؤشانه که ئیشیان
چاوشی و سازنده بیته . نیسبت به و شه کنی لوژت . من هونیکی زوره
داوه . تا له فارست نزیکی بکله موه . هر کانی که و شه بک هاتیته بمردم و
به فارسیه کهی هاونای ماناکهیم بتو نه دوزیتیه و ناچار به چه ند عیاره تیک
رونم کردو توه .^(۲)

---

(۲) نمه شیان بدلکه به کی راسته و خوی . سمراز ادی نم دیالیکته کوردی به
له مارسن . . بلو همان مه بست چاوی به دوا لابزهی (لغات محظی)
دیوانی بابا نایعری همسدادیدا . بکیزه . . !

ئىنجا ! ۰۰

ھەم تو نە زانىارىيانەي كە تا ھەلھاتنى خۇرى سەدەي بىستميش ، لە بارەي دبلىكت و يېنچوھ شىتىوھ كانى لوزەھو ، كۆزكراپوموھ ، تەنبا (۸۸) وشە بق ۰۰ ئەمە و سەربارى چوار پارچە شىميرى شىتىوھى (بەختىارى) كە «لاپاردى» رۆزەلاتناس دەتسى كىردىتۇز ، جىڭە لو (۳۰) وشەيمىش كە «ھۇنۇم سىندىلەر» لە بارەي ئەم دبلىكتە پاكتسى كىردىتۇز ۰۰

تا ئىتسابىش گەلن لىتكولىسەوهى جۈزبەجىورى زانتسانەي رۆزەلاتناس كانى وەكۆ (مالكۇلم - ھازىل - لىبرى - لىرخ - براون) بە قەناعەتىلىكى مەوزۇعىيەھو . كوردايدىن لۇز و يەكىننى بەنچەكىان لە گەلن كوردا ئامىتى دەكەن ۰۰ سپايزەرى پرۇفيسيزور لەو باومىزەدايدە . ئەم مىللەتەي (لولۇ) ناو . كە نە ئاواچەي زەھاۋ و شارەزور و سەليمانىدا دەزىيا ، بەنچەك و باو و باپىرانى نۇزى ئىستان ۰۰^(۱)

ئەم تۆزىنەوەيەي كە دوكتور فريج لە بەرلىن بە چاپى گەياندۇھ دەلىن :

«لوز بەشىكىن لە كوردى ئىزان ، كوردە كانى ئەم ولاتە - لە زۆرى زماھەوھ - دۆ بەرمىبابى گەورەن . ج ئەوانەي بە كوردى مۇكىريانق و كەمانجىق سەرق دەناخىن . ج ئەوانەي بە كوردى لۇزى دەدوئىن ۰۰ جىڭە لەو بېبەندىيە بەوانەي كە لە ئىوان ئەم دۆ بەرمىبابەدا رەمگى دا كوتاوه . گەلىنى

۱ بەشى هەمە زۇرى ئەم زانىارىيانە لە ، كۇفارى كۆز - بەرگى دوھم - بەشى دوھم - المرواللىرسان - على سەدقە كورانق اەلېنجر اوھ .

په یوه ندی دیکهش ، هر له خووره وشت و نه رته وه بگره . تا سایکولوژیه تی
هاوکتوپان ، هر زور زمهن و دیاره ۰۰۰ ۱۲۱

سرهزای نه میش ، گهان لهو لینکولنوهانه که له روزه لات خزیدا
توسراوهنهوه ، په نجه نهای نهم راستیه ده کن . له برگی یه ک و دوی
تقریبیه فیلولوژیای تیزان (۱۸۹۸ - ۱۸۹۰) دا هاتوه و دهان « نزینکن و
بهندیواریه کی یه کبار بهتین له تیوانی لوژی و کور دیدا همه . به چه سنن
ده توانین راسته و راست بلین : نه لوژیه به شیکه له زمانی
کوردیق ۰۰۰ ۱۲۲

میزوقتسی گورمی عوسانق (احمد جودت) و همروا (ربیع) ای
ئینگلیزیش لهو باوهزه دان که : « لوژ و به خیارتی و لمک و گوران به شیکن
له نه تهومی کورد ۰۰۰ » برگی پیتجمی زماره (۳۴) ای ئینیکلوفیدیسای
تورکیش ، نهوهی فراموش نه کردوه که : « هندی زمانزان لهو بزواوه دان ،
که دیالیکتی لوژی و به خیارتی . سره به زمانی کور دیده . نه دو دیالیکتیهش ،
پتر له گروقیی کوردی باش قرهوه نزینکره . تا گروق پیشکی دیکه ۰۰۰ » ۱۲۳

★ ★ ★

نه زمانهی نیمه ، که نیشانهی رمه نایه تی و بیر کردنوه و مازهی
پشته نه تهوه که مانه ، به شیکه له زمانه تیرانیه روز اوایه کان . که تا به

۱۲۴ بعرای من نهمه مفرهنگیکی سر بمخو نیمه . به لکو به شیکه له
دیالیکتیکه کای زمانی دایلک و بو باشه زوزی مفرهنگیکی تیکرای کوردی
سودیکی فردی لئ و مرده گیری .

۱۲۵ وشهی ا لوژ ا هرودکو دانه ری کتیبی ا بعر گوزیده ای فارسن دهان .
ماناکه کی به کوردیق (ساختی بزرجه دارستان) ده گه بمن .

۱۲۶ هرودک جون لای نیمه - کوردستان عراق - و دهور و بعریدا
زور بهی دیالیکتیکه کان خوبان دنویشن ، نهناویشن له تیرانا و هر به که
له سمر بارجه خاچیکا جتن شبن .

رۆزى ئەمۇپىش دەگا . هەر بە زىندقىن و هەر سەربەخز ماۋەتەوە و ھەم تو
خاسىتى سەربەستانە خۆى لە تەك خۇبا ھەلگىتوھ و لە رۆى
لىكىكتۇزۇرى و انانا ساقىت و ئەتىمۇلۇزى و فەزىيەلۇزى و فەرھەنگ و
فېلۇلۇزى باش . قەوارەيە كى سەربەخزى ھەيە^(١) و زانستى ھاواچەرخانەسى
زمانىش ، بەۋەزى شانا زىسەوە . لە بىردىم ئەم راستىمدا لەنگەر دەگرى و
ھەرومەك چۈن دىراساتى ورد و جۇراوجۇرى ئەم دوايىھ ئەمە
ساغ كەردىتەوە .

تا ئىستا گەلن لەو نەختانەيش كە بۇ گرقىنى دىيالىتكە جىاجىاكانى
زمانى كوردىت كراوه و ھەر يە كەيان بە چەشىنى دابەشكراون ، ھاوسەنگىن و
رەسمەنایەتن و يە كېتىن ئەم زمانەمان بۇ وەددەرەدەخەن و پەرەدە رەشمەكان
سەرەندىز دەكەنەوە ۰۰۰ نىزىكەي (٤٠٠) سالى بەر لە ئەمۇپۇ شەرەفتانامى
بەدلىيەن ئەم زمانەي كردوھ بە چوار بىشى مەزن : (كىمانچ - لۇز -
كەلھۇز - گۇران) مىتۇرسكىن و تۇرفىق وەھبىن و ئەمین زەڭى و مەكەنلىق و
كوردىتىپ . ھەر يەك بە چەشىنى ۰۰ دوكتور كىان فۇاد و شىيخ محمدى
خال و دوكتور ئەوزەھانى حاجى مارف و دوكتور عزىز الدين رەسول و
دوكتور امین موتاپىچىن و گەلەتىكى دىىكە لەم مەسىھى دوواون ۰۰
دابەشكەردىن كەي لىزىنەي لىتكۆلىئەمەي زمانىش - لە كۆزى زانىارى كورى
بە پىتى نەختىيە كى جوغرافيا يەوه ، كردىتى بە سى بىش (زارە كانى
سەرق - زارە كانى ناوه زاست - زارە كانى خوارق) كە من بەلامەوه ئەمەيان
- لە بەر گەلن شىت - زۆر دلگىتىر و سەربەزىزە ۰۰^(٢)

١٥١ بىروانە اوشىي رەمانى كوردىت - دوكتور ئەوزەھانى حاجى مارف -
ھەردووا ، فۇنەتىكى زمانى كوردىت - محمد امین ھەرۋامانى .

١٦١ ئىشىمە كە دەلتىن - لە رۆزى جوغرافيا و مىتىزۋەوه - (لورستان) مەبەستان
لەلەپە پىتى نېھە كەر بلىتىن (موڭرىبانا باسا) سۇرانا باسا (بۇلانا باسا
(ئەرمەدەلەن) ... تاد

بیکوماند زوری دیالیکت کانی کوردی . مانای نهود نیه . که ئەم کورده
 میله‌تیکی پچریچ و بن سروبدر و زماتیکی پیستوک و سربه‌خوی نیه ،
 چونکیم دیاردهی (دیالیکت) له هەر زمانیکا و له بار رۆشایق بخششە کانی
 دەستوری زانستی زماندا ، دیاردهیه کی میزوبن و شارستانیه و ج دەخلىکی
 ئەوتقی به بقۇز و مان و يە كېتىق نەتەوەوە نیه ۰۰ دیالیکت له بار رۆشایق
 زانستدا ئەو كۆملە خاسیه تەی زمانە كە سەر بە دەور و پشیکی فاییەتیه .
 ئەو دەور و پشىش بەشىكە له دەور و بەرنىکى فراواتر و تېڭىزافر كە ئىت
 دیالیکت جۇراوجزرە کان دەگىرەت خوی ۰۰ پەيوهندى تیوان زمان و
 دیالیکت وەکو پەيوهندى تیوان (گشتىيە بە تايەتن) و (دایكە بە رۇن، كەي) ۰۰
 دەنەو خاسیه تەی كە شىۋە زماٽىك لە يە كېتىكى تر - تا رادەپىن - جيا دەكانەوە .
 بەندە بە دەنگ و بە جۇرى دەربرىنى ئەو دەنگ و بە جۇرى كۆ كەردنى
 مۇسیقايان و بە ياساکانى ئاوىتەبۇن و عەماندىنى تیوان دەنگە ھاواچەشە کان .
 وايش دەپىن جىاوازىيە كە له رۆمى مۇرفۇلۇرى و سەتىكىنى وە رۆبەدان^(۱۷) .
 بەلام ھەم دیالیکت کان له زورىيە زورىنەي كۆنە و شە و ماناكاندا يەتن .
 ھەروە كۆ چۈن له جۇرى داژىتى رىتە و له راتا و زمارە و ناوى نىشانە و
 پەيوهندى و نامرازى پەيوهندى تیوان رىتە كاندا يەكىن ۰۰ تاد .

بە بارىتكى تر نا دیالیکت جۇرىتكى تايەتن ئاخاوتە ، كە كۆملە مرۆقىتكى
 تیو ناوجەيە كى دنارى كراو بە كارى دەھىتىن و له ئەنجامى چەند دەساۋىزىتكى
 تايەتىيە وەپىش سەر ھەلدەدا^(۱۸) وەكۆ : لىڭ خشانى زمانى . بە چەند زماٽىكى
 دېكە و پېنكەوە تىشان و تېڭىچىزىانىز ؛ ھەروا بەرگوشادى روپىتى خاڭ و
 دواڭ و ئىنلىقى هاتوچۈزۈرىن و بە يەڭىچەيىشتن^(۱۹) سەربارى ئەو

^(۱۷) بىزوانە تېتىسى - علم النفس اللغوى - دوكتور نوال محمد .

^(۱۸) تىزىلە تېتىسى - مددەمە في علم اللغة - دوكتور محمود المغران .

^(۱۹) دیالیکتى لەك و لوز . له كۆكىردىن و فۇيتىشك دەربرىينا جىاوازى لەگەل

جیاوازیانه‌ی که له تیوان تاک و تاکیکا هه به ، ج له گوکردن و جوری دمنگ و دسته‌واژه کانی و ج له هدلهکه و تئی زنیه کانی قوزگدا ۰۰ سره‌زای نهوده‌یش هرچه‌نده ، په بیوه‌ندیه معنوه‌تی و کومه‌لایه‌تیه کانی تیو کومه‌لکایه کی تیو یهک تاقه نیستان ، شیرازه‌ی بیچزی ، ده‌ها پسر دیالیکته کانی زاویه ده‌کهن و لق و پعل و پق دهرده‌دهن و جیاوازی له تیوانیا په‌یدا دهین : نهمه و جگه له مه‌یش هرچه‌ند زمان له (نیشتمانی دایک) دوقرکه‌وتیوه و ٹاواره بین ، نهوده‌نده ده‌بیته مایه‌ی په‌یدابونی یتچوه زمانی جوراوجور ۰۰ له بر روشناییت گم راستیانه‌شدا ، مهزترین دیارده‌یه کی تیو زمان‌زمانی زیندو . دیالیکتی (ناوچه‌ین) به که به مهله‌ی هرتسایه‌تن و جوغرافیا به‌وه به‌نه ۰۰ هروه کو چون له تیوان له هجه جیاجیا کانی سوریا و چزایر و عده‌نداده‌یه . هروده‌که چون له شیوه زمانی به‌غذا و چایشا به‌دی ده‌کری « هروه که چون له شیوه زمانه کانی ئینگلیزیت له‌لدهن و کوروبیل و واشتمن و نوسترالیا و باشوری نه‌فریقادا هه به »^(۱۰) همان شتین له زمانی کوردتی ناوچه کانی دیاربه‌که و سلیمان و کرمانشاده‌یه و دیاره ^(۱۱)

پینگومان دیالیکت له نه‌نجامی هه‌ندی هقی چینایه‌تن و کومه‌لایه‌یوه گوزانی به سرا دی و جوری ئاخاوتی ده گوزری . بتو نونه : قسیه لمه‌جهی - روشیه‌یان غیری قسی ملا و کاسکار و جوتیارانه « قسی قوتایانی زانستگه‌ی ئۆکسفورد غیری قسی کامبوردگه »^(۱۲) بـلام له ئاخاوتن و جوری وشه و تەركیبی دسته‌واژه دەربریتنا يەکن ^(۱۳) .

- دیالیکته کانی تردا هه به ، که له نه‌نجامی گەلن هزی شارستانی - سپاسن و روشیتی - و جوغرافیه‌وه کەوتۇلەوه .
- ۱۰۱ تۆفارى الادب الماصر - ۹۱۳ - دوكتور صالح مهدى - ۱۹۷۵ .
  - ۱۱۱ همان سەرچاواه .
  - ۱۲۱ سەردەزای نهوده‌یش زۆر به دەگەمن رېتك دەکوئ ، دۆکەس هەین وەکو

تا ئیستا بتو هم ممهله‌یه گهان پیله‌ی توند و تیزساز دراوه ، سره‌زای
 ثمه‌یش (کات) دهوریتکی دیاری تیدا دهینی ، چونکه هر کومه‌لئی له کات و
 زه‌مانه‌یه کی دیاریکراوا : جوره - ئاخاوتیتکی - هه‌یه و له ئوهه‌ی پیش
 خوی و دوای خوی بدهره . بتو نترنه : زور و شهی کتونی کوردی . له کاتی
 خویدا به جوزئی گوده‌کرا . ئیستا به چشیتکی دیکه ۰۰ ییگومان زمانی
 کله شاعیرتکی وه کو (نالق) له زمانی (گوران) ای شاعیر جیاوه ۰۰ گهان
 له و شه و دهست واژانه‌ش که له کاتی خویدا ، جوزه ماناوه‌کی هبو ، ئیستا
 یا به تهواوق فوتواهه ، یا ره‌نگی ماناوه‌کی تر دهده‌نهوه ۰۰ به‌لام دهین ئوهه
 همل بونزدری که : ممهله‌ی ریزمان گشتیان بیه‌کوه ده‌لکتین ، چونکه
 خایه‌تکی نه‌گوزا و دریزخایه‌نی هه‌یه ۰۰ هر بم پیته و بپتی ئهم
 فدره‌نگه و بپتی ریزمانه کهی ، ئهوا دیارده و په‌بیوه‌ندیه کانی میزقین و
 فیزیولوگنی و جوغرافنی و سایکنر کومه‌لایه‌تیوه ، ئهم دیالیکته ده‌کا به
 به‌شیتکی هوره دیاری زمانی زیندوی کوردی ۰۰

ئه‌مه‌یان وا . هر له گهان داهانتی چرخی تیکن‌لوز باش . گهان و شه و
 زاراوه‌ی سمر به زانسته کانی پیزیشکی و ئاسماوه‌وانی و ئابقری و
 پیشم‌سازی و داهیتاز و هونه ۰۰ تاد . هاتونه تیو زمانه‌وه ۰۰ ییگومان
 هیچ زماتیکیش - تا به دیالیکته کانیشی ده‌گا - لهم سرزمه‌منه‌دا نیه له
 ممهله‌ی «دان و وهر گرتن» لانه‌راز بیت ، ته‌نیا ئاواز‌دانه‌وه‌یه‌ک له شیوه‌ی
 سلیمانق - کون و ئمزق - ده‌نگه‌یه‌یتیه گهان سرمه‌نچامی ورد و بعثام و
 سه‌یره‌وه ۰۰ «ئیمه ده‌لیین ، شیوه زمانی خەلکی ۋىنييا جیاوه‌کی ته‌واوی
 له گهان زاری خەلکی سەقلیه‌دا هه‌یه ، که هر دوکیان سمر به زمانی ئیتالیاين .

بعك ، همچو وشه‌یعک و رسته‌یعک گو بىكمن يا دوري بىزن ، نعمشى له
 نمجامى سوتىن و بلسى خوتىنده‌وارى و هوشمندى و ئەندىشى و
 جۆنچىن دورىستقىسى ئەندامه‌کانى ئاخاوتىمۇ .

هه مان شتیش بق پر و تھیاون و فره نساین که له بنجا له یه ک زمان
که و تونه توه : هه مان دیاردهیش له شیوهی ویلز و بیرکشاپی باشوری
ئینگلتان و کورویلی باشوری روزاوا و شیوهی له ندمن »^(۱۲)

جا نه گهر نه هه حالی هه مو زمایکی زیندوی لبه ر چاوی هم جیهانه بیت ،
ده نهوا هه مان شت له تیو زمانی تیهشدا دقباره دهیتهوه ، هه روکه چون
لهم فرهنه نگ و باشد خوی ده نونتن ، که له بارهی دیالیکتی (لوز) هوهیه^(۱۳)

★ ★ ★

لوزت نه مرو ، بریته له چواربهش : (مامه سینق - کیوه گیلو -
بختیاری - لوزت نه مل)^(۱۴)

۱ - خیله کانی مامه سینق بریتن له : (روقستم - به گش - جاوی -
دو ز من زیارت)^۰

۲ - خیله کانی کیوه گیلو بریتن له : (به حق - به مر همه دت - تیق -
بو زور - نووت - گوروم - باوی - شیر ئەلی - یوسفی - شاروین -
نه همه دت - تیله کوین - ههوشار ۰۰۰ تاد

۳ - خیله کانی بختیاری - لوستانی بزورگ - بریتن له : (چارلندگ -
هفت لندگ)^۰

---

۱۴) هه مان سه رجادهی پیشو .

۱۵) دیالیکتی سلیمانی ، لهم ماوه دریزهی بختی بعجم رگانه دا دهوری
خوی رزور به کار امهین بنسو و نارادهی کیش پوکاوه توه ، بقیه دهین
لهزیر سابه و بختی نهدم دیالیکتی رهواندرا ، رزور زانایانه و شاعیرانه و
بسپرورانه به وشه و فرتیزی دیالیکتی کانی تر موتو ریه بکریت تا زمانی
ستاندارتمان بتر رهگ دایکون و براخن . !

۱۶) له وانبه له گهل برایه کی لو ز ، له یه ک حالی بون توزی زه حممت بین - له
قسه کردن - به لام نهمه نهود ناگهینه که سرتا به پای فمره نگی نه
دیالیکتی سه ر به زمانی کورد نیه ، همروه کو چون لیره دا نیشان دراوه .

۴ - خیله کانی لوزی نهسل - فهبلق - بریتن له : (دلقان - ئامیله - سیله سیله - بالاگریوه) :

۵ - (دلقان) بریتیه لهم لقانه : (کاله وهند - نیوه تهند - مومنه - ریشه وهند - بخجه وهند - چوارق) .

۶ - (ئامیله) بریتیه له : (کوشکی - زبودار - فاترچی - ئومه رابی - میراخور) .

۷ - (سیله سیله) بریتیه له : (حمه وهند - فولیوهند - یوسوهند)

۸ - (بالاگریوه) بریتیه له : (پاپق - رهشت - ساکن - دیرکه وهند) .

سدهه زای ئەم خیله ساتانەش : هەر له باکورى لوزستاندا ناوچىين
ھەيە (لهستان) و خیله کانی (لهك) يى تىدا جىتىيە و بریتن لهم لقانه :
(زەمد - ماققى - باجەلان - تەزحان - سەلسەل - دەلوەند - زەندە گىلىق)
كە شىتوھى زمانيان له كوردىھە ساندارتە كە نزىكتىرە تا لوز ^(۱۶) جىگە
لەمەيش له تىو فەيلىھە کانى لوزستانى بېچۈكدا ، گەلۇ خىلى پەراڭەندەي
كوردى وەكتو : (مەھكى - ھەليلان - شوان) ھەن . له تىو عەشىرەتە کانى
لوزستاندا ، كەلەپورىنىكى يەكجار بە فرخ و رەوان . له چىرقە شىمر و
فۇلكلۇر و گۇرانق و حىكايەت و داستانى شىعرييانە ھەيە . ھەوانەي كە
ھەر له كۆنە كۆنەدەنچ - حسین قولى خان - نەجمە مامەستىنى - دەفتەرى -
با به تايەرى ھەمدانق - حسین قولى خان - نەجمە مامەستىنى - دەفتەرى -
فەيزى - ئىزدى - عەلى ئەسفەرى نەھاوهند - شىئىخ خەلى ئەكەر - غولام

(۱۶) بە قەد نزىكتى كەمانچىن زۇرۇ ، لوز له ساندارتە كە نزىكتە . خۇ كەسى
كمېنىي وابىش نې بتوانى بلەي : كەمانچىن زۇرۇ سالقىتكى يەكجار مەزن و
جەلەنلىكى كوردى ئىبە .

رها - میرنه ورگز - خانه منه سور - شاگه - ملا شفق - ملا نوشاد -
 نوزه کولینت - خله که - باله - تاد (۱۷) . خوئه گهر بکری بهزادی
 هندی میزوقوس و میتلوقوس و کوردناس و لورناسه کان ، شیوه زمانی
 (گوران) یش سر به دیالیکتی لورین ، نهوا یتگومان بهخشش و بهره‌منی
 تم دیالیکت ، هیچی له دیالیکت کانی دیکدی کوردی که متر نیه ، گهر
 دمسرقتر نهین ، وه کتو : (قوبادی - موله‌وتی - کوماسی - سیدتی -
 ولی دیوانه - و گه لینکی تر ۰۰۰

نهوهی لیرهدا دهین بغریته بر چاوان نهوهیه که دیالیکتی لور ، له
 روزی نه مرتقا دهین به :

۱ - دیالیکتی لورتی گهوره که : (مامه‌ستنی - کیوه گللو - بهختیاری)
 ده گریته خوی (۱۸)

۲ - دیالیکتی لورتی بچڑک که سرتاپای ولاتی فیلی یا پشتکو به خزیمه و
 ده گریت (۱۹) .

(۱۷) بروانه کتبی ا الکراد الفبلیون فی التاریخ - محمد توفیق وردی .
 (۱۸) نیرهی رواو - ریوار - یا اهلخناوی که به پسرش و بلافوت له
 ده روبمیری کوت و نایابان و بعدره و جهان و دیاله و جیله و
 نه عمابه و موسیعیب و کوفه و خوزم شهر و نهعاوزدا ده زین ، به
 شیوه‌بدک ده دوین هم کورد و هم عرب ب لیبان تنده گا ، وه ک :

کوشتنم : کتلونی
 سرم بزین : ذبحونی
 یانه وه کو :

با شیخ یا شیخ یا (توزمال)
 بسک نوش هات (ند و جمال) . . . تاد
 بهلام که له گهل عربه‌تکا قسه ده کهن . نهوا به عربه‌ین و وه کو نهوان ،
 که جی له نیو خوبانا بهم شیوه‌به ده دوین .. !!
 (۱۹) بروانه فاموسن زمانی کوردی - ل ۴۲ - ۴۴ - عبدالرحمن زهیجن .

ئەم فەرھەنگىش ، سەرەزاي ئەوهى بەرىپەرچىانەوەمەكى مەيدانى
- كەم تا زۆر - زانستانىيە ، لە هەمان كاتيشا راستىقسى و بىچۇن و
بىرۇزا و گۇشە نىگاى رۆزەلەتناس و كوردىناس و زاناكان دەملەتىن و
پەرده لە سەر كونجىتكى دىكەي تارىك و نوتەكى ئەم مەھەلەيە
مەلەدەدانەوە ..

بە دۆرىشى نازانم يەكىكى ترى بىچەلەكەۋىت و لايەنە كانى دىكەي ئەم
دىاليكتە و پەيوەندى بە دىاليكتە كانى دىكەي كوردىت سەنگ و سۈزۈن و
دیراسە بىكەت (۲۰) ..

يېڭىمان مەبىستى بەر و دواى مىش لەم ھەولەدا ، ھەم
بەرىپەرچىانەوەي (انجىن ايران باستان) و ھەم ساغىكىدەنەوەي نەزاد و
رمچەلەكى كوردانەي ئەم تىرىه و ھۆزانەي لوڙستانە ، دىيارە زمانە كەش -
دىاليكتە كە - باشتىن بەلگەيە كە .

ئىيە مىللەتىكىن ، يېتاويسىتىيە كى زۆرمان بە خۇناسىن و خۇناساندىن
ھەيە ، دۆر نىخەملىكىن خەملىكى تىرا خەدرى اوتنىن . خۇ ئەگەر
لەمەولا ئىسەش بىن بە خەمكى خەمانى خۆمان ، ئەوا بە راستىق : لە
فەلسەنەي ژانى قول و پاڭ و مرقۇفانە لامان نەداوە .

مەممۇد زامىدار

بەغدا - ھولىتىر - زستانى - ۱۹۷۷

(۲۰) زۆر ھەولەدا ، لوڙىتكى شارۇزا بىدۇزمۇوه ، تا كولك و مۇي ھەندىتى
پرسىبار و سەرنجع دەها باشر لە يەڭى دايتىكەم .. رقم لە يەڭى دۆكەس
گەرد . بىلام لە بەر زۆرىتى (كار) يان نەيان بەرۇزايە سەر ئەم (كاراھى كە
لە گىست اکارى) كارېكەرتىر و نەمرىتر .

- ئا -

لوزی	کومنچن خواره	فارسی
نابادی : چادرنشین . ناوهدان	روسا . چند چادر سیاه روسانی	گرد هم . حهباز . شیاد . بیماری سفیس . سرانجام کار . عاقبت . اخوند . طبغه روحانی .
نایپارتی : بیلباز	نایشمه : ناته شق . سلس ، ناگره .	مقدار اردیکه آسیابان پس از اردکردن گندم یا جو . بابت انعام مبکرید .
ناردلتو : نارددلان	نایش : بروش . بروتیش	سریش جانی در آسیاب که ارد از میان دو سنگ در آن میریزد .
ناردنیق : ناردنزیز	نارام : هیتن . نارام . نوقره	نوئی الک است که تور آن از میباشد و این نوع الکرا کولیها درست میکنند و برای بخشن آرد و چیزهای مشانه آن مورد استعمال دارد .
ناروبلال : لاته و بلک . شه و بلک	نارو : چه ناگه	اھته . آرام . ارواهه . لنه . ارواهه بالا . لنه بالا .
ناروهار : مهلازق . مهلازک	نارو : مهلازق	ارواهه بائین . لنه بائین .
نارقغ : فرتیته	نارم : نارام . نوقره	هوا و گاز معده که با صدا از دهان بیرون آید .

(*) بیکومان نهم جوزه ده نکانهش که له جبهازی فورگمه ده ردجهن (له)
نوق - نی - نو - نی الهم شیوه زمانهدا همه ... !

نیرو و توانانی جسم .
سامم . بی عیب . بیبودی .
بیبودی یافتن .
معالجه کردن مریض .
نوعی آش که ساقا از گیاهی
صرخانی . به این نام و خمیر مایه
درست میکردند و ترش مزه
بوده است .

بیباپی .
فورا .
نوعی دوخت . نوعی تخت
گیوه است . آزبه .
خمیازه .

خمیازه کنیدن .
ستاره .
آستر .
اسمان .
تندر . رعد .

و سبله ایکه خرم کوبیده را با
آن پاد میدهند .
 محلی که گوسفندان را در آن جای
میدهند .

سقی است که برای زن بیمه
نهدست و بچاره بکار میرود .
افرین .
افریدن .
سلفیس .
حقه . نیرنگ .

و سلیمانیکه از آهن درست
شده است و دسته جویی دارد و
با آن و چین میکنند و علف های
هرزه را از زراحت بر میکنند .

فلفل .
فلفل سبز .
ولکرد .

نال : هیتر ، نوانا ، همزهت
نانا : نازا . ساع ، به هیتز
نازابیه : ساع بووه ، به هیتز بوه
نازاگرده : نازاد کردن ، چاره کردن
نازاگه : جوزه چیزی که که له گیا به که
که ناوی نازیکه یه و هه و برترش
دورست ده کرا .

ناآثار : بملک دوای یه ملک
نائیلی : یه کسر ، نقبه زو
نال : روی للاش

ناآناآنگی : باویشک
ناآناآنگی کرده : باویشکدان
لاماره : هماره ، نهستره
لامو : نواخن ، نهستار
لاموق : ناسمان
لاموقفرمه : گرمی ههور
ناشیه : سمه و شغره

ناغل : ناخمل

نافرهت : نامردهت . زن

نافمری : نافمرین
نافمریه : خولقاندن
نائله : ناگره . سوسنه کن
ناللول : بیل . نله که
نالاگو : جوزه نامرازینکی ناسنی
ده سکداره که بتو بزار کردن
به کار دیت .

نالمت : بیمر . نالمت
نالمت فرستکتی : بیمری سهوز
نالمتک : بمزه للا

نالشتگرده : گوزین . نالشت ، عوض کردن .

بزاردن

نالونگکه : خانوچکه

چار دیواری موقتی که معمولاً برای
کسانیکه از بستان یا زراعت
نکباتی میکند میازند .

حاضر ، آماده .

امونخه ، عادت گرده .

آخر .

اهنربا .

اهن .

(۱) ادم .

ادم خوار . جانور و حنسی ادم
خوار .

ادمی زاد .

ادمی زاده .

اینه .

اگر . حرف شرط . بلی . آری .

سیاه و سفید . دوبین .

اجاق . فرزند و وارث .

ناماده : ناماده

ناموخته : نامیته . نیکه؟ و

ناخور : ناخور

ناهنرووا : ناسنکیش . موقنایز

ناهه : ناسن

نادم : نادم

نایم همراه : نادهمن حور ، بنیادم

حور

نایمیزاد : ناده میزاد

نایمیزاده : ناده میزاده

ناینه : ناویته

له : نا . بعلن . ده

نمبلهق : نبلهق . رهش و سبی

نوچاغ : وچاج . نوه . میراکر

(۱) ود کو دیاردده به کی نهم زمانه فراوانه‌ی نیمه و له سرانسری دیالیکته
جوی جوی کاندا گهلن له پیشه کان ده گوزین و جئی گوزنکن ده کمن ؛ با هم
قوت ددرتین . همروهک چون له لوژیدا دیاره :

(ای) دهبن به (آ) یا به او :

(آ) " " (اگ) یا (ای) یا (ات)

(ال) " (ا)

(غ) " (غ)

(ق) یا به (گ)

(خ) " (خ)

(ب) " (ب)

(انه) " (انه)

(ک) " (ک)

(ح) " (ح)

(خ) " (خ) یا (غ) یا (خ)

(و) " (و)

(ج) " (ج)

(آ) " (آ) ... قاد

نوچاخکور : و هجاخکویر

گمیکه فرزند و عقبه ندارد با
فرزند دارد و نااصل است با
فرزند نربنده ندارد .

بس چه ؟

نروش روئی .

نروش روئی کردن .

آگر .

ابر

نوعی باقشی است مانند سجاده که
ممولاً و سابل حمامرا در آن
پیچند .

درخت زردالوی کوهی .

اردنگ .

کنجد کوبیده شده که روغن آن
گرفته نشده است .

ارزان .

ارزان شدن .

ارزانی . نام شخص هم هست .

کفس . درهای کشونی جلو اطاق .

حمله . بورش .

حمله کردن . معمولاً حمله سگ
هاررا گویند .

درخت یا گل ارغوان .

رنگ ارغوانی .

ارمنی . مسحی مذهب .

ارباب .

دانه انس سرخ شده و گداخته .
گل آنس .

ازدها .

هرس .

هرس کردن . (۲)

نمیچی ؟ : نهی . همرو

نمخم : گرzbیون . روترش

نمخم و ته خم کرده : خوشگز کردن

نمیر : ناگر . ناور

نمور : همور

نمراهن : بوچجه‌ی حمام

نموجه : زهرده‌تو

نموده‌تگ : شفق

نماده : نارد کونج

نمزو : همرزان

نمزو بیمه : همرزان بیمه

نموزونت : همرزان

نوسرت : کهون . دورگای دوقابین

نورشت : هیرش . ابی‌سگ

نیزهشت نوورده : هیرش بردنی سه‌گ

نموغوو : دار و کوله نمزمون

نمرغونت : نمزمون

نمومهنى : نمزمون

نموروو : دوست . نهرباب

نمزگه : بشکر . بدنگر . نمسکل .

نویزدیها : نمژدیها

تسپار : رنو . همراه

تسپار کرده : همراه‌ی هیتان

(۲) له لوژیدا بنز فرمان به کار ده‌هیتری . کهچن له ساندارنا چاوگ :
”بیشوازی کرده ، بیشوازی کردن“ .

سپده نخم مرغ .	لیبینه ترمونغ : سپینه‌ی هیله
طحال . سپر زد .	لیبیل : سبل
سند آب .	لیبیو : سپن باو
اسفناج .	لیپناخ : سپتاخ
انک .	نمی : نه سرین . فرمیتک
بکی از فزارهای درود گری است .	نمکنه : نمکنه
آبند .	نموهن : نه سپون
آسیاب .	نمیوو : نامیاوار
ستونی که عناصر زیر قادر سباء میزند .	نمی : ستونده . کوله‌گهی چادر
شکار . هر نوع شکار کوهی را گویند .	شکار : راو . شکار
غار . شکاف کوه .	نیشکهفت : نه شکهوت . نه شکهفت
شنبیدن .	نشنمهفته : زبه‌من . بیشن
عیب و نقص .	نشکیل : کهم و کوزت . خه و شدار
اطو .	نویتی : نوتی
اطو کشیدن .	نویتی گرده : نوتی گردن
کم شدن و نقصان یافتن چیزی .	نفتونه : کهم بونه و
آنتاب . خورشید .	نفتتو : همانو
آفتاب زدگی . آفتاب سوختگی .	نمفووسوخته : تاوبردوین
کسوف . آفتاب گرفتن .	نمفووچیمه : هداوگیران .
آفتاب‌لکن .	روزگیران
نامی درختی است .	نمفوولکه : مهبه و له‌گمن
الفنج . زمبکی .	نمفره : جزره داریکه
الدازه .	نظلیح : گوچ . گیزوگهوار . نیعلیح
آنقدر .	نمقد : نهد . به‌قند . نه‌ندازه
کبوری که بر سباء و سفیددارد .	نوقه : نه‌ونده
نفس . دم .	تلابور : کوتربی رهمن و سبی
قطع نفس .	نه : همانه
نفس بند‌آمدن .	نه چنه : همانه‌چن
ازماش .	نه‌دکمتره‌تی : همانه و یستان
آزمایش کردن .	نمزموشت : نزمون . تاقیمانه
الک چوب کوناه بازی الله دولک .	نمزموشت‌گرده : نافی کردنده و
اصرار و سماحت .	هل : به‌لیک . خوکخاندن

نمکو : بهلیک	نمکو : بهلیک
نمکروگز : حاجی له فلمق	نمکروگز : حاجی له فلمق
نمکه : نیله کد	نمکه : نیله کد
نمکنگو : بازنه	نمکنگو : بازنه
نمکی : همچو . گزی ناگر	نمکی : همچو . گزی ناگر
نمکو : هملو	نمکو : هملو
نمکوات : لوتون . لات . دربیدهور	نمکوات : لوتون . لات . دربیدهور
نمکوته : هملبه . نمله	نمکوته : هملبه . نمله
نمکی : هملوزه	نمکی : هملوزه
نمکلیسیه : هملوزه رهش	نمکلیسیه : هملوزه رهش
نمکلیوالی : نالوبالو	نمکلیوالی : نالوبالو
نم : ناسایش . نمن و ناسایش	نم : ناسایش . نمن و ناسایش
نمغار : عصبار . نمار	نمغار : عصبار . نمار
نمغارگرده : عصبارگردن . کوکردمهود	نمغارگرده : عصبارگردن . کوکردمهود
نمماله : نامرازی پاکردنمهوه	نمماله : نامرازی پاکردنمهوه
نممالهگرده : پاکگردن	نممالهگرده : پاکگردن
نومانیورده : هان و جلن	نومانیورده : هان و جلن
نیمدال : دوابین . لمباشا	نیمدال : دوابین . لمباشا
نمغار دویگ : دامی همانار	نمغار دویگ : دامی همانار
نمغارسو : باخی همانار	نمغارسو : باخی همانار
نمغاشتا : ناشتا	نمغاشتا : ناشتا
نمغتیر : مهیعون	نمغتیر : مهیعون
نمتر : بشو . نیجازه	نمتر : بشو . نیجازه
نمکلات : مانل . چاوه زوان	نمکلات : مانل . چاوه زوان
نمکروروه : گرق . نسی بکریه	نمکروروه : گرق . نسی بکریه
نمکنگیه : تری . همنکور	نمکنگیه : تری . همنکور
نمکوس : ونهوز	نمکوس : ونهوز

(۳) به تکرار این ای افلمو و ای افلمو له لوریدا زور زور کشم و
ده گمهنه . وله له نیوانی نم و شانده برجاو ده گمهی .. هر بوجیه شه
دهین نسمان زور له برجاو بگیری ..

اب .
 آوار . خرابه و خاک ساختمانی که
 خراب شده است .
 آواز ، صدا ، صوت .
 اب افتادن .
 احوال برس .
 اب آلو .
 اب انبار .
 اب انار .
 شاش بند .
 اب شدن . ذوب شدن .
 اب پاش .
 اب پاشی کردن .
 اب پاشی بادست .
 آنجا .
 خونابه .
 ابدار . سفت برای میوه . کاری که
 سودی داشته باشد .
 درویش بیانگرد . ابدال .
 مجازاً بعضی مستراح است .
 مجازاً بعضی زیبائی است در انسان .
 ابرو . حیثیت . شرافت .
 ابرو بیزی .
 ابریشم .
 ابریشمی .
 آب و لقی که در انر سوختگی نیز
 بست بدن جمع مینمود . تاول
 آبله .
 آب زیر کاه .
 ابستن .
 خبایگر . مطروب .
 اسناک کار . کسی که در کاری
 مهارتی دارد .
 افسار .
 آنوقت . آنوقفع .

نوو : ناو
 نووار : ویرانه . کهلاوه
 نمواز : نواز
 نونوتفتایه : وسل کردن
 نموال بورس : هموال برسین
 نوونطی : ناوی هملزوه
 نوونهار : ناوی عصیار
 نوونهناو : ناوی ههنار
 نوبعن : میزگیران
 نوویه : نوانه وه
 نوباش : ناوپاش . ناوپر زین
 نوباشوکرده : ناوپر زین کردن
 نوب بشکو : ناوپر زین به دهس
 توجه : نه وی
 نووخینوو : خوناو . شهونم
 نوودار : نادر
 نوودال : عمودال . دیوانه
 نوودهس : ناودهس
 نوورهنگ : بهنگین . رقر جوان
 نوورتی : نابرخ
 نووردی دیزی : نابرخ و چون
 نووریشم : ناوریشم
 نوریشمی : ناوریشمی
 نوونزولک : کیم . ناوه زون
 نووزیرکه : دتزه . ناوری بن کا
 نووس : ناوس
 نوشه : جاوش . گوینده
 نوسا : وستا
 نویسار : همویار
 نویه : نوا

نوهه‌لاکاری : ریز کفت کردن .	نوهه‌لاکاری : نه لاکاری
نووغوره : ناوی فزره . بعرسله	نووغوره : ناوی فزره . بعرسله
نووگمشیه : ناودر	نووگمشیه : ناودر
نووگرده : ناوگرده	نووگرده : ناوگرده
نووگی : ناودگی	نووگی : ناودگی
نووچوت : ناوچونت . گوشتاو	نووچوت : ناوچونت . گوشتاو
نووگه : ناوگه .	نووگه : ناوگه .
نووگیم : گوم . بلاوبالیتو	نووگیم : گوم . بلاوبالیتو
نوولا : نه ولا	نوولا : نه ولا
نوولله : ناوله	نوولله : ناوله
نوولمری : ناوله‌ین	نوولمری : ناوله‌ین
نوولله‌گوفنه : ناوله‌گوتان	نوولله‌گوفنه : ناوله‌گوتان
نوولله‌کو : ناوله‌کوت	نوولله‌کو : ناوله‌کوت
نووللیمور : ناوی لمیز	نووللیمور : ناوی لمیز
نووللیبو : ناوی برنجی بالیوراوا	نووللیبو : ناوی برنجی بالیوراوا
نووچمال : ناو دیز	نووچمال : ناو دیز
نوومالک : ناومالک	نوومالک : ناومالک
نوومروار : ناوی سرواری	نوومروار : ناوی سرواری
نووبونوات : ناوی نهبات	نووبونوات : ناوی نهبات
نوونووه : نویه‌ناو	نوونووه : نویه‌ناو
نوهه‌نه : حوقه‌کینسان	نوهه‌نه : حوقه‌کینسان
نوهه : ناوونگ . شعون خوناو	نوهه : ناوونگ . شعون خوناو
نوهه‌مری : ناوچوری . بباله . بدرداح	نوهه‌مری : ناوچوری . بباله . بدرداح
نوهی : ناوی	نوهی : ناوی

نووین : ناوین

صد کلمه دیم . زراعت با زمینی که
آب جاری دارد ،
ایبار .
ایباری .
ایباری کردن .
لاغر . نحیف .
آن یکنی .
آباد . خانه آباد . این جمله در مقام
دعالت .
آبادانی .

نام یکی از فرق مذهبی است که در
دلخان و بلوران کوهدشت زندگی
بسیاری این هارا «علی الہوی»
بیز میکویند برای اطلاع بیشتر
رجوع شود به کلمه «علی الہوی» .

این .
موقعی . بطور موقع .
اینجا .
اینجا .
ایسنادن .
حالا . اکتون .
ایل . طایفه .
این طرف .
امرور .
اماال .
عصر . نزدیک غروب افتاب
گویند . (۱)

نوویار : ناویار

نوویارتی : ناویارتی

نوویارتی کرده : ناویارتی کردن

نوتو : لهز . لاواز

نویه‌گه : ندویه‌گه

نووتو : مان ناوین

نوویونتی : ناویدانی

نمعلی حمق : نه هلی حمق . حمقه

نی : نم

نه یعنی : و دخته کن

نیچنالکونه : لهوی

نیجه : لهوی

نیسايه : و هستان

نیسه : نیتا . نیسا

نیل : عیل . نیل . خیل

نیلا : نهولا

نیعرو : نهرمزه

نیمال : نه مال

نیواوه : نیواره

---

(۱) ریز کردنی و شه کار له نه سلی فخر هنکه کمدا جون بتو ، ناوی له زور
شوتنا جیتم هیشت .. !! .

- ب -

مناب . درخور .
 رفصیدن . باختن در فمار .
 درم . اماس .
 گردباد . دیوباد . بادگیزه .
 دمیدن و فوت کردن دربار کشک و
 بادگردن گوسفند پس از سربزیدن .
 بادگیر سماور و فلیان و سربیج
 چراج .
 نمر . میوه .
 بروروش دادن . بار آوردن .
 صفت برای گاوی که در آن روز
 باران میبارد .
 مرسی است که موجب لاغری و
 شعف بشه مبنود .
 صفت برای گاوی که پیشانی و
 دشن خال سفید دارد .
 نوعی تبلیغ برای فروش کالا است
 که فروشنده برای حمیض کردن
 منتری بکار میبرد .
 مناعی که در نهبه ان دفت فراوان
 نشده .
 رفاص .
 بازویند .
 بازیکن . کسی که اهل بازی باشد .
 بازی کردن .
 بازی کن . بازیگر .

باب ، بلو : باو
 باخته : سما ، جوزه سما به که
 باد : ناوسان
 بلطفیزه : گهرده لول
 بادرگرد : باتیکردن . فویتکردن
 بادرگیر : باگیره سماوده و چرا
 بار : بار . باری میوه هات
 بازنووهده : ودبعرهیتان
 بازونی : روزی بهیاران
 بازیکو : زدرده باریکه بازیکوبنیتسی
 باز : گای فمش
 بازار آزموده : رهوا جگاری .
 بازار آزموده : بازار ازتی
 بازاریتی : بازار ازتی
 بازنه : بازنه
 بازووهن : بازیبمند
 بازیهاز : باریکمر ، واژی باز
 بازی گرده : واژی کردن
 بازی کو : واژی کمر باریکمر

کس که از کار دوری مینماید و بیازی مشغول میشود .	بازیکوئن : نه کاره . لاسار
بادبزن . یکدسته گندم که تازه دروشده و روز زمین گذاشته شده .	باشو : باوهشین
باقاله . مزرمه باقاله . ترس . ترس داشتن .	باوه : بانه‌ی گهنم ، باخه
با اشاغه کردن این واژه به نوع لباس به معنی آستین است . دست .	باقهله : باقله ، کیلکه‌ی باقهله
طبیعه فوکانی . بالاخانه . پرندهایست به اندازه گنجشک .	بالا : ترس . باک بالدهاشته : نرسان . بهبالک
شاید . منکا . بالشت . بالشت کوچک . بالزدن .	بال : بال . دست
بل . آغوش . مقداری چیزی که در میان دو دست جای گیرد . پرنده . نیرنگ و حیله . بواسیر .	بالاخونه : بالاخانه بازله : بازله . مالنده به که به قدر چوله که بین
خانه و خانه واده عروس . آنچه که عروس از خانه پدر بعنوان هدیه نجاهه شوهر میرد . پدر . بابا .	بانشکم : بهشکم . بهلكو
بوتهای است که گلی سفید و مطر دارد و این گل را خشک نموده در کوکو میریزند . باد . بادآمدن . ورم کرده . باد سرخ . بادبزن .	بالشت : سرتین . بالیف . پالیشت بالشته : نالیفی بچوک بالشمنه : بالهشنه ، بالهفرزکه بالتوش : باعمل . باودش . سمیرن ، نیوان دوده دست مشت .
مار بزرگی که زهر ندارد و شکار	بالونه : بالنده بامبول : نهله که و فیل باوسیل : مایوسیر باوو : مال و کهنسی بولک باونی : باوهخونی
	باوه : بابه . باوه . باولک باوه‌نیه : بعیون
	بای : با بای نوعایه : باهاتن بای ناورده : باداری بای سور : بای سور و کوشنده بای شمنه : باوهشین بای کهبو : جوزه ماریتکی بن زهره

= خود را می بلند
فوت کردن . بادکردن گوسته بس
از سر بریدن .

بادکش از استکان یا شاخ حجامت
برای بادکش استفاده می شود .
بادام . درخت بادام .
بادمجان .
بادامستان .
بدترین .

بنست . دختری که برد و بکارت
او استخوانی باشد . دخترگی
غنجه بیچ .

بوته . مانده بوته کاهو و مانده آن .
خشنک . تکه بارچهایکه در نشیمنگاه
تلوار دوخته می شود .

بهجه .
نافبانده . ناحه شکنه که
بنده درخت مانده است .
مررند فرزند راده . نیمه .

چوبی که گره گره است .
ناخه . کوچک خشک درخت که
توان مان چیزی اویزان کرد .

جوچه . گنجنک .
بعجهها .
نوزاد تا شش ماه بس از تولد .

بچکانه . کودکانه . لباس اسباب و
رفتار مخصوص کودکان .
کودک . بچه .
صاحب بچه . بچهدار .

باچه : نویتکردی نازهله له کان
سربرزین

باچه : باکردو . هملساو

باچم : باپم . باوچ . داری بادم

باچجو : باینچان

باچمو : جه نکه لی بادم

باچوی : بدترین

باچو : بنو . نو کجهی کجین
نه بازین .

بوته : کروک . بوله

بمچع : ناویتفهک . بینه . بوچجه

بچه : بهجه

بچ : لق شکاو

بچهدا : بهجهدا . کورهدا .
کچهزا

بچیچی : بیچ بیچ

بچلک : داری دبلانن

بچ ملی چمه : بهچکه جوله که

بمچو : منال . بهجهها . نمهوه

بهچوله : مندال نا ده گانه تممه منی
شمی مانگی .

بمچونه : منالنه . کلویه لی منالنه

بچه : بهجه . ساوا . منال

بمچهدار : منالدار . بهچهدار

(۱) زوربهی زوری باشگر و پیشگر کان له دیالیکتی لورزی و شیوه زمانه کانی
دیکهی کوردیدا ، وه کو یه کن . وه کو : دار - بار - کا - مهند - اتن -
یعنی ... ناد) نمونه بیش براویزی نیو نم فهره نکده به .

بجه دار شدن .	بچه داری
سقوط شدن بجه .	بچه بازه نه : لعبار چونی میال
رحم . زهدان .	بچه مو : بچه دان . منالدان .
	پردان
فرزند فرزند . نوه .	بچه هزا : کوزهزا . بهود
جوچه کلاع .	بچه غلا : جو جدلهی قتل
بچه انداخن . سقط جنین کرن .	بچه هنه : میال فرزیدان
بچکی .	بچه بین : بچه بین . میالنه
تهمت .	بوخت : بو خنان
تهمت زدن .	بو ختو خته : بو خنان کردن و ریکھن
تهمت .	بو ختم : بو خنان
تهمت زدن .	بو ختم و خته : بو خنان کردن
خریدار .	بغیر : بگر . بگیر
بخوردادن .	بغورده یه : بگر
عدم موفقیت در کار .	بعدیاری : سرمه که وتن له کار
بدمزه .	بعدنوم : ناخوش
شخی که مریض و مسترد	بعدحال : بعدحال . سرمه رگ
بمرگ است .	بعد حرف : بعد زمان . بعد قمه
تدخو ، بدزبان .	بعد خوف تو خو : بعد گو . بعد زمان
کسی که در خواب حرف میزند با راه میرود .	بعد عمل : کینه دار ، دلپیس
کینه ای . کسی که نسبت بهمه چیر و همه کس بدین است .	بعدرهه : خواحافیزت . بهزی خست
منایعت .	بعدرهه کرده : خواحافیزت کردن
منایعت کردن .	بعدرهه : ریکای تؤس و هله دیر
راه بد و صعب العبور .	بعدزوو : بعد زمان
بدزبان .	بعد فلاق : بعد کردار . بعد خو
بدرفشار . بعد عادت .	بعد گل : بعد گل . ناجس
بدنر کیب . در برابر خوشگل .	بعد گمو : بعد گومان . رازا
بدگمان .	بعد گویت کرده : بعد گوین
بدگویی کردن بنت سر کسی حرف بدزدن .	بعد عمل : جیگر
در برابر اصل .	بعدها : بعد خواز
بدخواه .	

پت : لال

بوندا : بزنده . نیز

برادو : جزدان

برادر : برادر . هاوژی

براؤزا : کوزی برادر

براؤزنه : زن بر

براؤگمب : برآگهوره

براؤواروونه : برآبامه

برادی : برادری . هاوژینه

بورا : هترس . نازا

بوراقی : هترسان

بوراقی گرده : نازاین

برالیک : داری هلوژی شاچن

براؤوار : بهراوده . بهرامبر

بوربور : دهسته دهسته . گری گری

بورج : نازهولی نفعنگ

بهرج : زیاده خمرج

بورج : به مجاز بُ زمان و بی کردیوه

به کاردی

بعد : بعد

بعدنهش : بعدنائی . سنهکناس

بعدز : بعدز . بعدزی

بعدزگر : جوتیار ، چیتمیر

بعدزگری گرده : جوبنهدهن

بودسه : بزتن

بورسال : نازا ، دلیز

بوشتو : چیشنی کوکن

بهدهص : گولان

کسی که لکنت زبان دارد .
برنده . تو سما به افراد کار برو لا یق
نیز میکویند .

کیف بغلی .

برادرد .

برادر زاده . مرزند برادر .

برادر زن .

برادر بزرگ .

برادردار . همانند رفتار دو برادر
با هم .

برادری .

گناخ . جسور .

گناختی .

گناختی گردن .

درخت آبالوی کوهی .

بورابر . روپروری . مقابل .

دسته دسته . گروه گروه .

مکنک تفنگ .

خرج اضافی در زندگی .

مجازا بمعنی زبان یا فکر و ادبیه
تنها مورد استعمال آن در جنین
جمله است .

سنگ .

سنگ آتش زنه . سنگ چماغ .

بلند . بلندی .

بر رگر . زارع .

زراعت گردن در زمینی که مالک آن
کسی دیگر است .

بریدن .

گستاخ .

ارد و بیزی که در روغن سرح شده
باشد این مخلوط را در آب عدس
با آب گوشت مرغ و خروس
میزیند .

بسی روی بست بدن خالهای

سفیدی ظاهر میشود که بعد از
نعام پوسترا میگیرد .

ایکه از ذوب شدن برف جاری
میشود . آب برف .

برف رویی " برفرا از پشت بام
منزل باشکردن .

زمین افتتابکیرا گویند .

نوعی مغاضعه کاری است باین طریق
که صاحب مزرعه جو با گندمی
دروکردن و خرمن نمودن و
محجنین کوبیدن و جدا کردن
دانه را از کاه نا موقع تحویل
دادن بصاحب مزرعه بکسی وا
گدار مینماید یک پنجم از
عابدی را به " برکار " مبدهد این
عمل را " برکاری " میگوید .

چوب کوتاهی است که آزادا مانند
بیره بسوی کسی یا چیزی بر
باب مینمایند .

مسابقه گذاشتن باین صورت که بین
دوبا چند نفر که کاری
مسابهرا انجام مدهند مسابقه
گذاشته میشود که چند کاررا که
معدار و اندازه آنها یکسان است
جه کسی زودتر مینتواند انجام
دهد .

فاصله کوتاه بین دو رگار باران را
گویند .

بشم برهه یکاله .
کسکه برههارا برای چرا میبرد .
ابرو .

سوم عمل .
برابر .
برهه .

بعرواف : به فراو

بعوفویوکرده : به فرماین

بعرهفتاو : بمرهفتاو . بعرزو

بوزدگاری : بزبهگاری . سهبان

بورگ : سنجوق

بوزگونه : بوزبوزتین .
پیشبرکه

بوزگوش : برقتگ ، نیوانی دو باران

بعوگه : بدرگن ، بعرهگن .

بعرگلو : شوانی بدرغفل

بروم : برقة

بعهمیت : میتو . مؤمن هنگوین

بورووهر : بمراوهه . بعراهمه

برهه : بدرخ

بریده بربیده .	بوزده بوزده : بزرگانی شیر .
نلافی کردن . برخوردگردن . از خنی ناتناسب ونجدن .	بزرگبزرگ بعرهمرده : رهنجان، لیک هلهنگوں
نوعی شیوه گاهی است که انرا میجوند . سفر .	بویژه : بنیت . بنیتشتی کوردی
تلاؤ . درخشندگی .	بریق برق : زریق و باق . ترسکانهوده
بدگونی . غیبت .	بعدزم : بعدگوین . بعدزمین کردن
بدگونی کردن . تقلب کسی را کردن	بعدزمگرته : بزمگیزان . بعدکرداری
بطور شوخی .	بوزمزنهک : بزنمزه . بزنمشک
برمجه .	بزار : بزار
نخاله .	بمسته : بمستن
بستن .	بوستخه : بوچجه
بچجه .	بمقها : وهم . به فنا
وفا .	بوی : بوغ . دوقمل
دم و هوای الوده اطاق باز بزم زمین .	بوی بھری : نازابن ، دلازابن
گستاخی .	بوچجه : بوچجه (بوججه جگهره بدکا)
واحدی برای بعض احتساس مانند نخ .	بکس : بنکوس
وجب . فاصله میان دو ایکت .	بلباریک : ملباریک ، لاواز
لاغر . تحف .	بولبولی گرده : نازابن
گستاخی .	بلطیقه : رهواننگ
اسهال شدید .	بلنگ : به لک . بعرگی گیا
برگ گیاه .	بلنگه : به لکه . نمونه . نیشانه
نمونه و نشانهای از مال دزدیده شده .	بلملق : ریتما و شارهزا
راهمنا و بلدی .	بولنگ : بلند ، بهزتی
بلند .	بولنچ : بلندی
بلندی .	بولوم همرگرده : لیک شکاندن
درهم خردگردن و درهم نکش	بلله : چبلکه
انسان بولیه ، حیوانی و حنسی	بلی : بعزه ، داربعزه
مانند خرس و بلنگ .	
بلکه چوبهائیکه برای سوخت از زمین جمع میکند .	
بلوط . درخت بلوط .	

بلیز : بلیه . مگ

بهم : زرمه

بعارگت : جوزه دومه لیکه

بنن : بنند . دوره بند . ریندان

بنوار : بنار . نه فام و تیگای

سراوه له

بنلواو : گوریسی منکهی ناو

بنن با پوشمن : دوچین . بهنه و خوین

بون پله : بنند . (سدنا

بنجک : بنجک

بون جول : شنی به فرقه شراو

بون چالا : ندواله . فاقان

بون چینه : بنجینه . رهجه له کی

خیزان

بنن گمش : بهنه و خوین بیمه لکیش

بنن گمشت : خشت گیشان . باله

بنن گورمی : بهنی گوره و ق

بنوار : مدنز لکا . مدنز

بنوش : بنهوش

بنوشه : بنهوش

بونه : بنه . بناغه

بننه : بننده .

بونه گرته : بنه گرت

بونه گیر : بنه گیر

بنغیره : جاوه مروانی

بو : بان . سربان

شله آتش .

مدای دست بور سر کی زدن .

نوعی دمل چرکی است .

زندان . وشهه پشمی . سدی که

از خاک و سنگ و گل بر آب جوی

بارودخانهای بسته شده باشد .

جاده و راه سر بالا .

ریسمانی با آن منک آبرابه بست
من بندند .

بندنیان . بندشلوار .

سد کوچک خاکی که جلو آب کم

بینندند .

قطعه چوب باریکی که قدری هم نوک
تیز باشد .

اجناس مانده که خربزار ندارد .

قباله قدمی خانه یا زمین .

اصطلاحاً اصل و ریشه خانوادگی را
گویند .

جوبی که با آن بند تبانرا از لیفه
میگرداند . بندکش کسی که

فامله بین دو آجررا از سیمان و

گچ برمی کند .

بند آجرهای بنائی را کشیدن و

برگردان .

کشن جوراب .

سر منزل . منزلکه .

بنفس .

بنفسه .

ایراد . بنه . بی و بنای ساختمان .

بنده . برده .

بهانه گرفتن .

بهانه گیر .

انتظار .

بام . بام خانه .

بگو .
 سوهر مادر .
 بدري که در زمين افستانده مينود .
 رنگي است نرديك بکرم . خجل و
 شرمنده .
 شرمنده شدن .
 پارچه‌ايکه در انر گفت تغيير رنگ
 داده است .
 زميني که هیچ کشت شده باشد .
 به بوره‌پبا .
 میمون .
 آنجه از خوراک که در ته دیك بر سنه
 ميشود .
 بونی که از سوختن پشم يا لباس
 بضمام ميرسد همچنین ماست
 با غذا يا شوي که بر انر حرارت
 بوی دود ميکيرد بوی آنها نيز
 "بوکر" گويند .
 محل آسایش باغبان در باع .
 بوی بد .
 نوعی گیاه خودرو است که بوی بد
 دارد .
 پدر .
 پدر مادر . جد مادری .
 پدردار . کسی که از خانواده
 سرشناس باشد .
 پدریدر . جدپدری .
 پدر و پسری .
 عروس .
 بهار .
 محل تعلیف گله و چاربایان عنایبر
 در فصل بهار .
 زراعتی که بدرا آن در بهار در زمين
 افستانده مينود .
 خورنده .

بق : بلق
 بوقیته : میردی دایک
 بوتم : توکردن
 بود : بور . شمرمین . شمرمزار
 بوريبيه : شمرمزاري
 بود چرگه : بوجرجاک ، بوجرجك
 بوره : بهيار
 بوره‌گه : بوره‌پباو
 بوزيه : مهیقون ، جوره مهیونیکه
 بوكلاش : بنکر
 بوكو : بوكرز ، بونکر
 بوكو : شوئنی باخهوان . چارداخ
 بوگهن : بوگن ، گهنياو
 بوگهنی : بوگهن . جوزه گيابيکه
 بوگهنه
 بوه : باوک
 بوهنا : باوکي دایک . باپيره
 بوهدار : بهزم و کمس
 بوجهه : باپيره ، باوکي باوک
 بوجهه‌کورتی : باوکايهتن و کورزايهتن
 بوی : بولک
 بهار : بهار . بهار .
 بهار‌مالکه : بهاربهند
 بهاره : چاندزيك و تو و هساندزيك که
 له بهارا بيت
 بهمه : بخور

بەھەرگوەدە : بەشکردن

بى : كارزىلە . كاريلە

بىنۇور : بىنھەور

بىلارى : بىدارىت ، بىتخەوتى

بىياز : چېبەك . چۈل

بىاواو : بىابان . دەشت

بىنباڭ : بىنباڭ . نازا

بىنىتىك : بىنىتىك . كەلور

بىنۇتوا : بىنۇروا . بىنلوانا، بىن سەرعەنچ

بىچۈرۈت : ترسنۈلە

بىچەشىرى : بىن شەرم . بىن جاودىۋە

بىد : دارى بىن

بىرۇڭ : ناجىن ، بىتكەس . بەدنەزاد

بىزداو : بىزاز

بىقەوارىكىردى : بەيمان شىكىن

بىقول : بىن بەلىن . بىن بەيمان

بىك : بىك ، بىكى ناي و دۆزەلە ،

بلىتىر

بىكىش : كىن و مات ، بىندەنگ

بىنارام .

بىنگل : ناشىرين ، رەزا قورس

بىلەم : خۆلەمەتىشى گەرم

بىنمازى : بىن نۇيىزى زنان

بىوه : بىتەزىن

بىھوشدازى : دەرمانى بىھوشى

بىھە : بىھ

بىيە : خەمكىن . بەشىزقاو

بىنھەودىس .

بىلى : بۆلەك

نقىبىم كىردى .

بىرگالە .

أنسان بىن ابر .

بىدارى .

محل خلۇت . جانىكە حەمت آر

كەست .

بىبابان .

ئىرس . ج سور .

بىن دىماغ .

بىدون ملاختە . بىن بىردا .

نرسو .

سەت . بىشىرم . بىن ازرم .

دوختىيد .

كىسى كە نقش مەنبىنى در زىندىكى

يەدارد و نىت بىمە چىز بىن

فېداست .

منغۇر .

بىن تائى كىردى .

كىسى كە به قولش وقا نىمى كىند .

سازىي است كە از نى درست

مېكتىنە .

ساكت . آرام .

بىرپىخت . زىشت رو . زىشت منغۇر .

خاكسىر داغ . خلوارە .

عادت ماھىيانە زنان .

زن بى شوھە .

داروى بىھوئى .

بودن .

امىرەدە . غەمىن .

عروس . عروسك .

- پ -

با .

جدیدری و مادری . پدر بزدگ .
با برنه .
وعی بروانه است .
شلوار .
بساده . در برابرسواره .
بساده رفتن .
ادامدادن مناجره لفظ . بـ .
توجه باین نوع گفتارها .
معنی خاص آن «بیای بیجیدن» است
ولی توسعـاً بمعنای الودگی و
گرفتاری بکاری با چیزی است .
شانه سر . هدده .

محل کسب کسی یا جانی که کسی
عادت دارد ساعتی از روز خود را
در آنجا بگذراند .
دیگر مسی .

جوانه هایبکه از گنار نه و ریشه
درخت بیرون مباید .
جاله ایست که وقتی میخواهند
مادیاندرا از خر آبتن کنند چون
قد مادیان بلندتر از خرامت

با : با . بت

پایبا : پایبره کهوره

پایه تی : پایه تن . بن خاوس

پایر ویک : پمر بمریک ، بهبوله

پایو شی : شهلوار . دهربین

پایبا : پیاده

پایاره ته : پیاده بن

پایی بیه : سفره قسه

پایع بیه : نوشانات

پایی سلیمانی : بهبوز سلیمانکه .

به بوله سلیمانق .

پالوق : نو فیس . باره گا

پالیسل پالیل چه : مجمل .

منجه لوكهی مس

با جوش : چرق . تو دل

با چال : بیچالی ماین

برای سهولت کار مادیان را باز
جاله میبرند .
چوبهای که زیر طنابهای چادر سیاه
میزند .
میوه‌ای که باد آنرا از دوخت بزیر
انداخته باخود افتداده است .
استقامت در کار .
بادر رکاب . حاضر و آماده .
بابس . ابتدای بیری .

سال گذشته .
لبوان آبخوری .
وزن ظرفی که بخواهند چیزی در
آن وزن کنند .
خرناس .
خرناس گشیدن .
فتبل .
اش آماج .
گوساله یکساله .
سابدین پاروی زمین .
پارس کردن سگ .

باشه‌کش .
باشه‌بیه، حوض .
شتن پای بیماری برای پائین
آوردن درجه حرارت بدن او
معمولًا پس از انجام مراسم عقد،
از طرف پدر دختر، داماد
و عروسی از بستگان او را به
سباقی بمنزل خود دعوت
سینماید و از آن پس داماد حق
دارد بخانه عروس آمد و رفت
نماید .
مامزد کردن دختری برای بسری .
باچین و اطراف چادر نماز و براهن =

باچله : سنونده و داروچکه‌ی زیر
دهوار .
پاداری : راسکتوین . میوه‌ین با
علی و هراندین .
پاندوکتوو : لمصرین . ناماده
پالسن : به نهمه‌ناجتون . سمهه‌قای
پیری .

بار : بار . سالی بار .
پارچ : پردادخ
پارسنهک : پاسنهک
برخ پهرخ : برخه برح
برخ پعرخ گرده : برخه برح گردن
بوشت ماله : کوزراو
بوشکه : به‌لوله . به‌لوله
پارنه : کوچره کهی یه کالت
پاسا : بن له زهوي خشاندن
پاسه‌گرده : پاس کردن . پاسه‌وانن
له سه‌گ .

پاشنی کهمش : پازنه‌کیشن
پاشوره : بن شوره‌ی حوز
پاشوره‌گرده : پاشور

بالکوش : باوه‌خونی بولک

بالکره : ده‌گیرانی
بالتم : بالدم ، داوین

زبان را گویند .	پالمونه : پالاون
بالودن . ساف کردن جزی .	پالو : کورنان
بالان .	بالولدوز : کورنادورا
بالان دور .	پاوما : زمیستان
رن ایسن که وضع حمل او بردیک است . آخرین ماه آبستنی	پایار : پایهدار
پایدار . برای کسکه دعا میکند .	پایمو : دامین . دهورویمر
پیرامون . دامنه .	پایهدار : پایهدار
هر چیزی که پایه داشته باشد .	پایزه : پایزه . شستن که له پایرا بچیزدری .
بدری که در پاییز من افساناند .	پهله : تسلیک . ناره قکیر . مهمنزین .
نمدی که زیر زین اسب میاندازند .	پهپی : پهپوله . پهپی
بروانه .	پت : میشک . لوت
دماغ . بینی .	پت : درفت . دهرهان
فرست . مهلت .	پتبا : توکی بن
بوک پا .	پت باکرده : لوت بالا کردن و سرین
بینی یاک گردن .	پتبتکرده : برنه برت کردن
اخم کردن . فرزدن .	پتنه : ناوریشمی کون .
بنم کهنه . سرش فاش شد .	پتو : همانه بوگن
کسکه بینی گنده دارد .	پتوه : لوتی بوگن
کسکه بینی گنده دارد .	پتفی : بهعن . بوش . بهقال
نهی . خالی .	پفع : پخ . بو نرساندن مثال
صدای برای ترسابیدن کودکان .	پواش پوش : بهراش بعراس .
نیکه تکه . ریزربز . قطعه قطعه .	بارچه بارچه .
حلواره . حاکه زغالی که اتش شده است .	پودبود : خسروار . زوحمالی
خرقه . گیاهی است و حنسی و خوارکی .	گزتن بمریق .
برردن برنده بس از سر بریدن او .	پولبلیک : بهلبه
تو سما کسی را گویند که در الـ شدت درد در بلک جا نمیتواند	پوییت : لنگه فرلن . لنگه بزی بوی
پایست .	پریش : بتو بوش . خاشاک
خاشاک .	

انانیه منزل .
 بیقاده .
 موهای جلوسر .
 پنهن کردن بکسر میخی که از تخته
 یا آهنی عبور کرده است .
 بر حرف . یا وه گو .
 آفل . جای گو سفندان .
 حصاری از درختان بیخ دار که دور
 باغ یا جانی کشیده شده باشد .
 برواز دادن .
 برو . گناخ .
 خمیر مانندی که بهم چسبیده
 نیست و از هم باز میشود .
 آماج .
 بهم مالیدن لباس یا بارجه برای
 اینکه گل خنکی که بر آن است
 بالک شود و بروزد .
 عراداری در مرگ اشخاص .
 بریدن .
 بر سیدن .
 برواز کردن .
 جنجو .
 جنجو کردن .
 بروازدادن گنجنک بچاش را .
 کتابه از اشخاصی است که تازه
 وارد اجتماع و زندگی اجتماعی
 شده‌اند .
 بر نده .
 بارجه نخی و کنه .
 گو سفند بسا گاوی را که برای
 جاق شدن می‌بندند .
 وصله کردن . دوغی را اصلاح کردن .
 واحدی برای شمارش . برده جرخ .
 برخور .

پونال : بمزق و بالالی ناو مال
 بونوکی : بینین و بتجبه
 بمچ : برج . فقر . مو
 بمچ کرده : بعرج کردن . بینه کردن .
 بزمار رتیز کردن .
 بودجه : زوربلن . چمه جناوه
 بموجه : ناغه ل
 بموجی : بمزلین
 بوده به : هملغزاندن
 بوری : نازار . حوقه تمور تینمر
 بوز : بهارله
 بوزنه : برواندن . برقزاندن
 بودس : برس
 بوردسه : برسه
 بورسیه : برسین
 بورگره : بالگردن و بعردوازه
 بورمنی : تاقیکردن
 بورمنی کرده : تاقی کردن وه
 بوناگی گرده : پهره واژه کردن
 بوناگی بیمه : پهره واژه

بمزنه : پزنه ، فرنده
 بمددو : بمزق
 بموار : بمروار

بمروکرده : بارجه کردن . بینه کردنی
 درقه .
 بمروه : بمزه
 بوره هو : زور خور

بهریو : پیرتی

بهنیز : پاریز

بهنیزکرده : پاریزی

بیفه : بریاسکه ، بریسکه

بریسک : بزشکه

بریسکه : بریسکه

بعنزا : کولک

بعندو : سوربا - سوب

بزگه : بزرگه . برق : زیر شلوار .

بزودهس : ملحوظ ، بد دهس

بژواره : بعواره . خهیان تهیگ

بژلسه : سیسیزن

بهمی : بهست . بهذبهاه . بهد دل

بسارکده : جبارکردنوهی گوشت

له نیقان

بسماو : سرمه ، بهساو ، دواناو

- کهای که از آب دومی روی
کشمکش که بکارسر که ، آن گرفته
نده بدست من آید . آب
صابوی که بکار لباس در آن
شسته شدات .

س رور بیش .

س سال بیش .

غهفارفت .

کثار و فتن از معامله با گاری .
خودرا از جمعی که برای گاری
سیرونده دزدیدن .

کمین کردن .

بشنده .

غف . کتابه از برادرهم است .

بشت سره .

منکا . بشنی که کار دبوار در
اطاق بدبرانی مبکدارند و بآن =

بمس بهریو : بهترین

بمس بی ارسال : بهترین

بمس بمسکی و ته : بهشمانی

بمسکول گهشیه : کهnar کاری له کار

بس گرده : حومه اس دان . باسکردن

بمسمن : بهمد

بوشت : قون . قنگ . کون

بوشت سمریله : بعد دوای بهك

بوشهگی : بشنهگن . بالبنت .

لمسه بشت راکشان

نکیه میدهدند .
 بست گوش انداختن . اصطلاحا
 بمعنی تعلل و سنت در انجام
 کاری .
 پشتواره . باری که یك نفر به پشت
 مبکرید . کناره های جوی آب .
 مسکن .
 پنه و پنه هایی که شب اطراف
 جراغ جمیع می شوند .
 جوب یا چیزی دیگر که در سوراخ
 منک آب و فنکه سوراخ باشد
 گذارند .
 مدفوع بر . مبنی گوسفند و شر .
 لپه شلوار .
 عطمه .
 گربه .
 بستانی .
 انسخانی کوتاه و چاق .

فوت . دم .
 نش . ریه .
 بف الوده . ورم گرده .
 تاول .
 حباب و برآمدگی نان .
 بی در بی .
 غمکین . افسرده .
 بوغ .
 وقتی که هنوز دیر نشده .
 مجازا بمعنی گیسواست .
 خوشی . شاخه درخت . گسابه
 از تکیه گاه هر هست .
 بهانه . ایراد .
 ماهیجه با . بروباچه .
 غلطبین . بهلو به بهلو افتادن .
 نتوانلو خوردن .

پوشت گوشمه نه؛ بست گوش حسن
پوشه : کول . جویبار
پمشخه : پهخنه . مینوله
پمشخه گوره : پهخنه و مینوله دی
دوروی چرا
 بشک : بشک
 بشکل : پشنل ، بشکل
 بشکه : بزرگی شه توار
 بشمه : بزمین
 بشو : بشله . بشو
 بشنی : ناوچهوان . بشنانی
 بقوله : کورتبله ی چوار نسانه .
 گردنه آن
 بوف : فوکردن . بف
 بوف : سن . فوتیکردن . دیق .
 بوف گرده : ماسیا و
 بولفلدک : بعکه . قوئنیر
 بولفلدکنو : پنکه های نان
 بکاپک : بیک دوای یمک
 بهکهر : غمتاک
 بهگمس : دهمه لات
 بهگه : تازه وه خت
 بل : روک
 بمل : لقی دار . بملی دار
 بطب : بطب
 بلىزیز : لاپا . قل و قاج
 بلىزه یه : شانبه شان . بیکه لبون

بیرون زدن چشم از کام . بلقسه : بلوماو . بلقاو .

فلیقاو

بل گسسه : بیکله بون . بیکله لاو .

بللهنه : بیس کردن . بلکانه

بلکو : بلکانه . بلکو

بل علم : بدلوبیانق . بهانه

بل علم گرته : بدل گرتن

بلنگ : بلنگ . بلنگ

بلیلیو : بالدوان . فاردهان

بولیلو : هون هون

الوده . الوده کردن . اغتنم نمودن .

بله . بله .

بهانه . ایراد .

بهانه گرفتن . ایراد گرفتن .

بلنگ .

بلوان .

فقط در همین پن مورد معنی داشت .

اشگ است .

بله .

بوعی سداست .

سدیشن .

ملجا . پناهگاه .

بلو . نزد . کار .

فیله . مانند فیله چراغ .

کبابی است از گوشت بلوی بره با

برخاله که اشخوان ان جدا شده است .

محلوطی از آب و ارد گندم داشت .

دانه میکند برای جوجه مرغی

که تازه از نخم بیرون آمده است .

برسنو .

بنبه .

بنبه دانه .

بننا بردن .

رنانی که کنیف و نسبل اند .

بنجنبه .

بنجول . پنجه .

ورم گرده . بادگرده .

پناهگاه .

نوعی اهانت و معنی هرزه به کار

می بود .

مرض برفت . نوعی بیماری است

بلله : بله . بله : جوزه بهداییکه

بالبیسته : بمندیهستن

بللهمار : بمناگه . حشارگه

بلیلی : کهنان . لا

بلیمه : بلینه . فبله .

بنلی کهواوو : کهباوی بدراسو .

باراوسی بروزاو .

بلیله : بدلولهی نارد و گمن

بلیسکر : بزدستیلکه . پلیسمرک

بهمهده : بمعو . بمعه . لوكه . بمعو ،

بهمه توخم : لوکه دانه

بننا بردن : بمنابردن

بنچهل : نهوزه دل . زس نهبل

بنشمهده : بینچ شمه

بنکال : چنکرک . بنکال . چنکال

بنفسه : بملساو . بمنماو

بننا : بمنا . بمناگه

بننی : بمن بین دادان

بننیه : بننیه . جوزه زامیسکی

در تودکان که روی زبان آنها
 سعد میشود .
 ناج خروس . مجازا گیورا بزر
 میگویند . کاکل .
 مراردادن .
 بوسٹ .
 بوسیده .
 بوسنگدن .
 صفت کلاماست سخن رک و
 صریح و روشن .
 بوسنین .
 بالابوش .
 بوشک .
 مجرم شدن . ترکیدن .
 بعن . باکشش .
 ببه .
 ود . بنیاد . روودخانه .
 بیدا .
 مرد .
 بیداشدن .
 بندزی .
 مردم داری .
 بیاز .
 نوع غذاست که از بیاز . روغن
 اب ساق با دانه انار درست
 میتماینده .
 مردان .
 اگاهشدن .
 برائت . تبرنه .
 بندزی .
 مایه ، خمیر بلوط که باید بک هفته زیر
 خالک باشد .
 بیچ در بیچ .
 نوع شمنی است .

بببه نه سر رمانی مان بعما
 ددین .
بوب : بوق . بقویه کله نتیر
وردنه : بدادان . نرامکرن
بوس : بیت .
بوسیمه : گهباو . بونگ
بوسلنه : بیت دامالن
بوسلنه : نهی ناشکرا و ردوان
بوسینی : له رهکی بیت . بیتس
بوشنى : بوسن . بوناک
بوسنى : رزاک . بالابوش
بوشه : بونبو . نه قنهود
با : بان . بین
بع : بی . بهذ . پیه
محی : روزبار . بناد . روحانه
پیا : به پیدا
پیا : پیاو . مرقا ف
پیابیه : به دابوه
پیاهی : به پاهی . بیک دوای بیک
پلادزی : تلویحان . حموانهود .
پیاره : پیاره
پیاز : بیار . بیوار
پیازاو : پیازاو
پیاو : بیاو
پیورده : ناگالن بور
پیماتن : ناک . باکن
پیاسیت : نسانوفیت . ناکه وبلاک
پنه : هدویر ترسی بهزاده
پیچ بیچی : پیچ بیچ . پیچ د بلوج
پیزو : بیزاد . جوزه سمنیریکه

بس اندار .	پیلهس : پانه کهوت .
ماهجه‌ها .	پیز : لابا . پشتبا .
وعی جوس جرگی که در سطح بوست مدن ظاهر می‌شود .	پیزروک : دومل .
مج بیج .	پیزوون : هجدل‌بادان . گوج
سیاه و سبد .	پیمه : ره و سین
علف خنک‌شده .	پیش : پوش
آدار . شاش .	پیشاو : میز
کنایه از بیانی اندک داشتن .	پیش‌باداشته : کهعبنا . لورتیس
معامله سلف .	پیش‌خمر : پیش‌کن . پیش‌آخون
پیش . اربیش .	پیشگی : پیش‌کن
اسعبان تردن . (۱)	پیشوازکرده : پیشوازی کردن
گیاهی است کوهی که مواد غذائی را در ریشه جمع مینماید باندازه بندهامه گیلاس است و مزه سبب رمینی دارد . برگهای آن نازک و لنداست .	پیشوک : پیشوک . پیغول
فلبر . پیمرور .	پیشی : نیوهزه
عنه . چوب روی زمین چهار جوب دررا گویند .	پیتکره : ریسمه
وعی خار است که بانداره سخوداست و چند تبغ دارد .	پیکول : به‌پیکول . دزک
بول اعم از اسکناس با سکه .	پیل : پاره‌پیول
بل . معبری که بر روی رودخانه یا جوی آب میزند .	پیل : بل . پرد
گستاخ . جسور .	پهیل : نازار . نه‌رس

(۱) نهم اگرنه و بردۀ ایمه‌ی لوئی ، به ناشکارین له دبایکتی کرم‌ساحق
خوارقدا خوی دهنوین .

بیلیدر :	سرمایه .	بوقله کن
بیلهک :	دوکدی شلوار	
بیله :	پیدا .	بهانگی چار .
بیرونه :	به بماله	
بینه :	بونگ .	بینه
بینادرز :	ستجق .	بینادرز
کس که گفتش با گیوه‌ها مرست		
میکند .		

— ت —

حرف . لکه .

محرسی استوانه ماسد است که او گل درست شده و برای تکمیلاری گندم یا آرد و مساند آن سورد استفاده است .

جهش و برخورد سنگ صاف و نوجکی که بر سطح آب پرتاب شد .

عمو . عموزادگان .

نمای است پشمی و بروگ که جهل با پنجاد من گندم با پشم در آن حای گیرد .

دویندن لند . سردرگ .

رنادن . بیرون کردن .

ترور یخده . سکه نازه ناری را شروع کرده و هنور در آن اسناد شده .

ترود مردد . تردید .

ترنی .

تا : نا . پیت . نالک

تابو : جاله گهنه

تاتویک : بمرده بمراویک .

تائمه . تانه . مامه

تائمهزا : ناموزا

تاج : ناوه بو کجان

تاجه : حموال

تاخت : راکردنی به تاو

تار : نار . تاریکن

تارگرد : دمترکردن . تارگردن

تلزه قایمه : تازه زه بستان

تازه گار : تازدگار

تازه گرد : تازه مرد و

تازه نفسی : ناماوه و نه سهور بین د

گورج

تازه دین : تازدین

نامه کهواو : ناس که ماب

نامگه : موحاهه . له ناو کهوه لا بع

نامنه : نامانن

نامیله : نا سولکه . نا سبله

نامنه : ناشین . نراش کردن

نا فدیمه : نافکه . ناوشار

نامه : توبه مو ماش . گلول مدزه زه

تلک : بد کاهه . به رازی بیر

نا کورده : بو شستانده وود . نا کردن

نا گهده هی : جهندی . سخت

جارو بیار .

نا کهه تلکی : کائی . گله نن . سانن

تال : تار . که مانجه

تال : تال . رشنه

مالی دساو : کا برا .. ان هو و شه بیهی

دو نس به کاری ده هیشن برو

- بر دی به کی تکی ترا)

مالقو : نالان

ماو : هه تاو . نوا نا

ماو : تر . گه ماین . ناو

مازو سو : نا وسان . هاو بن

ما و جونی : که لو بله عاو بنه

ما و سه : نوا نه و

ما و ووه : ناو د

ما و ووه : نوا وان . و بیان

ما و وون : دوان . که سه هی من

ما و دنه : بو اولد نه وود . تردن به ناو

ناؤ بت : نا بوت . نا وات

نایه : دایه

نایی نایی : جوزه بار بیه کی من آلان به

خوارک است که از گوشت و آلو و
سبزی میشود .
 محل رسن موی آنه . از زیر شکم
تا الیت نشانی دا گویند .

سنه رزس .

نکجه .

روا - نس .

نکسر .

روزه برقه . با بوب سخ .

گر ر با خونکنر .

سکردن .

کاهن .

کاهن . بعض و ب .

حاجه .

رسه .

بن دو سر و قنی صحبت از کسی
باده نه خواهند دیگران اورا
بسانند . این گلعدرا بجای
نام انتخوص میگویند و خود نامی
بسنانه و مستعار است .

در راح . بعما .

بر انسی . ناب .

فشار . نشار اتش و حرارت .

تابشن

را سانی لباس یا هر چیزی که
مریبوط بفضل قابستان باشد .

دوب شادن .

نایه . ساجی له بر ان نان می بردند .

دوان . حسارت .

حضری .

ب تردن . دوب کردن .

نایوت .

دایه .

نوئی باری که نا کود سان گشتند .

نه باله : نه باله

باله، گاو و قنی که خشک شده
باشد .
نبیدن .
نبیدن .
نلاش و نوتن برای انجام کاری .
بنانه، گاورا که بهن گرده و خشک
گرداند معرف آن برای
سوخت زمانی است .

اسباب‌کردن هنکام صحبت .
تبه .
خودرا کرنی و بی خبری زدن .
کمر و بشت . انهای ستون فقرات .
سوعی حصار تابستانی سرای
کوسعندان است .
کبه‌جای بنی . خلدی که سنیر در
آن ریزند .
تامل . هموار .
معرف شدن .

ملاش .
عمواری .
جوب تراشیده و سرگنده‌ای که با
آن حلیم را بهم میزنند .
دودمان .
جبوان بری نه برای نحـگـیـی بـکـار
آید .
ند و بی در بی .
واحدی برای شمارش فرسن است .
رد با . دنبال .
مساوی کردن .
ترازو .
ترازودار .
ترانشیدن .
رور هفتم محروم را کویند .
سحل رویندن موی زهار .

نه پسه : روقخان . نه بین

نه پس : دازمان . نه بین

نه نشت : بیکوتسان . نکوشن

قدبده : نه باله

نه بیوف زهیه : نهله لکردنی زمان

نه به : نه به . گردولکه

پیمدگوش دهیه : بن نه گایع

نه لک : که سهر . دوابزی بهدی بنت

نه جیره . نه قزو : نه بیمان

نه جیری : بیسته . (بق پعنیر)

نه خت : هموار . نه واو . باش

نه رفیقین : نه رفتین . پرش و بلاو .
لوس

نه فسته : رهون و کوشش

نه خختی : لوس . هموار

تو خخاخ : تو خخاخ . بیکوت

تو خمه : توردمه . تو خمه . تو خم

تو خمن : ف محل

توناتون : خیرا و توند

نه خته : نه خته

نود : شوین بین

تو از گرده : هاوـهـنـگ

ترازی : ترازه . ترازی

بو ازی دار : ترازه دار

ترواشته : تراشین . تاشین

ترواش نه باس : تراشی عه باس

نه دراف : موزی بدر

انواع سبزه و میوه .	نهریار : نهزار
تریجه .	تیرچه : تورچکه
ترب .	ترب : تور
رود سکن و مرم .	توروت : خنده‌مانی ناماده کردن بتو
خرمن کوبیده و آماده برای باد دادن .	شمن .
خیس خیس .	نموللیک : سه‌الی ناو . رزو نمز
کبودی بدن در اثر فرب دیدن .	لموجسه : نین هلهکزان
جوان و نازک .	تهرچک : تهرچک . جوان و ناسک
حلوانی که از آرد گندم و روغن و شکر و زعفران یا زردچوبه درست شده باشد .	نمرحملا : حملوا . هملوا
مرضی صرع حمله را گویند .	نوس : نن . بدرکم . نرس
وعن غذا است که از آب سماق بیاز و روغن درست شود .	توردشاو : ترشاو
ترشیدن .	نووشی : تورشی
قسمت عقب زین اسباب است که گاهی کسی بر آن سوار می‌کنند یا چیزی بر آن می‌بندند . اندام مناسب .	تموك : تیزک . نهزارکی زینی نهسب نهندام و نشی ریک .
درز . شکاف .	نوهله : نهلهت
ترکیدن .	قره‌گه : تردین . تهقین
ترکاندن .	ترکنه : نه قینمه و نه قالدن
کسی را با صحبت و صرف بکاری واذار کردن .	نورگنه : کارکردن به زوره ملن
شاخه مرم و نازکی که نازه از درخت برپیده شده .	نهرگه : چرو
چوبهای که در روسناها بهم بینندند نا جد مرده ای روا بان بسوی گورستان بیرون .	نعموم : دارمه بت
انتظار .	فرنه : چاوه زوان
بیهو سی .	نمرویمت : بینه‌شتن
سبزی خوردن .	نمروه : نهره
حلقه طنابی که بکردن گوشه و نر غاله می‌بندند .	نیهیی : تیزک . تیز

برق . ساعقه .	تریشه : تریشه . تریشه
حالت حوان و قن دست با با .	تعز : تعزین
سبج .	تعزیب : تعزیب
جاله‌ایاند در زمین و دران آتش	تعزد . تعزتا . تژگاه : نامشکا .
روشن میمانند .	ناگردن . کوزکه .
حصار . جانیکه گومندان در	ندزیر : ندزیر . نهولله
آن می‌ارامند .	
لباس تنگ .	نمیک : نمیک
چرسی که بصورت کمرنداست .	ندسمه : بندتینی فایش
مراقبت کاروان .	زاپیار : رابه‌ری کاروان
آتش .	نهش : نامهش . ناگر
ساعقه . برق آسمانی .	نهشبریق : همراه تریشه ناسخان
آتشی که برای بخن سان	نا(ن)ناووه : ناگر
می‌افروزند و ساج و تابه نان	
بری را بر آن می‌گذارند .	
ساعقه . بلانی آسمانی .	
حرف زدی که از روی عصایت	ندشتریشه : همراه تریشه .
باشد .	دردویه .
طاقجه .	
وعی افت نباتی است که مبوه‌های	نمیهر : نمیهر . لانه‌وله‌لهر
درختان را خراب میکند .	
آتش را خاموش کردن .	
گلو .	نمیخد : ناججه
گلو درد .	نمیمک : سوک
آتش آفروختن .	
انتظار کنید . جنمه براهی .	نمیش کورکره : ناگر کوزانده و
حای خمیر کردن دکان ساوانی .	لستن : کدرة . فوزگ
ادهای برخور .	نمیشی نهدود : فوزگ ناوسان
وعی انگور سیاه و هستدار است .	نمیشیز کورکره : ناگر خوشکردن
سیاله کشمکشی که سرمه اش	نمیشیه : چاوونزی کردن
گرفته شده .	تفار : هموتیکه هه و بر
بسن‌آمد . الغاف .	
اتفاق افتاد . مرد .	
برآش . اب دهان .	
	نفر : جوزه تریسه که . حلی
	و... بده و سرکه لی ده گی تندوه
	نفال : ماق . نزوتافق . کمره‌سته
	نفات‌هی نوشتا : مرد . روی‌دا
	نوشگه : لیکاو . لیک

تغمک : تغمک

توقق : توقق

تمقین : ته تویم . روزنمار

تمفلا : هول و تهفللا

تمقلمق : سلوق . ته فولوق

تهقه : تهقه

تمفدهرگرده : فجهه . فجهه

تمقهونه : ته فگدن

تولا : سدر . سردا ، به کسر

تمله : سمهنه

نهکسه : لاواز . لاوازی

تهگله : دورخوبه . سرفاقب که له

نهنه : دورست ده کری

نهنه : ته کاندن

نهگو : دله زادگن . لعزین

زالدونهنا : تاکو نهبا

زدکوشگو : ترس وله رور

ته گوهد : جن گورکن . لعزین

تعل : تلع . نال

تملل : تالمدار . شاخی دار

تلل : درگن . تولدار . زگیز

تول : بوله . تولمه گ

تلشمسنگ : ورده بعد

تلپ : سلب . شلبه

تلیو : نهمان و خمساره

تملهگرده : تله که بازی

تمله : بلشاو

تفنگ .

کسیکه زیاد بر مین تف می اندارد .

نحویم . روزنمار .

کوشش .

نایابدار .

صدای ضربه‌ای که بجزی وارد میشود .

رس که گاه گاه و بنهای زما مدهد .

ترقه‌انداختن .

سر . اول . ابتدا .

ظرفی است که از سایه، گندم درست میکند .

لانگ شده . نکان داده شده .

بو عی دردیگ است که از سایه گندم درست مکند .

نکانیدن .

نکان . لرزشی هنگام شنبدن حری ماخوش .

نک و تها .

نکان .

نکان . تغیر مکان و حاسعا .

طلع .

غیر شاهجه، جوان درخت اگر سر پائند با میوه‌دار باشد .

شکم گنده، مردان . شکم ابتن زنان .

توله سگ .

ترانه سنگ .

صدای که از انسان جیزی نرم بزمین بلند میشود .

آدم تبلی که هرجا خوش و مرسی بافت می‌شند و کثیر تن بکار میدهد .

چاپلوس و سریگ و نر دنسی .

نه شده .

تملیت : سوچل

تلونج : هدلجنچگان
تمواسه : پهله قاوه

لحادی که برای سواری عناصر بر
گرده اسب می اندازند .
شترن موافق روی پنجه ها .
ملاشی که از روی نالابدی صورت
میگردد ممکن است نمر بخشن
باشد .

دام .
وعی خربزه ، کوچک است .
دامتنیدن . دام گستردن .
تلخی .
بربز . نان را آبکوشت با روغن و
مانند آن تر کردن .
له شده .

تحم . تخم که در رمین میکارند .
جفت . زوج .
مره . طعم .
ارزو . انتظار .
گوجه فرنگی .
ازرومند .

این کلمه در معام تعجب گفته میشود
و به معنیوم از قرار معلوم است .
از الات موسیقی است . تسلک .
سرب کبر . تسلک زن .
تسلل .
پاکیزه . نسیر .
ناگیرگی .
سد . سریع . مرده تسلی .
مرده طفل .

نه عمق . نازک .
سفت کردن و محکم کردن .
تسلک . ظرف آب جای .
دره تسلک کوه .

سماعی که ما ان بساز را به بالار
جهار با می بندند .

نهله . نله . داو

تولله : گزکه . گندوره

تلهمهنه : داودامان . نلهله نهنه

تلعلی : نالق

تلیت : تلت . تلبنی گوشت و رقان

تلیقمه : بلیشاو . تلیقاو

تقوم : نوم . نوخ . تو

تم : جوت

توم : تام و چیز

تماما : چاوه زوان . بهله مابون

تماهاته : تماهه

تماروزق : نامازرور

تومهرز : نومعز

نومعلو : دومبه لعل

نومکزه : دومبه لاه کجن

تمعمل : تمسل . نمهوزهل

تمعیس : بالک . نتعیز

تمعیسی : بالکن . نتعیزی

تون : تومد . خبرا . نام . بیسمیلی بیز

تونک : نهنه

تونگرده : نابه کردن . توند کردن

تونک : نهنه . تونکه هی ثاو

تمنک : نهنه کی کتو . گهلم . گهروچ

کیتو

تمنک : نهنه

نهنگه : نه نگهی دهست

نهنگی : نه نگی . دهس بمال .

نهنخی

نهنیا : نه با

نهنیم : نه بور . نه بی

نهنینه دننسیار : نه نوردی ناش

نهنینه سه ماوره : نه نورده سه ماوره

تقوو : نه . ناو و لدره . لهرزو نا

نهواشی : نه واشی . نه باشی

نهوپر : نایز

نوب : هرزه . دلزه قن

نوبه : توین ، مردن

بور : بیقه بوره

توق خمنه : درد دخمه . بزه

نهوهر : نهور

نور : نه بش . برقر . به بیاره .

تقره .

نهوارزین : نهورزین

نوره : جوزک

نوق : نویز . بویزالی ماست

نوسیه : نای سق نզه

نوش : هیر . نوانا

بوشه : نویشه بره

نوف : دوی کو گو . شریز

نوونو : زگ

نوفو : توف

نوله : بیت . بعث . بویکل

گودی کف دست .
مشاد . گشاده . سخت .
نهیدست .

نهها .
تور .

توره ، اسیاب .

توره ، سماور .

تب .

تابشی .

نبر .

بر حاش . تندی .

سطع شدن حیوانات را گویند و گا

عن هم در مقام تصریح باشانی

نه مرده است گفته میشود .

ستدار برندگان و مایکان .

لبخند .

تبر .

وحنى . سرگش .

نر زین .

نوره ، اسب بالاع .

فشری که در مجاورت هوا روی

سابع بخصوص سیه جونیه و

ماستر را میگیرد .

تب نوبه که سه روز در میان عارض

سود .

توانانی . نیرو .

زاد و راحله . عدالی که برای

مسافرت درست میکنند .

دوچ جو سیده و سفت شده و از

توف ، کنک .

محارا بمعنی سکم است .

رگار بارا و قبکه توام و همراه باد

لذید باشد .

بوس . ماند بوس درخت با

59

بدن .

حصه . تب حصه .
پیشانی . گیجگاه . طبل .
بیماری سل .
اسحوان و مسک - برآ مسوونه .
بنرک . گیاهی که استفاده دارویی
دارد .

مریض تبدار .
بن زیر .
آنچه از بلو یا چلو در بن بدگ بر شته
میشود .

بوعی دستار ابرینشم است که
ممولا زنان سر می خندند .
ما فیبانده .
بیهو . برنداد است که گوت لدمه
دارد .

توت . درخت توت .
محرگی . دلتفکی .
بوعی سه حضرت اکابر که ب آن
سکهای ولکردا میگشند .
نوخی . فراخ .

برآگنده گی .
برآگنده شدن .
برآگنده کردن .
برآگنده گی .
برآگدن . افستاندن .
تبغ صورت ترنسی .
دووار نازک مان دو افق . حصار
مارونی که برای حفاظت دور
رسین نا حالمای میگشند .

گلوله .
تیر انداز .
تیر اندازی .

تزویگی : نسبتگ

تزوول : تیول . باوجهوان . دمهول

تولوازم : دیدگار

تولکنیسید : بهله کی سدر تووفی

سر

توله : بعیرک ا بو دهستان ا

توقونی : محوشین به لعز و نا

نه : بن . زیر

تمهدیگ : بتکر

نمهره : خرازی ناورینمین

نه کو : مانعاوه

نى : سویسکه . فهلن

نى : تو

پیارت : کالنه حازق

پیتلنگ : ازه هربنکه بو کوشتی سه گ
به کاردن

پیتاوی : ساری سه . گمپ .

حوالن

پیتواره : ناواره

پیتواره بیمه : ناواره بیون

پیخواردگرده : ناواره گردن

پیچ : ناواره گردن . بلاؤ بیون

پیچه : بلاؤ بیون . سراگنده بیون

پیغ : سع

پیخه : سعای دبور

په : گلوله . کلافه . گولله

پیرنه نهان : پیره ندار

پیرنه نهادزی : پیره نهادزی

نیزه‌انی : وردودی مارق

نیزه‌نگ : بهله‌بینکه

نیروان : نیروان

نیرو : نیرو . راین

نیوه : نیوه

نیهی : نیهی بیتی

نیز : نیز . کاله‌حازی

نیزبال : سامان

نیزمزلکه : فین‌وله‌که

نیزه : نیزه ناکراو . بلاوبالیو .
نارونه

پیشک : پیشک

پیکو : پیک . پیکن

پیشک : پاتھما . در

پید : سه . سعنه

پیک : تاک

پیل : قلاده‌تی دار که نازه نیزه‌ایو

پیلا : داری پیلا

پیله : پیله . توئمه‌گ

پیلسی : پیله‌سی

پیلمهار : پیله‌هار

پین : پیس حمام . گولخان
کولخان

پینسوز : پونکار

په : دبد . جاو

★ ★ ★

ذرات باروت که وقت شلک نفنج
باطراف میبرد .
تلنگ . سنگ رسربه‌ای که باسر
امکشت وسطی و ابهام برابر
شود .

نیاده‌اختر .
نیو اعم از چوبی و همی برآی
ساخته .
نیسمی از یک طایپه‌را گویند .
وعی نان لوانت است .
سحرگی . سحره‌گرفتن کسی .
ساوپر پرنده‌گان .
حمد و نیزه‌نگ .

سامی بربع . این نوع صافی را او
ساخته‌هن جوان درخت بدیها
ندام کوهی درست میکنند .
خر بار بشم یا پنجه‌را گویند .
اچ‌جامی که موی بدن آنها ریسد
شدادست .

سد . مخالف .
قطرات آب با باران .
نک . فرد برای روح زوج .
قلمه‌ای که قازه در رمین کاسته
شدادست .

جوبی است بظعنو در اسر مانده
دسمهیل . یکسر اثرا در زمین فرو
مکنده و برده‌ها اجتنرا بسان .
من بندند .

بوله .
نوله‌نگ .
بجه مار .
کلخن . تون حمام .

بونتاب .
چش .

«ج»

رخواب .
دو عنکبوت . کارنومک
از جانی بجانی وفت .
در عین مفراست که سرده درختی
جنگلی است .
دشح معام . زویند . مسون .
جادو . حلسم .
جادوگردن برای جلب محبتی با
ناید غضی .
جادوگر .
جادوگری .
نریادی به مردم از مطلبی اگاه
رسایید .
منادی . نریادزی که برای آگاهی
مردم با صدای بلند موضوعی را
میگویند .
و شله زنان بدکاره و مردان بدکار .
چای کرفتن .
عودن . درارای .
اسلاخ . نهانی دودمان است .
بر کوچ شیخ و فتی از جانی
جانی نعل «کان میکشد . جای
از پیر زاده حامانگه» مینامند .
جای ماندن .
جانشین .
سجاده .

جا : جو . پیتهد . بوین
جاته : نهونی جالجالوکه
جاجاگرده : حن حن کردن .
حن گوزنی
جاجک : حاجت . نیشت .
جادار : بایدار . دهولمهند
جادو : حادق
جادوگرده : حادق گردن
جادوگر : جادوگر . جادوگری
جادوگری : حادق گری
جارو : جازدان
جارچی : جازجن
جاگهش : گهواره زنان
جاگرت : چیگره .
جال : له جیاتن . لهباتن
جامال : تابهنه . تیره
جامالله : سوتینی نیلاح
جامنه : به جون مان
جائشی : جن نشین
جانماز : برممالی نویز .

بهرده بویز

جلاوجیوه : جن سومهن

جاوورجا : حن بحق . دد سه جن

جاوهنه : جن راحتن

جاحال : حاجتیل . حهوان . لاو

جاهمردہ : واچ و زمان

جمخت : بوی . جه خی بزمین

جهرو : حه زاندن . را باز نین

جهورزه : نه و کمهی شت ته لبند
دو کا

جوررسه : نبلحاج کردن . تو اهود .
رزا نی هستیره

جهوگه : دمه . کومله پیاو

جهوره : دمه . کومله

جورره : بهتر . نوشک . تولاز

جهرم : جلک

جوسته : بازدان

جمشت : جعن

جمشتهونه : گهند و سه بران

جهفت : حفت . حهون

جهفت : حهونه . حمکانه .

جهتوچور : جوچول

جهتفگرده : هلهسته

جاو مکان و وسانن .
منالی کسی را کنک میزند و مکوبند

نز انر کنک جابجا مرد .
رخخواب بین کردن . جا انداختن .

جوان . سفت برای ون با مرد جوان .
جا خواردن .

نازه منال . نازه آمده .
فشار بکه عنکام شستن بیارچه

پیدهند نا آبس گرفته شود . بس .
پندرن . کیکه ظرف چینی

-کنکرا بهم بنغمیرند .
اسرار زیاد کردن بد کسی نا کاری بردا

اجام دهد با دعوی را قبول کند .
اب سدن . ذوب شدن . شهاب

سماوی وقتی سوی زمین ابد
کویند .

دسهای از مردم .
دسه .

سفت برای افراد جوان . برومند .
کافت هر جردا گوبند .

جتن .

خنس .

سحررا رفتن برای عدا حوردن و
نفریغ کردن .

بوست بلوطاست که بس از
جوشاندن بوست بسرا در آن

انداخته و از آن منک جای
اب با دوغ دوست میکنند .

روح . عمراد بجه از رحم خارج
میشود . چوبی که بگردن گاوان

سخه رن میاندارند . بوغ .
جنجو .

ساختن از رسان کسی حرمن و
کلام .

جننهکرونه : جونه
جدو : پیشتر به
جندی : حفنه

جهندهات : سدی نائمه همراهه گویی
جهنه : نهادی در بو هم برستیلان

جهقه : ناج . نهادر
جهله : حوزی . جوزه
جهکهبوره : جوزه

جهکه : جودا . حساوار
جهکایله : جودابو
جهناختا : جوداحودا
جهکنرده : جوداکردن
جهدر : حکمر

جوال : حل . حلی جارین

چان : حوانه^۱ ای مرحوب . به کمnde

چهلاب : ددهبال . بدهنمزاد
چهنه : رستمما-جن . داری بلند و
ناسک

چهللماکی : بهکسر . دهساودهس
چطف : زن و بیاوی حمراپ . سا
حرانقی سه رکهش

بلکییه : خادر دستی مسراوف .
چوانقی سه رکیش
جلنه : حرینه . حنه کهی نیومزه

چهللزو : راد ماز . جه آمد
پیانی مظفر : پیانی مود ریمس
بتوله : کهوز

حقنک اند اخن .
مسابعه بین دو با جند مع .
الوده بجهت که اف و سنت بسوف
جوشاده باشد .

سخن باود .
ظرفی است جو پس که اوردا در ای
خیر میکند .

ناج . افسر .
برندهایست باداره گنجنک .
برندهایست که فدری از گنجنک
برگزارت .

حدا .
حداشدن .
حداجدا .
حداکردن .
حکر . کد .

جمل . بونسی برای چهار بیار
اهلی و کاری .
کاونر دو سالهای که تاره کاری
شده .

بدجس . دغل .
چند ماهی مسد شده که به نر کهای
اویزان شده است . جوب بلند و
سازک .

بچابکی . فورا .
صفت برای مردان با زمان هرره و
سک سر . سهره با بیچن که هر ر
شده و لقاوت .

هررهندن انسان . هرزندن بیع
با مهره .
سدای شکر بلور س جسی .

سرور مطلق .
کله گوسمند .
پیشتابش .
خره . مطلب .

جليقه : حلق . ليق
جليقه : جليقه
جليقيسيه : ليقيون
جوم : جام . مس
جم : جم . جمان . جوله
جم مجاجع : نمه بالع

جمست : جمان
جومنار : نه ويزيكاره هی له حمام
نائاداري جن و بورگي خدالك ده بن
جوميله : جامو آله . جامبله
جناغ : نه فاره هی سينگ
جونالك : نازاري دهرون
جنك : جلک . كدلوبهل
جمتکري : شه زان
جنه : ته جبه
جنه بازى گرده : گاندانى ژنان .
دندارى گردن

لرج .
جلقه .
لوج شدن .
ئاسه با جام مسى .
حركت . جشن .
جمع .
جمعيت انبوهی که همه و سرو
سدا هم دارند .
جشن و حرکت .
تارگری که دو گرما به لباسهای
مشتریان را نگهداری مینماید .
منصر جام است . جام کوجک .
استخوان دو شاخه سینه .
بوعی ازار روحی است .
لاس . جمع این کلمه با اضافه گردن
حروف "ل" صورت میگیرد .
شروع . جنكجو .
زن روسي را گويند .
با زنان روسي هم بستر شدن با
معاشقه گردن .
جو .
جوى اب .
جان . روان .
بوعی کبشه بزرگ بافت هاست که
براي حمل گندم با بنشن بسکار
ميروند .
نوعی سوزن بزرگ برای دوختن در
جوال .
ابذر دك . خشرا يات .
استخوان بستگوش را گويند که بر
اثر ضربه شدید مرگ حتمی در
بردارد .
غذائي که هنگام وضع حمل زنان از
آرد گندم روغن و شکر و زيره و
زود چوبه درست ميکنند از آن هم

جوان دوز : جوال نز
جو و بوردهك : جو گه بز . قوز بز که
جو جاته : بيسکي بناغوي
جو جوش : خوارکي مبواني ا بلواني
زه بستان . ناردهوا .

مه زانو میدهند و هم با مرادیکه
برای عبادت و گفتن تبریک بخانه
زانو می‌باشد .
جان دار .

مساست . مانند . مثل .
براهم‌شدن .
رحمت‌کش .
رنگاوریک .
رساوت‌لیم .
جوش‌زدن .
جوشیدن .

جوسانده‌ای از گیاهان دارویی نظر
گن بفتحه . کل کار و بیان . بر
سیاوش . عناب . سبستان است
که همان سرما خوردگی بعضی
میدهند .

جان‌گند . رحمت‌رباد . سختی و
مستفت زیاد کشیدن .
حوکدمی موی سباء و سفید سر و
سورت را گویند .
روان . حری .
جهان .

حوالیگ . کسی که در جوانی
می‌مرد .
حوجه‌سیه . ما فناری با گیوتو را
گویند .
جواس .
جوان .
نفل مکان . تعییر حا .

جوهر برای بوشن مشابه ان .
کعن .
جهیزی که عروس بخانه شوهر
سپرد .

جودار : جاندار . گیان‌بدان

جود : ودکو . بونه . نموده

جوریبیه : ناماده‌بیون

جمورکش : حمورکیشان . رهیج

جوز او جود : جوز او جوز .

جوش‌زیه : جوش سه‌ندن گفرم

داهیتان . هاندان .

جوشنه : جوشن

جوشنه : حوشاندنی گیا بو
داووده‌رمان

جوگمنه : گیان‌کیشان . نازار

جوگمنی : گفتمره‌نگ

چول : رهوان

جووه : کراس

جونه‌مرگ : جوان‌صرگ

جونه : کوتره باریکه

جوانی : جوان . لاوی

جوو : جوان

جوواز : جن‌گورکه . جن گوذبن .

کوازن

جووه‌هر : مرده‌کعب

جیاز : کفن

جیازی : جبار

جوچه مرغ .	جوچه لهی مر بشک
جوچه خروس .	جوچه لهی کله نتیر
جوچه کبوتر .	جوچه لهی کوتور
رجزه . میوه بران .	جیه جیه لا : جیه جیه . سی سیه
جیوه خور .	جیوه ههه : حی و حیز . ددستنده خور
دویدن .	جیسته : ساردن
جندهان برندگان . اصل للاحا ملربت و تحمل حرفي را داشتن .	جیفللو : جیکلدانه . . . جی قلدانه
سدای گنجنک .	جیک جیک : جیک جیک . جو که جو ک
پافند .	جیلا : جو؟
عکبوت .	جیلابات : حائلات که
جانبکه جولا در آن کار میکند .	جیلایی : جولاین . نوبسی جو؟
ایبوه حمعت . شبشن .	جینات : حمامات . سین
کورک .	جینوک : قوئیر . دومنی دور دان
جب کت با شلوار و مانند آن .	جو : گرفان
جبیبر .	جوینز : گرفان بزر

★ ★ ★

«ج»

چاه .	چا : بید
چهار تاکردن .	چارتاکرده : جوار توی کردیده و
نیرنگ باز . متعلق .	چاچول باز : پیلزار . چانول باز
چهار .	چار : جوار . چار
برگیبی از چهار دارواست برای تکین دود .	چارجوهه : بزدده رمه
چهار روز آر آخر جله بزرگ و چهار روز از ابتدای جله کوچک .	چارچار : جوار جواری هردو جله
چهارچش . دفت کامل .	چارچمش : جوار چاو . وردینت
چهار دست و ما .	چارچهله : جوار یهل
چهار گوش .	چارچهک : جوار چمک
چهارخانه . سطرنجه .	چارخونه : جارخانه . شه نهادیع چق
چهارنبه .	چارشممه : جوار شمه
چهارنبه سوری .	چارشمهمسی : جوار سمه مسوری
چادر شب .	چارشوو : جارشه . چارشتو
کسکه شاههای پهن دارد .	چارشونه : جوار شانه
اطاق مخصوصی که روی فسر سی سازند . اصطلاحاً وقتی درهای اطاقور را باهه باز میکنند .	چارتالی : چارداخ . چارتاق
بوعن دسار ابرینسی که زنان روسنا بدوش گرده میزند .	چارقندی : کولوانه
ورنهایست که ۱۰ سیریا . ۷۵۰ گرم وزن دارد و بلک چهارم من است .	چارهگ : چاره گ
چهار گوش شدن . اصطلاحاً بمعنی دفت کامل است برای شنبیدن صحبتی و مطلبی .	چارقوتیسه : چسوار گوئی . کوئ هد لخسن
محکم کردن چیزی یا از روی تمخر	چارمیخ گرده : قایم گردن . له

چوارمیخه کیشان

بکسی گفته مینمود که وقتی روی
زمین نشست دیر بلند مینمود .
مرتبه اواری . مادیان یا قاطر .
کتابه از بخت و اقبال است .
کتابه از کسی که روز اول
سر و شتران قصین میکند .
بکی از جشنواری فرقه علی الهی با
أهل حق است که در زستان برپا
مینمود و چهار شب
متواست و هر شب بنامی
مشهور است اول کامربیجان دوم
نیز قسی سوم شاه علی و چهارم
بید موسی .

نام کوئی است در جنوب شهر خرم
ایاد .
کارگر زراعی که تمام زحمت زراحت
بغمده : اوست و در مقابل یک
چهارم از تمام محصول را میبرد .
سقدار نسیبی با نرسی که بغلاداده
مینمود .
فریبه . جاق .
سکاف . بیکه بارجه‌ای که بصورت
سکونت بروید شده .
در اطاعتی که دو لنگه در بام همه
درهای آن باز باشد میگویند .
سکاف دار .
کود . فرورفتہ .
سنگاب کودالی که آب در ان جمع
شده .

کودی زیر حلق .
جالهای که در زمین حفر نموده و
گشتم در آن میزند و انسار
میکنند .
جاله ابکه دو طرف آن چهار خشت .
هر طرف دو خشت میگذارند و

چارهوا : چاره‌وتی . رهشه‌وغ

چاره : چاره‌توس

چاره‌نویس : چاره‌توس

چارباز : حمزه‌تکی عدلی نبلایه کانه

چاربارو : نادی کیتویکه له خواری
حوزدم نایاد

چاره‌لایاد : چواربه‌کی داهالی
کنوکال

چاشنی : سیبی و ترشک که له
جیسته‌ده کری

جاجع : غله‌و
حالک : درر . بارجه‌ی سین گوشیم

جاکاچالک : ده رگای واز

جالالدار : درزدار

جان : جاز

چالناو : جالاو

جالنهستی : قو لکه‌ی بمرگه‌دن
جالکه : جالکه‌ی گمن . چال

جاله : ناورگ . جالیکه له جوار خشت
دورست ده کری . دو لسلما و دو

لدو لا زنس ره بستانی له سار
دانه نینت بوق مندال بون

زنس را که مخواهد وضع حمل
ساید روی آن میشاند تا بجهرا
براید . گودی که در زمین میکند و
در آن اتش میریند .
مرو رونکی .

جادر . کاغذ دستالداری که کودکان
سرای باری بپوا میکند .
مقدار گیاه یا موئی که در یک دست
جای گردید . بولی که با آن فشار
باری مکنده .
از معنی ناس ایشان . واحدی برای
اندازه است در جمله " جمال
رمی " معنی مادره سک گف
دست است .
بلی . شبده .

ار روی خنہ و کمه نکسی
نگاه کردن .
دسته جو خنک و مازگی که سر
آتش مشتعل میگرند نا شطرها
بچای دیگری برده و اتش
بیفروزند .
اصطلاحاً بکسی گفته میشود که
لا بالکیری و بی فیدی را بنه
گرده است .
وینی که بد ففعه باشد .
کمکه جنه چنگ کوراست .

کفردن و سادی کردن .
غارت . جاول .
ست روکردن لباس و مانند آن .
بر غاله، منج ماهه نا بکمال و سه .
موی بر و بزغاله .
کمکه با دست جب کار مکند .
وهای حلو سر .
تمهابت که هنکام راندن سک گفته

چالی : چالی
چایو : چادر . کولارهی مندان

چمپ : چه بلک . دوسک . نه و بارهی
شیر و ختنی بین ده کری

چهبال : نیول . بهنه نهاده هی
له بدهه ستبلک

چه باله : چه بوله . زله
چمپ چمپ میل گرده : به خیمه و
تماشا کردن
چمپ چرا : دسته چبله

چمپ زه بمو خوش : بمزه للا . بیباک

چه بهله : چه بندزیس
چمپ گوره : که سبکه جاوی چه بی گویر
بیت

چمپه ریزو : چمپه مریزان
چه بتو : نالان و برق
چمی چوارشہ گرده : براوزه کردن
چه پیش : کارزؤله
چه پیش می : متی بزن و کاربله
چه بیل : چبه . چمی
چه قر : چهر
چه غ : چغ (بوسه گ)

بود .

چوب ریزه‌های حنک نده .
موی رهار .

کسکه موی رهار او زیاد بلند است .
اش رهه بلزی که بر سنگ آشی
رنه میزند و جرنه ایجاد میکند .
حرولک تفک سر بررا گویند ،
نمایاس محلی و عم اور .

ادرارا گویند .
چربدن .

جراع دسی با نادی را گویند .
سلام و تعارف سبات که وقتی
نسی از جلو مغازه عبور میکند
میگوید اجراع روشه و مغازه‌دار
در جواب میگوید اجراع عمرت
روشه نعنی جراغ عمرت روشن
داد .

کسکه بـا بـیـش کـس جـرـاع
میبرد .

جراغانی .
بـکـر . حرـت = جـرـج .
حرـنـکه .
بـیـنـک = جـرـت .

لرزـسـه کـه بر اـن نـرس اـز جـیرـی بـا
حرـی نـاـگـهـانـی حـاـصـلـمـشـنـدـهـ .

دورـدـگـرـدـی کـه کـالـای خـودـرـا بـدـهـ
مـبـرـدـ و بـاـگـنـدـ و حـوـ و مـانـدـهـ
آن عـوـضـ مـبـنـمـایـدـ .

برـمـدـدـاـبـتـ بـانـدـازـهـ فـعـرـیـ و دـارـایـ
منـهـارـ و جـکـالـ اـسـتـ و گـاهـیـ
کـجـنـکـ هـهـ نـکـارـ مـکـنـدـ و دورـهـ
رـواـزـتـ .

ادـارـهـ شـدـنـ .

چـغـچـیـهـ : جـلـکـهـ
چـوـختـ : مـؤـیـ بـهـ

چـخـتوـ : کـمـبـکـهـ مـؤـیـ بـهـرـیـ زـورـ بنـ

چـخـمـاخـ : جـهـخـاـخـهـ . بـوـپـهـ

چـحـوـرـ : جـزـ . جـوـرـهـ گـوـرـانـبـهـ کـیـ
خـمـکـنـهـ

چـحـوـدـ : جـوـزـکـهـ مـبـرـ

چـحـوـ : جـزـانـدـنـ . گـوـرـانـ گـوـنـسـ .
لهـوـهـانـ

چـرـاـهـدـدـسـیـ : جـرـایـ دـهـستـ

چـرـاـغـدـوـشـهـ : نـاـکـرـیـ وـهـجـانـ

رـوـشـنـ بنـ . جـرـاتـ رـوـشـنـ بنـ

چـرـاـغـکـهـشـ : جـرـاـکـیـشـ

چـرـاـغـوـنـیـ : جـرـاـخـانـیـ

چـوـرـتـ : بـنـدـوزـ

چـوـرـتـ : جـزـتـ . جـزـتـ گـیـشـانـ

چـوـرـجـ : بـنـدـوزـ . جـزـتـ

چـوـرـجـ : مـجـوـذـکـ . لـهـرـزـهـ

چـهـرـچـنـ : جـهـرـچـنـ

چـهـرـخـ : مـاشـتـ

چـهـرـخـهـ : هـلـلـوـزـانـدـیـ کـارـ

چمرخنده : به کره‌ی دهزو

چمرخلدبازی : باریه‌کی مسالنه‌یه .

مزراح

چمرخمنه : هلسوزاندنی کار .

حولدانه‌وه

چمرخه‌رده : پیچ خواردن .

چمرخا : نهندازه‌ی ناوی کشتوکال

چمرخی : چمرخ

چمرده : بارجه زدی بق کشتوکال

چمرد : گون

چرک : چرک . جلک

چرکاتوو : نو قوماشی چلکی لى
دیاره

چورکو : میزلدان

چرکن : چلکن . چزک و تیکه‌لاؤ

چرکه : تیکه‌لاؤ . ناویته

چورکه‌بیع : میرگیان

چدم : چدور . رؤناویت

چهرم : چدرم

چهرمونه‌رم : چهرمونه‌رم . کاری
به که لک

چهمه : سبی‌ره‌نگ . چهمه

چهمه : چهوری . رون .

چزره‌نه : گزرانچ گون

چوودنه : میز کردن

چزو : دهون

چزوگو : جزه‌دار . دارستان

چهروا : چاره‌وقت

چریکچریک : چریکاندن . هاور .

فرفره .
بلک یازی کود کانه‌است که با فرفره
انجام می‌نمود .

جرسان بدور خود یا چیزی .
اداره کردن کاری .

جرح خوردن .
شیاد کرت مرعنه که اب در ان
میچرخد و نوع اندازه آب .

مدور .
مقدار زمین ریاعنی و تخم کاری نه
سه یا چهار هکنار باشد .

چربیدن .
جرت و جرات دمل . چرك تن و
لباس .

بارجاهایکه ریگ تیره دارد و چرك
شدن ان معلوم است .

شاشدان . مثانه .
نیف و الوده . چرك شده .

نیف . الوده .
ادرار . شاش .

شاش بند .
چرب . الوده بروغن .

بوست دیاغی شده .
چرب و نرم کاری که سودی نیک
دارد .

سفیدرنگ .
کتابه از روس خوارانی است . هر

چیزی که الوده بچرس بی شده
باشد .

نفعه سردادر .
ساشیدن .

در حنها کوچک چنگلی .
جانبه که درختان ابوجه دارد .

اسب یا مادیان گوبند .
برساد و سجداییکه در السر

دیاچرخی باشد .	چریکمنه : هات و هاوار . داده داد
مریاد زدن و سبجه کشیدن .	چریکه : همراه همراه
فریاد و فجه .	جز : جزء
سلایکه در دوک نخ تابی نخ بان	
سبیچه . نیش زنبور و زهر آنرا	
کویند .	
سدالی که هنگام سرخ کردن چیری	جز جز : جرد چزی رون
در روغن بلند میشود .	
یون نان مخصوص است و آنرا در	جز نهک : جربلک . نانی به رون
روغن تریپیدکرده با شکر یا عسل	
میخورند .	
بشن زدن و آزار کردن .	چیزنه : چربی رویدان . رانکردن
انجه از دمه بس از آب کردن باقی	چیزله : چربلک
سیمانه .	
چیلن .	چسبیه : چسبان
در مقام امراست و بمعنی فورا .	چسبو : جوست . به کسر
سریع .	
بنکل و مدفوع الاغ فاطر و اسب و	
مادیان .	جوسله : نرس
مدنی از زمستان را کویند که مو	
شتد سرد میشود .	جوسله کیو : چله زستان
چشم .	چوش : جاو
چشم سفید . کنایه ای بر حبا و بی	چمش نسبین : جاو بین . بین شرم
ازدم است .	
چشم بندی .	چمش بندی : چاو بهست
ترساند کسی بطوریکه دیگر در	چخش تعرسمنه : جاو تراندند
مقابل آنکس و در آن مورد کاری	
انجام ندهد .	
نا مکاه و زیر چشم کسی را	چمس ته رسه : جاو مرگ کردن
نگریسن و او را در انعام آن منع	
کردن .	
حیس . بست .	چمش تهک : بعروچا و تهک
چنیدن .	چشته : چشتنه . چیزتن
ره ر چشم .	چمش چمره : گلیتهی جاو
بدجشم . کسیکه نکاهش توام با	چمش خیز : چاو خیز

شماره شهوت و هوس است .	چمشدار : جاودار
چشم دار در برابر کور .	چمشداشت : جاوه چاو
انتظار داشت . چشم داشت .	چمشدهرد : چاویشه
درد چشم .	چمش دلتر و دلتر و زان
چشم دلت روشن . بحوشان	بن :
مسافری از سفر برگشته	
میگویند .	
منظور د چشم برآه بود .	چمش ره : چاوه زی بقون
راغ . چشم دربیده .	چمش زال : چاوزه ق
چشم رحم دعائی که برای مصون	چمش ذهلم : چاو و زار
بورن از چشم رحم بابا بکودکان	
دارنه و دارند .	
اسطلاحا با فرادی گفته مینود که	چمش سیر : چاو تیر
در میان نعمت مرavian سرگ	
شده‌اند و جوانمردانه .	
ابها . اشاره با چشم .	چمش شمه : چاولین داگرتن
سرزنش .	چمش گنگی : سر زه نست . گله بین
در منابل چشم سیر . کبه در	چمش آوسته : چاوبرسن
برابری چشم چیز حربی است .	
چشم بازگرد .	چمش آوشمه : جاوه کردنه و
چشمک زدن .	چشمکله زده : چاولیدان
چشم .	چمشمه : کاباو . چه شمه
چشم برآه .	چمش وره : چاوه زی
چشم رو .	چمش وری : چاو و رو
نا چشم اسارد کردن . چشم زدن .	چمش ونه : چاولین مریاندن
بههای کوچکرا گویند .	خطا : نه بولکه
حکل انبوه و ترسناک .	چخ : جز . چه نکله لی چزو سامانک
حائنه درخت انبوه و حنکل ماند .	چخگو : چزهدارستانی کیو
نسله برندگان .	چوغلی : ریقه
حمدده .	چفت : جهود . جهاده . جهفت
جهت در .	جهت : جهنت ده رگا
حمدده و بچ .	چهفت چیل : چهفت و چهوتیل .
کاه لبس و اصطلاحا بمعنی دبال	کهچ و خوار
اب و آن بودن سخاطر شکم و	چهفتليس : کاهه لبس

چهقهه : چهقهه می ناش

سود آنکه بردن .
جوبی است که در آسیابهای آبی روی
سُفک زیر بن میخورد تا ناودان
نمدمرا نکن دهد و از آن گندم
بدانه آسیاب بربزد .
سفال .

چریک .
امطلحا بمحی بهم اسدن دام و
ترنار بعودن صیداست .
شکر مدانی که از دو انکشت گاه
رس و شادی ببرون می آورند .
آسمای شاد و - رست و لایالی را
گویند .
بول نقد .

علامت و شانهای که در زمین برای
جاداکردن دو فطعمه میگذارند .
بیزی کوه .
منه کمان بته با کمان پشم زنی .
واحدی است برای اندازه و مقدار
پشم در حللاجی .
سدای جکلن آب .

نمود و بیادگردن در برج اجناس .
حونه گاه .
رابین سگرا گویند .

سکه چوب ماربکی که گاهی مانگهان
ساند میخ بست و با با و لاس
مرو میرود .
ساندن .

سوخ و بدله کو .
سربار و مژاحم .

به کوچکی از خاک و سنگ و ببره .
جهل .

شنانی که از برخورد دست پوست
خن و همچنین از مرو افتادن

چهقهه : چهقهه

چهقهه : جلکی جل و لهش

چهقهنه : کومهله داویتکی به به کا جو

چهقهونه : چهقهه

چهقهونه باز : بن بلک . سادمان

چهقهه : چمد . بارهه کاش

چهونک : سه فل . شناه . لونکهه
شاج

چهله : نویک هه للاح
چهله : چه که

چلچلک : چکه چکی ناو

چهلا چهله : چهنه چعف . مرخاندن .
سادوسوا

چکر : چه کمره

چه کسه : نره کسی سه گد

چوکل : جوکنه . جوکل

چوکنه : رواندر

چه که : سه خوش

چهل : چه لولمل

چولل : نه بولکه کی بزرده ریز کر او

چلل : جل . سیت

چطب : سلبه ناو . جبله

چجزی در اب برمی‌جیزد .
نلتونک .

برنج زار . مزرعه، بریج

حوار و جراغیانی نه از سف
من او بزنده .

فراوان . مسامی که در بازار فراوان
باشد .

تیمارستان . جانیکه از دیوانگان
برستاری مینمود .

نوشی که بروار است .
آخر و تجیف .

اهن . مولاد .

ساحب کردن و اصرار و زبدن .

لطفی نه هنگام اسهال از انسان دفع
منمود .

چابلوس .
اختنگی که لارهای سکون اهترکی
ردارد و عمل و کلید و رنجیر و
مانند آن میازد .

سدای فرباد تو به سک و سک و فتنی
که آنها را اذیت مکنند و مرنند .
پاتلاق .

بارجه سبد : سفی برای هر
سفیدی .

رور چله مرگ یا نولد مرگس .
رسان مخصوصی است که از موی
بر باقیه مینمود .

ره مانند زه کمان .
ورادی که عنور چهل رور از عمر او
نگذشته است .

چله کوچک .
زه کمان حلاجی و کمان تیراندازی .
چله بزرگ .

چهلتوک : چهلتوک

چهلتوکزار : برنجمزار . شوتینی

چهلتونک

چله راغ : جلgra

چهل چهل : زور . کوتالی زور

جلیس خونه : شیخانه

چملق : کوشنی حلق و لب

چملقو : لاواز

چللک : ناسن . بولا

چهل کاشته : بن رو شستن و

بلحاج کردن

چلم : چلم

چلعاوسی : ریاکاری . کلکله قهقهن

چلتر : ناسنگری کلیل و زنجیر و

شتنی و .

چلکنه : نوزه و چاوری سه گ

چملاؤ : بونکاو

چلواڑی : سبق . سنبی سین

چله : چله مردن و زایین

چلا : گوربس

چله : زق

چله بی : چلهین . منالی چلهدار

چله گوشکه : چله بچوک

چله گمبو : زنی کهوان

چله گمه : چله گهوره

چلیس : چلیس . موسن
چلیس که : مبودی رزیو . چلنک
بورن

شکو .
جلوسیده مبوه و مانند آن و همجنین
ناول سوختک پوست بدن که
بهای خود خنک شده فرورفتگی
پاخته .

زمینی نه در کنار بستر رودخانه
ماشد و سبز گردد ، بیچ راه .

چه و چم .
اسطلاحا بمعنی درد و مردن است و
گاه نفرین گفته میشود .

غیره نیز سوخته .
دود بی درمان و لاعلاج . این جمله
گادنفرین بکسی گفته میشود .

سوک و ماتم مرگ کسی .
نوشه غر چیز .
چبوش . سرگش .
درخشن است .
چند عدد .

نخمه .
دیک می توچک را گویند .
چضدر .
کسیخه چضدر معروض .
چند برابر .
چنگ .

نان اجزتک ارا در روغن و عسل با
شکر مالبده و تربیض نموده
میغورند و باین نام مینامند .

بسجه و ناخن مردم و جانوران .
و سبله برای آویزان کردن .
سدائی که از کنبدن ناخن روی
دیوار شنیده میشود باخود
ناخن کشیدن .

چند برابر .
چنان .

چم : چم .
چم : پیچ
چیم : به برد . به حوش

چومت : برقوت
چندچاره : دهدزدی بین دهدمان

چممر : چممره‌ی مرگ
چمک : چمک
چه میش : چه میش . لاسار
چنار : چنار
چنتا : چندچار . چهندین .
چندزماردیهک

چنجه : تو .
چوبچه : چوبچه . چوبچه
چونبر : چونبر
چونه‌ری : چونه‌ندهار مرقوش
چمن فات : چمنلا
چنگ : چنگ . مت . چنگ
چنگال : نلیسی چزیلک به رون و
عمنکوتین یا شهکر

چنگال : چنگال . چهند
چنگلهک : نواله
چنگک ترکو : چیزه‌چیزیک که له
چشانی بیزک له سر دیواردا
دهیزرنی
چمنلو : چمنلا .
چنو : وه کو نه و

چنه : چمه

چنه بعنوم : چمه بعنواو

چندراز : چنه باز

چنموقفت : قسی فوز

چنی : به چمند آ به چمندی آ

چنی : چه شنی نمده . و هکو نمده

چوو : خبری ماحوت

چو : چنه جز

چوارشہ : نواخر

چوبیس : که بر تیکه . یا دار تیکه

متبوی ده خرته سمر .

چوبی : هله بز کی چمهین

جن جاله : لاواز . لعز

چوفار : جتودار

چوغا : جوغه

چول : چون . ببابان

چقول : جوتیر . جهود و چهودین

چ قول : دوزمانق . به درمانق

چولوو : نمهچن . دوزمان

چوله : سیخور

چونا : گونکه هه ویر

چقورو : جاو و تاؤ

چووش : جاوشن

چووی : جای

جي : شت

جي : و هکو . چون

جيئيو : پنتو . حه سانه ووه

جيستجا : خرخمال

جيغار : دوالمحمد . زنهکين

جييم : و هکو من . چون من

چانه .
 زرم کردن جانها گويد .
 بر حرف .
 سخن یاده .
 چقدر ۱ حصلع ۱ .
 چنین .
 خسر ناگوار .
 جرح خرسن کوب .
 بر گوдан . سب باوحه نه ساس .
 داره است .

 رقص محلی لری .
 حرف و لاغر .
 کیکه گوستند برای کنس بردار
 بیکد . کیکه شعل او خربد و
 وروش گوستند است .
 نبا رو دوشی بشم که روحابون د
 اغلب مردان از آن استفاده
 میکنند .
 ببابان خالی از سکنه .
 کچ و خمده .
 مدکونی چطل . سعاس . و ساب .
 حام . سخن چین .
 جوجه نیعنی .
 گلوله خمیر .
 نسبات .
 عیب فانله .
 جای .
 جیز .
 مانند . مثل .
 ساعت تغیریج و تنفس در مذکب .
 حجه ، عروسی در روساها .
 رونمند .
 چون من . مانند من .

چینه : چبه .	چبه دوار
دبوراهای گلی دیده شود .	
سره .	
چنهدان برندگان .	چینه : مهمل
جوب ۱۱	چینهو : جمهه .
	چنه کردن
	چوو : حزب .
	جوکه

★ ★ ★

۱۰	هعرواله نوریدا :
سو ات =	فک .
جتو =	کبر
کور =	قوز . کوز . ری

- ح -

ظروف و انانیه ایکه در متول براوی
غذا خوردن مورد استفاده قرار
میگید .

انکار .
انکار کردن .
غز چیزی که کاره داشت باشد .
حضر جواب .

صفت کسکه نن بکار نمدهد حی
روج تنه نمودن عذارا تحمل
نمی کند و از حاضر نمودن
دیگران استفاده مینماید .
احوال .

زندانی کردن .
حجامت .

راسنگو .
مرزند یا طفل مامنیخ .
حساب .

ناکامی . افسوس .
مرزندی که نا اهل و سریار است .
جله گز .
حلال معلق .
حمام .

حاجمت : ناسنجاو . کهلوپهل
حاشا : حاشا

حاشاکرده : حاشاکردن
حاشیمدار : بهبهراویز -
حازدجو او : فسیدوان .
حازر جوان

حازری هم : حازر خور

حموال : حموان . دوقوباد
حدبس گرده : بهندگردن
حجومست : حجمامت .
هشتمر لیدان

حصرف راس زیه : راستنگو
حمروم زایه : حرامزاده . سرخیر
ححاو : حساب . حسیب .
حاد

حسرهت : داخ . ناثومیدنی
حسرهتی : نثالی ماجس و میتل
حوقی باز : نیتیاز . نهله که باز
حلال وزلال : حلال وزه لال
حصوم : حمام . گهرماو

حعلی : حمهجن	رنگ که چون صنا باشد .
حوزه‌وسا : نه بونکه به کی بمردنه له	سکی گوداست در دهراهی در شرق روزه‌لای حوزه‌ملادر
حربا : ثابرو .	خرم‌آباد .
حیرو : حبران .	برو . ال تناسی مرد .
حیله : میل	حیوان .
حیله‌بازی : مبلازی	بیزیک .
	نیرنگ بزاری .

★ ★ ★

- خ -

نجم مرع .	خا : خا . میلکه
خار .	خار : دزک . خار
و عی خر سه بھلو با سه بمع اس در شب عوام برانی معالجه، بعضی امرا تیں استعمال میشود .	خارخمسلا : جزءه دزکیکی سین سوچہ به تو دا ووده و مان مه کاردنی
هر درخت یا گیاه خار دار را کوئد .	خادردار : دزکدار . داری دزکاوقی
وعی خار است کہ رنگ روید دارد .	خازرمرده : دزکه زمرده
خارنس .	خارشت : خورق . خورست
خاراندن .	خارنه : خوراندن
خختاش .	خاشخاش : خمشخاش
اسوده خاتر .	خاترجم : دل ناسوده . حاترجم .
حاقہ فمد .	دلپا
حکسر .	خاقمن : وردہ شے کری فمد
سخت س نکر و افنا ده .	خاکسہر : خزلتمیش
عکس با جو سنه هائی کہ روی یو سے حالکوبی میکند .	خاکی : مرد فی سادہ بست فیز .
کرک دارد .	خاکن
اعمال خورده و پیره .	خال : خالہ لکھنندن
راغه . سنگی کہ قابل بر ماب کردن ماشد .	خرت برت : کاری ورد مریزہ
ست برای افراد نومسہ و کردن کفت .	خرتل : خزکہ بعد .
عنکبوت .	خرقی : ملن ستور
سنگسود حر دجال است .	خرخودخوا : جالجالو که .
حالکوب .	خرخورهاری : کھری دھجال
و عی بازی کوڈ کانہ است .	حالکو : حالکوتان
	خانہ بازی : باربیہ کی منانہیہ

خاییشه : شبکه و رون

خپکرده : خوشه ملاسیان

خبله : خبلق . خبله . نورتمبا

خت : خاچونه سهگان

خنهنمیرو : خنهمهستوره

خنهنهگرده : خنهنهگردن

خسل : مردقی کورتبه و ثارا

ختنهتی : ختنکه . حنکه

خخلنک : سرزاست . راست

خو : خیز . دیز . مورسان

خربوب : مرحمرح

خیرینه : جوزه بونکه به

خوتپوت : کاری ورددریزه

خرتل : خركه بعد

خوتی : ملنهمستور

خهرخودا : حالجالوکه

خهرخورماری : کهری دهجال

خخرج : سیبانی . خارج و باج

خارجی : متوجه . خارجن

خمررهده : بیزه کهر . فحل

خرس : درج . سرفی بسن

ردهشت و بین شده رم

خورمایی : خورماین

خنازده : خرمان . جوخین

خمرههجا : خرمانگه . خرمان

خمرهه : گل . قوز

حائنه .

کمیش کردن . پنهان شدن در نوشهای
باشظار انجام تاری .

ادم کوتاه قد .

س انکار او نفعه نولهسترا دور
میکند .

حنته سوران .

حنته گردن .

ادمهای کوتاه قد و جالاکرا گویند .

غلطفک .

راست و مستبیم .

نالمه رمینی که محصور بین کود و
به باشد . قربنی و تصدق .

حر حر . خرناس .

نوعی از بونهاست که برگهای ان

اشغال خورده و بزه

راغه . سنگی که قابل برتاب کردن

باشد .

صفت برای افراد تومند و گردن

کلفت .

عنکبوت

معصود حر دجال است

سیمهای عروس .

بوی که برای خرج روزانه با ماهانه

صرف مینود .

خری که برای تخم کنسی تربیت

منود .

جانوری وحش است ادمهای جاق و

س ادبرا نیز مگویند .

رنگی که برنگ خرما باشد .

خرمن .

جائیکه خوش های گندم و جو و

ماںند ان خرمن میکند و میگویند

خرمن جا با خرمن گاه .

گل . آب و خاک بهم آمیخته .

خنگال : حوزه که . کاشکی	خس : خست
خوس : بینج به کی مال و باره که سادات به سید دهدزی	خوش : بوخزی . خوش
خوشار : توزم . تنه کپن عله لجنین	خوشارقهور : گوزه و نار
با مانند آن لند مبنود .	خش خش : خش خش
خوشن حال .	خوشحال : خوشحال
خوش حساب .	خوش مامله : خوش گوزه ران .
مالبدن ترباک و نسیب نزدن همه رددالو .	خوش مامله
حرووار که بکشد من با ۲۰۰ بلوانت .	خمشه گرد : خوشه کردن
حجر . بکی از نامهای مردان .	خملوار : حمروار
طبق مخصوصی که در آن جهم عروس را بگمارد .	خمنجر : حمجر . باوی پاوانیه
رسوانی .	خونچه : خمان . بوخجه
حدبدن .	پوکینتر
نیکه هبته بنسان و حدنان است . ۱۱۱	خمنزاری : رسوا کردن
حده .	خنفه : پتکه نین
نخه بینه است که در روستا روی آن گوشت میگویند با خمیر نان را پین میکنند .	خمنول : ددم به خنده
حده دار . ضحفک .	خنه : خنه
خمنه : رقیه خنده . ددم به پتکه نین حده رو .	خونه : بنی نان
خوو : خمو . خهوبینی	خمنهدار : خمنه دار

(۱) خنگوک : له لو زیدا ا خمنول . نایا دهنواین له سعر گیشی (گرینتوک)
-- زک -- یکی بودانشین و الی که کی لئی لادهین و له جیالیخ ا خمنول ای
رزد و فورسن ا خنگوک ای سوک و رهوان هرامبر به (گرینتوک)
دورست بکهین ؟!

خوت : خوت

خودخوری : خو خواردنده و

خودسر : خو خواردنه وه

سربهست

خودشناس : هونبار . خوناس

خودت .

با زیع و رحبت خود ساختن و با

کس آنرا در میان نگذاشتن .

خودداری . کسکه در هر کاری

رای خود را تنهائی قبول دارد .

بخودیدون در برابر حالت مانند

اعما با بهوشی که انسان

خودشناس نیست .

کسکه بکار آشناست .

کم عقل .

کسکه خوابش بکات .

مردی که رنگ شبوی ندارد .

باج بدل .

اشنا . خورمانی .

خورجین .

خواهرزاده .

خواهرزن .

بیماری خامرا گوند .

خودمانی .

حوالوده .

حوالاندن .

خوب خوبی کسکه مدرست .

دیری کشته شده است .

خیار چنی .

دلیل که در بن و ان پیدا میشود .

چاررا رسزکرده و در ماس

بیزی . و بعد کشمکش و فلفل

کوییده در آن ریخته و میخورنده .

فاحشته . نادرست . نابال .

بحون آلوده .

الود بخون . فالل .

بنشه بخون . دشمنی ریاد ناحدی

که کسی بخون کسی نشنه باشد .

شمندگی .

★ ★ *

مادر .
 جده، پدری یه مادری .
 بیزدن .
 درخت . دار برای اعدام تیکاران .
 ویلهای است که گاو اعن را
 باز بسته و بعد ازرا بدو گاو
 میبینند برای شخم زدن .
 نوعی چارقدی ابرپنسی رنخارسک
 است که زمان نشایر به
 میبندند .
 دارکوب .
 دارقالی باهم .
 ساز و صرب که از کماجه و تبل
 تشکیل شده .
 داروغه . نمائندگ سالک برای سط
 ببره و عواید ملک .
 برودتند . متمول .
 داس که بآن لکنده دروکند .
 نیمه‌ی زیر سله گام .
 داس کوچک گندم درو کسی
 دسخاله . «بله» درگوش لری
 علامت تصفی است .
 شناهایکه از نهادن فلز داع بر بست
 بدید میآید .
 مسبیت دیده .
 داع گردن . شان ما اهن داع بر
 جیری زدن .

دا : دا . دایه . دایك
 دایره : دایره .
 دادا : دایره . پیریزن
 دار : دار . سیداره .
 دارایی : جسوره چاروگه یه کی
 رهناوره نکی زنانی خیله کیه
 دارتوکنه : دارکونکمه
 دارتهدیار : دارتهدون
 دارنوهمه : دار دومبه‌لند
 دارغه : دارقنه . پیاو و گریسری
 ناغایان
 دارنه : دهولمه‌ند
 داس : داس
 داسه : داسوی گهن
 داسیله : داسولکه

داع : داع
 داغدیه : دانکراو . داعدبه
 داغگرفه : داغگردن

دالکوه : داکوکن

دال : دال .

دال : جار . موانع . سردیکه باری
بنده کری

دال دال کرده : نیکه نیکه . بارچه بارچه
دال شونده : گیره گستورین .

دالکه : دالک . دایلک

دالکه : سمرشاری باری

مالو : زی بیز و بن فیافت .

مالو : دالان . داله

فامرده : دایکمده . دامرده

مامو : داوین

بابا : پیر تیزن . دایبه

ذایره : دهه . جوره نامرازیکی

مزیما به

دایر دزه نکی : حوزه دنبکی بچوکه .

دف کوچکی است . که با نجند نکه
فلز آویخه و وقتی بدف مزنتند
اها هم صدا میکنند .

دزرن .

مادر .

دباغ خانه .

از حفظ بودن . مطلبی با جمله ای را
حفظ بودن .

معنی از مرکبات نظری تاریخ خلی
برگ است .

ازتو .

از حا در وقتی و خجل شدن .

ادا در آوردن . شکلک ساختن .

دایر هزه : ده مردن . ده مزهن

دایه : دایلک

دباخونه : ده باخ خانه

دعبربیه : لمبریون .

نهبیه : سنتکه و دل ساریج رور

نهورده

لت : له نزوه

دناتوقتسایه : بعزو داشکانمه .

به خزدات کانه و

دندرگرده : لاسان گردند

از مفصل در آمدن .	دجاجه ته : لهجن چون
ددانه . نش دبور .	دچ : داندانه . دیواره لکولین
بوده .	دوچار : دوچار
گرفتار شدن .	دوچاریسه : دوچاریون
سبوش شدن .	دخالده ته : بتهوشتن . هاته سرحال
دونبند .	دوخته : دوختن
منزول مذوف بول بروشگاه .	دهخلیار : دمتریار
راهروی بیر و مین .	دهخمه : تویتل
و عن التماس است بکس برای احتم نباری .	ددخیل : بمنابردن
حواله .	ددده : خوشه . دده
گران ماده که بیرون مترون است .	دهرد : مالتوس
آویزان .	دورد : هلهوا سراو
نگه بین دو کوه .	ددره : دهره ، دهرو
بلند .	دراز : پیعز
در منزل .	دهنaso : لمسا
در اضافه و حامه .	دهعناغل : مال و زور
در بست ماند خانه درست و ماند آن ۱۱۱	دهربهس : دور بهست . دهربهس
طفید . باید .	دهربهن : پایهند . دهربهند
در هم حراب شده . این کلام هنکام	دهرجوکه : خانه خمراب .. ۱
غیرن گفته مبنیود .	دهردیار : ده ردیدار
در دندن . مریض .	دهردگرو : ده ردی گران . گران ده رد
دردی که درمان آن مشکل است .	دهردیهمر : خسخور . ده رد خور
درد خور .	دهز : درزی دور اووه
چاک بارچه ای که دوحه شده . لرک	دهزهن : ده زی دور مان
طروف جنسی و سوری ر ماند	
آن .	
سورن خباضی .	

(۱) گلن لم و شانه هر زور به ناشانه له نیتو عه شیره ته کانی گرمیاندا
دهبیستی .. دقر نیه له و تین (مامه سینق و زه نکه و لهک و باجه لان ای
نم گرمیانه و دهشتی بعروف اوانی هه ولیز هالیته ناووه و .. !!

دوروسه : درازاندن . دزین
دورشت : درشت
دورک : درزک
دورک : تدرز
دورکرد : چهارمین
دورگفته : نونار . دارنارق

دعرگل : گیر فان
دورمنه : داماد
دورمو : دورمان
دورمهنه : درازاندن . پارچه کردن
دوو : درز
دعروهدهر : دردرباهدهر
دروزه : دروزن
دروهوش : درهوش
دروگوته : دروغگوته . دروغ کردن
دولله : دیداده . مهشه
دغروهن : دغوردهستین . پایه مه
دغراوه : دهزابه . حبه نگ
دغراوی : رهوانی
درودهاهی : چنگ ماسن
دروزددربوده : چهواشہ کردن
دری برد : تبریق کردن و
دنی : لبیشموده
دن : سه قل

باره شدن . دریلن .
درشت . دربر ابر ریزه ،
خار .
جانی از بدن وقتی نیز میکند .
س سندم خود مان و خانس .
از ران کردن .
درمه کوبیدن . اصطلاحاً معنی نیک
ردن میباشد .
حسب بعل کت یا بالتو .
درمانده .
درمان .
باره گردن . دراندن .
دروخ .
دریدر .
دروغلو .
درش . از افرار کفسگری است .
دروع گفتن .
مشکحای دوغ را گویند .
معد . نایند . بخی که با آن دخانه
مشک آب یا دوغ را می بندند .
درهای جوبی مغازه و دکان .
اسهال .
دنددهای ماهی .
از راد پدربریدن .
از رو بردن .
درد
ار بیش .
جوی ایست مخصوص و
کنده کاری سده که خرم کند مردا
بس از جدا کردن دانه از کا . با
در شانه میکند و اصطلاحاً معنی
دست خوردہ میباشد .
واحدی برای شمارش لباس ما انانیه
با خباط .
دست .

دهس : دهسچل

دهس : دهس . ددست

دهسیازی : دهسیازی

دهسکی : دهسکی

معانقه دو شامزد .
دو نفعه بارجه، چند لا که با ان
دیگر نمدارا از ... احاف مر
نمدارند .

سای بادت .
تکان . لرزش .
دستجو .
برادر خوانده رفیق .
دست باجهشدن . در تاری خودرا
گم کردن .
ادم درستکاررا گویند که دست
بایاگی و ذردی نمی زند .
استلاحا بعنی تمول و نسروت
داشتن است .
دست مالبدن در تاریکی .

دست بخ . سلیقه .
اماله . و سلیمه ایکه با آن سربزیدا
نتیجه میکنند .
ار سر . دوباره .

دست و سورت .
کتابه از مناسی است که از معاره
خریداری شده است بلکه از
دست افرادی نعمت ارزان
خریداری شده .
کس که بر روی چرخ نا دکنی جبری
میروند .

نکار منغولیدن .
رسبل .
حداقل . لااقل .

گندم با خود و مانند آن که با
دست و بدون داش درو شده .

دهسمله : دهسمله

دهکو : لهرزین

دهسامو : دهستمو . دهسازو

دهسبرار : دهسبرا . برادر

دهسپاچمیه : دهسته باجهمین

دهسباک : دهسباک

دهسپیز : دهسپیز . دهسته هر ق
دهسکرن .

دهسپاماس گرده : دهسته هنگان
له تاربکن

دهسپنجه : دهسته نگیر

دهسپور : حقوقه . شاف . دهستور

دهسپور : لهرز نمود . سرباری
نمود . دوباره

دهسپوری : ویته . دهست و روز

دهسپوهفت : کوتالی کونره کراو

دهسپوش : دهس پروش .

دهسکاریه : حمریک بون به کاری

دهسکله : دهسکله . زهمبل

دهسکم : هیچ هیچ . بعلایه من
کنممه

دهسکنه : دهسکنه

سوچه ساختن . اگاه نمودن .

اگاه کن .

نامرد .

اینکار . سلیقه در کاری .

دستمال .

دهستکش .

وضو برای سار .

بکر . دست نخورد .

عمل بامندن و فرسیدن می شود .

سلیم نشدن . فرصت نباختن .

خنده . گشاده دست .

دستند . آنچه زبان برای زیرست

در دست می گشته . دشنه که

دست متهم می شوند .

دسته . گروه . دستبه و مانند

ان .

شتابه از تپیدسی و ناداری است .

سد . کاری که از روی عمد و نصد

ماند . از دست گرفته .

ظرفی دسته دار است که با ان روغن

برای بلو داغ ملتند . روغن

DAG کن .

در تاری مسامحه کردن نا منظوری

عمل شود .

است . دستی . دستاس .

دلی که سبج رود برای نخشنین بار

کشی از منتری می گرد .

ابدا غروش کردن هنگام سبج .

محضوعی . مانند دندان مصنوعی .

شع که برای دوختن لاسی تکار می شود .

دشمن .

دستی .

بوعی حجر است .

دهستگی کرده : نایاداری کردن .

دهستگیت

دهستیم کو : نایادارم که

دهستیو : دهستگیان

دهستیات : داهشتار . بعمره .

دهستلات

دهستال : دهستال

دهستافا : دهسته وانه . دهستگیش

دهستهاز : دهستوز

دهسته زد و بزد : بزبره . بازه

دهسته بیمه : بزبیمه .

خوبیده : هوده دان . بی دهوفه عن

دهسواز : دهسبلاو . دهسواز

دهسوهون : دهستنده . کله بجه .

بازن

دهسه : دهسه . کومل

دهس هالی : دهسه تال . بداری

دهسی : دهسته قهقہ

دهسیار : دد -

دهسی دهسی گرده : دهس دهس گردن .

جاوه توکردن

دهسیه : دهستاز

دهشت : سفاح

دهشتگرده : سفاح گردن

دهشتگی : دهگرد

دهشکه : دروو . سه جه

دوشمه : دوزمن . دزمن

دوشمنی : دزمنی

دسته : حور خد نحر بکه

دوشوال : لیر

غدهایکه در ریبر بوت مدن تولید
میشود .
محمه . دف .
کیسه از کاری عصبانی است و
در همان حال اقدام به باسخ گوئی
شان دادن . نکسر اعمال
مینماید .
نکاف . دور .
دف خواردن .
امراد بلند مد و سی موژه و بکار درا
گویند .
قلب .
سگ ماده .
تابه از نجاعت و حرارت است .
و عی شلوار زنانه در قلب بوده که
جوراب هم ضمیمه داشت .
سلمانی . کیسه کش . اشخاص که
در قلب دندان را می بینند .
دلان . واسطه . معامله .
خوش قلب .
و عی درد شکایت که بیچ دارد .
سبکه حرم و ساد نیست .
افزده و بزمده .
سلیم . راسی می
لخته .
نکران و چشم پرایه .
نکشنا . فرح افزای .
بینک . چرت .
افراد هرزه و شکو .
نکه های حای نعمت .
دخلخواه .
دخلخواه . از روی میں و رعیت .
اسطراب .

دینیع : ریق . دینیع کردن
دینیغار : داخله دل . داخدار .
دینیدار
دهلهز : درر . که لین
دهلهزه هرده : دینیگان
دهلهل : کهل . مرؤوفی زده للاح
دهنهل
دل : دل .
دهل : دله لسه ک . دهل
دل : دل . بهدل . نازا
دلان : در لینگ
دللاک : دله لاک . دانکیش
دللال : دله لال . جائز چون
دلپاک : دلپاک
دلپیچه : دلپیچه . رانعل
دلوده : دلر ده . خستاک دلارد
دهله : بهد او دل . بدل . بودل
دهله : دله لمه
دلروامن : بکه ران . به می
دلواز : دل شاد
دولف : بینه دوز
دهله : ناوسن . همزه کار
دهله : بعر مبل
دلها : دلخواز
دلهايی : دلخوازی . نلهما .
نارهزو
دنهورده : شیرزه

دل‌هولو : دله‌ریز .	دلی‌لاوز .
دلکونی	
دلسی‌دلستی‌کرده : دوعل .	رازا .
دل‌لهدول‌دان	
دعا : درا .	فینگ .
دنازا : پاس‌بهره .	قون
داعوه : نه پاش‌نه	
داعایی : دوازج .	لبایت
دژم‌بورسه : کلک‌براؤ .	کری‌بن که‌لک
دهم بور : ساجمه‌رون	
دهمپیک : دهم‌هنان	
دهمه‌ها : دمه‌دهمه به‌یار	
دهمه‌هو : پاشماوه	
دهمه‌یکه : بوشکه‌هه‌قوه .	
دهمه‌یه : دمه‌فالی .	دهمه‌دهمه
دهمزیشه : زارتنه .	زاریشه
دهم‌هه‌الی‌کرده : لاساین‌کردن	
دهم‌کرده : ده‌مکیشان	
دهم‌کمچه : که‌چکه‌فو‌له‌هنج بوق	
دهم‌گونه : سرو‌دیز .	سردولکه‌بیز
دهمل : دومه‌ل	
دهلوسی : ده‌جو‌لندس سه‌گ .	
دهم‌جی‌سه‌گ	
دهم‌واکرده : بعربانگ	
دهمه : دوگ	
دهم‌هملکی : ده‌محوار‌کردمه‌ود	

دن : دنه‌دانه دنه‌گرد

دنگ : دینگ

دونگ : دانگ .

دهنگ : دندنگ . ناو . درده‌دینگ

دنو : سرلنه‌سوئی . دُنباره

دنو : ددان

دنوریچه : ددان‌رجین . ددان‌رجه

دننه : دنه‌ده . معراسه

دونیا : دنا . حیان . راه‌میر

دنیاییه : دیادیده

دو : دانه

دواره : راکردن . سعدوکه‌وتون .

رمدوکه‌وتون

دقق : دق

دواوه : دویاره . سرلنه‌سوئی

دونا : خواروختیج . لابلا

دونیلو : دَّنْبُو . دَّنْتِلْمَه . دَّقْبَارْجَه

دونجه : لهوی

دووبایله : دَّتَّ بَيْ جُورَه سمعایه‌که

دوندا : دَّوَدَل . رازا

دوندلي : دَّوَدَلَن

دوواجهه : دَّوَدَهْسَار . دَّوَزَهْگَه .

دَّوَنْهَزَاد

دَّزْرَأْنَيْقَه : دَّوَرَانَدَهْوَر . رَقْزَگَار

دونس : دروست . راست . زن و

پیازی داوتیس بالک .

دهورووهر : دوروبهه . دوروبشت

دهنه هر جبری ماند دهنه
دیوار و با بنش دیوار .

دهله برج نوی است و آن جوی
بهن و پنداست و دهنه آن
نمی‌است .

دهن شن . آن نسم یک دمه باشد
نجزت .

دهنه . موب . وارد .

دهساره . اربو .

دهنان .

دهن‌بیارا عشار یوی شبد که
صدانی از آن برآید . دنهان
مروجه .

دهنهه انسان با حیوان .

دبها . اصطلاح بعمری
گوسن‌داست و کهه کله .
گوسنده .

دیر و چهان‌بده .

دانه .

ناحت . دو .

.

دوع .

دویاره . مجدد .

خم . کج .

دوویم .

در آنجا .

نوعی رقص محلی است .

مردد .

تردیده .

حیوانی که از دو تزاد مختلف وجود
آمده باشد .

نسم اطراف و دور هر جیزرا گویند

سچع . ادم بالک و زن با کدام را

سیر مکویند .

اطراف . حول و حوش .

بنعب .	دۇرى : دۇرىتى . و بىي بىلار
آدمهای دو رو و دوزباندا گویند .	دۇرىدۇنۇو : دۇرۇ و دۇز زمان
دروپش . احوسىدك . سوغمى خىردا است .	دۇرىش : دۇرىتىس . حسۇرە زىندە دەرىتكە
مىرىكە و جىجال .	بۇرنۇ : حەمرا و نازاواه و جەمك
دزدى .	دۇزى : دۇزى
دۆست .	دۇس : دۇست . ناشتا
دۇسى . ئىسى .	دۇسى : دۇسق . ناشنابىن
دېرۈز .	دۇشىن : دۇشىن
دېرۈز . دېشىپ .	دۇشىيا : دۇشىنى شەو
ئىس فردا .	دۇسو : دۇسبەي
ان اھك مخۇندا كەن ماسە، برم .	دۇغاو : دۇغاواه
دوبىھ .	دۇتۇت : دۇتۇبۇد
دانەكىردن . دۇنىدىن گاۋ بىر و مانىد	دۇوكىرددە : دانەدانەكىردن . دۇسین
ان .	
دوساخە، چوبى كە با ان سىر و كىمان	دوڭلاشكۇ : دۇشاخەي سىر و كىمان
درست مېكتىن .	
بۇمى دلوانت كە سە بایه دارد و	دۇل : كۆنسەرەدىق . كۆنەدە
أز بۇست بىر درست شەد و بىراي	
-دەكىردن اب خورىدىن يېكار	
سىرۇد . فەطە زەمین سەطح و	
عەوار .	
دول كوجىك با ظرف اب مىنى با	دۇلچە : دۇلچە . دۇلكە
ورشۇ .	
كىكە دول حايى ابرا مىسىزد و	دۇلەز : دۇلەمەدرە . دېلىكەمەدرە
درست مېكتىن .	
دولاچە . گىنجە، دبوارى .	دۇلاؤ : دۇلاب
زروتىنە .	دۇلەمەن : دۇلەمەندە
افراد شىاد حىلەگىردا گويند .	دۇم : نېيلار
خابوادە، دامادە .	دۇماوهەن : مالەزراوا
كولى .	دۇمى : كاولىن . قەزەج
دانـا .	دونا : زانا . دانا
دانە ئانار .	دونەنەفار : دانەنى هەنار
بەدانە .	دونىنىي : دانەنى بەھن

دووات : داوود . بوکیتی
دوبیت : دهوبت . تهجهزان

دقیچه : لدرین . لهرهناور
دنن : دوکن . دخان

دیاتی : دیهان . حیله کن
دیار : دیار . ناسکرا
دیاری : دیار . سانهدار .
ناشکرا

دیجومه : دیوجامه

بردهایست آن از بارجه‌های
ریگاریک دوچه شده و ایرا در
مسیر کلک‌ها در کوه برآمده استه
میکنند و کلک بسوی آن می‌ایند
گاه شکارچی‌ها نیواندازی
سمود و نهارا با این جله
میکنند .

دور در برایر مردبلک .
از فاصله دور .
دورین شکارچی با عکاسی .
دوردست .
جبالک .
بوعی خاراست که بلباس من جسد .
حفت‌گیری سک نز .
دبشب .
دبزی .
نیر چوبی که در روستاها دو زیر
جادر ساه میزند .

تبور . دور
دیرادیر : دورآوندوز
دیوبین : دورین
دیودسی : دورددست . لابهز
دیس : لبیع . لبق
دیستنگ : جوزه دزکیکه
دیسو : دیله‌بیبا . بهبا
دیشو : دویتن سه
دیگله : دیره
دیتلند : دلمه . داری جادر

۹۰ لوزیس . وهکو هعر شیوه و مانیکی دیکدی کوردی . له همندی وشمی
نایه‌تیق و ناوجه‌تین خوبیدا جیاواز و سعربخوبیه . . . !!

مهله : دو ناهی ناگر

دیمیم . دینه . دینع

دینیا : دوینق

دیلو : دیلو . بدره دوست . رده للاح

دینیش : دیده من

دیمه : دینن

دهسکیم : ده سکیم . فاران گر

ده سمله : ده سمله

ده گو : زمکان . لهرزین

دو دنای که از سوختن نفت با هیزم
درست می شود .

کنسنی که با آب باران میروید ، در
برابر آبی
دریروز .

دیو . شخص بی ادب و بی تربیت .
محترمیه شخص قوی هیکل و
جامسیر دبو گویند .

دیدی .

دیدن .

دو فتحه پارچه چند لا که بآن دیگ
مسن غدا از سر اجاق بر میدارند .

سی باده است .

ترزس . نکان .

- ذ -

ذرت	؛ بونه	ذرت	ذورات	؛ گده سامن
	بلال	.	ذورات بیرون	؛ گده سامن بروز و
درختندگی	.		ذوره	؛ برسکان
بدک	. کم		ذوره	؛ کامن . نه حتی
بکه	تبکه	.	ذوره شنیده	؛ بسازج رجا
				پرنس باران
لوق	.	شادی	.	هدواوهوس
سدی	.	هدواوهوس		
هوس	.		ذوق کرده	؛ تار درو تیرزد . تار دست زدن
				هوس کردن .

— ۵ —

ران . فست . بالای با . غایان و بی برگ . اسودهندن . برچ ایکه خطبوط نهن آن متوازی است . راز در میان گذاشتن با کسی . مستقیم ، در برابر کج . ردیف . طرف . راسته بازار . ینکره ، مستقیم . سدمن و برخاستن کسی نمی نشنه یا روی زمین دراز کنیده است . کاری که انجامش جدی و داستانی که واقعیت دارد . ساخت و باخت کردن . کثار امدن ، راستگفتن . راستن . لباس اگر از رو باشد اراسی و اگر طرف آستر آن بطوف بیرون باشد (جدوارش) میکویند . راستی دروغی . صحت و سقم .	رو : ران . واناریت : رات و رزب . روت . رزب و روت واحتیجه : دلساخون . ردهست بیون دارا : ری ری دانیا : مه کردن راس : راست . لذ . راسته راسته بازار : دوبار . راسته بازار را . سازیس : راستهور است . راسته . سرانسر راسی بیمه : ری چهین . عملمانه سرین . راسته مهود راسی . اس کونی : برقی راسته رهوان راسی دمه مس ترده : که سارگرفتن . کرده نسبتی راسته ترده : راسی گون راسی : راست راسی دروغی نراسته دوز . حوشن و ماخوش

در معام تعجب میگویند : راسی	راسی داشی : راسته ! ای سو
راسی .	سرسوزمان به کاری ! ،
دلال و رابطی که اساس اردوای دو	واقه : با خسته . بعربونک
معن و بود دو حانواده ای عراهمه	
مکند .	
لاس جسی که در رسان بعلت	راقی : ره بقوه و د .
سرمای سلد بع میرند و به	
هر شکلی نه عنت باقی مجانه .	
خنکشدن بر انو سرما .	
حاجت و نکر .	
کیکه فضه عربست و رفتن بجانی را	راقی : بیر و له حوتیان
دارد .	راقی : رابهر
سرده و آب فوام اورده هر چیز را	رووب : رزب . شره
گویند .	
کیکه راهی را رمه و بان	رمبلل : رابهر
انالت .	
حله و تقلب .	
حن صریح .	
تکان . جشن و حرکت .	ردشیله : عدلمر و دایمر . قتل و
خودگیر	رازانی
رفتن . کیکه عارم بسافرت است .	رووت : سفرزاست . دهراست .
مربپی که ابدی نه ببودیش	رمه و راست
مدارند .	
رفتن .	
سخن بی بردا و صریح .	رمه : رؤیشن
	رمه بوس کنه : فسی راست و بین
	نویکل
ردیف .	رج : ریز
بسته شده .	رج : مدین . نهستن . رجین . رچان
بسته شدن .	رجسمه : مهیو . رجیاو
اصطلاحا معنی اصل و دورمان است	رجمله : نسزاد . بنهمله .
لاس .	رچه لک
ترکب و ربخت .	رده خت : کهل و بهل . ره خت .
	رخت : روخار . سروسما

راهدادن . قول کردن .	رهایه : ریدان . بهمندکردن
ردیف .	ردگ : ریز . بول
پیش امد . غیرمنتظر .	ندم : نه کاوه کن . جاوده نه کراو
چفتدر .	رفزه : گوله
دورخت بلوط نه خنوز کوچک است و بصورت چند شاخ برآگنده است.	رفزو : دودن
حلقه ایکه در شکاف چفتدر جای سینکید و باز فضل میزند .	رفزه : ریزه‌ی دورگا
بوسه‌های سفیدی که روی کچل را میگرد .	رده : رشک . کریز
کیکه کچلی او بوته سفید گرفته و تا بنگوش آمده .	رددار : بزیزه‌داری . کمجھ لئن
رسوانی .	رسایی : رسوانی . حه بالکان .
رسدنه .	نابز و چون
عادت . این .	رسسه : بیکه بیو . رسبدہ
	رسم : تعریت . نابن . رسم و عادت
نیکه نیکه .	رسمه‌رسم : نارجھ بارجھ . پل بعل
رسمن : رسمن . خورق	رسمن : رسمن . خورق
رسمان .	مزیسراؤ . دهس بیچک
نایحون و سیاه و تبره مانند اهن‌مرش .	رس : بد . ناموفه زک . خراب
کاوی که رنگ بوست آن حاکتری محلاوف با وزدادست . چنین گاوی ممولاً جلی عصبانی است چهاربای اهلی که در سر و گله یا در روی بوست بدنش حال سفید باشد .	رس : رس . خولمیتینی .
ظاهر و خودنمایی .	رسه : رس . بدلنه . کوچجز کونجز . حالی سین
	رسه : رس . خونوادن .
خمیری که بازک و باریک بربده شده که از آن آش رشته درست میکند . آش رشته . نخی که رشته ناشد .	حوذ در حسن . رسنه

دانه‌های سفیدی است که تولید مثل شبنز دو آنت .	رشک : رشک . رشکی سر
کسکه دور بدن با سرنس رشک رناد باشد .	وشکو : وشکن . وشکو . وشکدار
باران شدید .	وقت : وقتیه . لیزمه بارانه .
دینه و همراه .	ردھیله
سبدی مخصوص است نه مرع و مرووس را در ان جای میدهد و تقریباً شکه اسوانه دارد .	رفیک : عازونق . دوقت .
نکان و لررس بدن بعلت سرما با ترس .	لوزن : جوزه سه بهله به که مرینک و کله شیری نین ده خری .
تبغ زدن برای حون نرفن بسما . فصد	دگو : لدرزین . نرس و لعرز
رگ برگ سدن	رندنه : بندره لیدان . کله شاخ گردن
مل و قول . و گوره گ بون .	رده گزه : باشگه زبونه . معبهت .
مناجره لعنه	بندیمان گردنوه .
مناجره کردن	روشوهه رهیمه : و درگاه زانی بست و
مناجره کردن	رگه : رفته روابه ن . رکه
شمزوهه	رگه سرده : رفه بمرايه تیگردن
رام	و گه گه نشی : رفه بمرايه تیگردن .
رمیدن	دوم : رام
خاکرویه و خاشاک	ردم کرده : ردوینه وه
سدای حریمه هانی که او زدن بذیوار پند میسور با صدای بانی که ا صرب بزمین رده منود .	رمال : کوکر دمعه
و عی مزه تطلع است که حلی ناراحت کننده میاند و غر نلھی را بار مقایسه میکنند .	دجمدهم : رمه هرمب
خراب شدن	دوم : زور نال . زدهه . مهر گمقوش
سرد . نوان	دیمه : رمان . رقحان . دانه بین
مغلبله و بیرنگ	رقق : هیتز
خراب شدن	دم تلو : شمزه جنیو . شمزه مروش
نه اب	رمانه : رمان . رقحان
	وهمه : روهه نسب

برندۀ‌ایست سبزه‌یگ	رهنگ‌ترهف : بالندۀ‌یه کی رهنه سهوزه
جمال و ریبانی	رهنگ : جوانی . سهونگ و ره
راندن	رهنه : رادان
رنده . رنده نجاری و خبار و پیاز	رهنگ‌برینگ
روندخانه . جوی آب	دق : روبار . جویبار
برو . فعل امر است	لزو : بزر
روی . نظری مشهور است	روم : رهوا . جووه کازابه که
سزاوار . روا	ند : روح
جلدفر . محل	روباز : رقبا ز . فیلباز . ریاکار
سه‌جرخه جویی که با ان کودکان	روروه‌له : رمه‌وه . رهوره‌وهله
راه رفتن می‌آموزند .	روال : ریز . لا . دهربور
اطراف . ردیف	لذوق : رورق . همرا و هاوار
سر و هدا . همه‌مه زیاد	روزه‌مز : روزانه . روزه‌مز . هیشکمز
نارگری که روزانه اجرت می‌کیرد	روشه‌کوف : روشانه کرد . روشن
روشن‌گردن	روشه : رهناک . روشن . رهوشن
روشن	رزوکله : بز . همرا و زهنا
هامعو . جنجال	دقیل : دهسته‌باجی‌ین
دساچاو و گیج	روله : روله
فرزند	رونکی : بالتو
دنالله مالان که از بالای ران حیوان	دونه : لیوار
بارکش مبکردد و دو س آن بیالا	رذنیاس : رذنیاس
بسته می‌شود .	رزوه : رههیله . شهست
شزاده . لبه	رزوی : سامه‌سار
ماده‌ست که برای ویک‌گردن بکار	ره : رئ . ریکا
می‌برود .	رهها : بدردلا . سهربست . دلتیا
مارس سیدی که با باد همراه	رههاو : ردها . دروازه‌ی حموزی
باشد .	نانو .
شایعه‌پرداز . کسکه خر حصل	رههوار : راکورزار . ریتزو
می‌کند .	رههبل : رههبله
راه	
آسوده . ازاد	
مدخل حوسن آف و مانند آن	
رهدز	
ماران شدید	

دی : دینه . رق . بالا

بالای .

صورت انسان و حیوان . روی

ارسال . روانه

روسبید . روشنده در کاری

روبوش

برمه . عمریان

غفولات برندگارا گویند

بجهای لاغر و نوجلک گویند

سدانی که از لشمن دندان روى

هم بگوش میرسد . صفت هر

بنش و خوارانی که در پر زباند .

کودای ببه ران و لکن حاضره

بردو بی شرم

گستاخی

سرافکنده و سرمزده

رحم . حراسیدگی دست و با

زیر کوچک مانند . اذر و پسله .

تل روسور که در حمام مصرف

میشود .

ربشه . مانند ربشه در حشت .

ربشه‌ی دار . اصل و ب افراد .

ربشه گاسنی : رهگی گامه‌گه سر

دمومان به کاردتی .

سنگریزه .

بک تیکه برپیده شده از خربزه با

هندوانه .

سکه نکه

روای شک جهار بابان را گویند

مراد حصب و د بسرا میگوید

بررونی و گستاخی

رسوما . بور و با سکه ربکه هشام

زفاف از طرف داماد عروس داده

میشود .

ربواس : ریواس

ربی : رهوانه کردن . بهتری کردن

ربی‌سپی : روسبی . سعرکه و تن

ربی‌بوس : روپوش . روپنه

ربست : رقت و قوت

ربتفق : ربتفه

ربتمل : رونه‌له . منالی لهز و لواز

ربیع : ددان دریج . دیج

ربچال : نمسکنجه . ناوقد و ران

ربیدار : بن‌شده‌رم . بن‌جن و ربی

ربیداوی : نازیین . بن‌شده‌رم

ربی‌سیا: رقسا . رقزه‌شم . شده‌درار

ربیش : بربن . زام

ربیشله : دانه . شتی ورد

ربن‌سوزده : رقشور

ربیخ : ریخ

ربیف : بارچه بارچه . کورکور

ربیق : ریحن . ربتفه‌ی

ربیقق : رعن . لهز و لواز . ریصو .

ربه‌قل .

ربلاسی : بن‌باک . بن‌بعروا . نازا

دبی‌شونه : بن‌بیر قزانه‌ی بونک

ربواس : ریواس

روال : روالت

رولا : خانوی بن سهرباں . ژوری بن طاقباز
مان .

ریو:دی : رۆبەرتو

ریوه : بەلەك . گایبەلەك
کزى تە رېك بۈست او ئى رىد
رېك مخۇش با سىدادىت .
سېيد و سياد .

روان : مېڭەل . رامىز

ڭەنەنەن

- ۴ -

زاتیل : بهوه . ناولک . راده	زاد : حوزاک . خوارده معن
خوراکی	زاویت
نوبلصل	زاتنه : زهرين . زهه زهه
عرغز کردن حر	ناغ : راخ . راخی سبی . فله سبی راج سبد
بچوک .	بچوک .
زاغه : راحه . جوره دالانیکی قیتر	زاق : زدق . چاوشن
بوعی دهلبر ریز رمینی است	زاك : دنکه معنی له تکرار
رزوی به .	زالله : دیجیر . بامهد . سندم
کود چنه	زانی : راه
بوست هستنه . رو دانز و مس از	زانیه : زان
وسط دوبیمه شده باند که ما	زیهر : دیتیری نه کنم ریز له کلکه و
آن نوعی نازی میگند .	صف .
بابد . زجری شه . بی جوان	فچ : زد . در
با زدسان سنه و فعل میگند .	زمشو : رامدار .
راالو	زهمنی : رام . زامن
زاییدن	زههلاق : راله رهق . زراو چون
ازدم . از اول نک ردبت با سک	زدردلی : زورده لتو
صف .	زدرداو : زمرداو
سنه	زعدوله : زرد داگه . رهربلله .
رخدار	نارقی و مرد .
زخمی	
ترس . وحشت	
رردادلو	
زودآب	
کیکه ونگ هبراش بعلت که خوش	
رورد شده . حاری که رورد شده .	

زهدیویی : زهرداوی بون

زهدتی : زهدتی

زوره رده : به حیرا روزبشنن . لوقه تند و ریز کام برداشتند .

زدهه : زده . رزدی ربح . صدایی که از بهم خوردن دانه های

زنگی بر می خورد .

بوعی کیا کوهی است که برگ آن
ستند برگ پیاز نرگی است و
عنلام بهار در کوهها می روید و
دانه سیاه رنگی که در غذا
برای بصورت بورانی مبخورند .

زدک : جالان . رزدک **گلی سعی** جالاک و ورزیده .
دیوار .

زدیگ : جابون . رزدک

زدنه : رزنه

زدنگه قور : رزک و هقون . رانده

زدنه : ردنگ ایندان

زدده : زیزده . رزده

کتابه از آسمان بدون ابر است .
آسمان صاف که سنارگان
میدرخشنند .

زدره ناساره : سمان

از رو بردن در میان جمعی کسی را
شیمنده نمودن .

زدی برده : رزاندن . داو رزاندن

جانی که زغال را در آن می بزند .

زغالدو : ردنگ اس . رنگ خالدان

ابن که سیاه رنگ باشد .

زغالو : رهساو . ناوی حملور

داروئی است برای معالجه کجلی .
سرمه .

زفت : فیز و ریت

به و مقدار کمی اب که از دیوار
مزدیک به هر آب با مانند آن
میروند می شوند .

زهل : روفه . سه رما

زق : ز . سحوار

زقاو : زیقاو . زنه . زینچکاو	مقدار آب اندکی که از جنمه‌ای بیرون می‌آید با از دیوار مردیک به جوی آب بیرون می‌زند . آب رود یا لنت که از جوشانی که در سطح بوست بدن است بیرون می‌آید .
زوق‌همراه : سرمابردن . رومبردن	سرماخوردن .
زوك : هملکنزاو . هلتوفیو	برآمده . برجننه .
زلل : نهستیره‌ی روزی . دیره‌هک	ام ساراداپت درست نه می‌ار سبیده دم بیرون می‌آید . دریگ . جدی .
زهل : زهل . زازه‌وان	وعی کی‌است که بر کسای بین و کلفت مانند برگ بار نرگس . ولی حبلی بلند بر دارد و در بانلافها می‌روید . وعی سار دعنی است که از سی درست میشود .
زلال : زوال . رون	ساف و روشن . آب‌ساف .
زلف : زولف	رلف .
زلاق : مثالی بزور و نکریس	کودن سیطان را گویند .
زلكور : زلکویر . که می‌با	کیکه شاهرا جنه سالم دارد ولی بیانی او ک و المکات . برس و حنث . نس صهر از هره . در خوب گی خر ره ره را مسکوند . ترسیدن .
زمله : زاله . ترس . حسوز	در خوشیکه گوله کانی جزه .
زلمهته : زاله‌تفاقو . زراوجون	ترسیدن .
زلهه : هدرا و رهنا	و سدای ریاد .
زدمبیل : زدمبیل	زیبل که از سیه‌های سارک درست شده .
زموخت : میلبار	چاه کر .
زمهدار : زامدار . بریندار . وهمدار	رحم دار .
زمزمهه : وربکه . گفتگوی هیمن	گفتگوی امه . سایعه . هنگی با نزدیکی که کسی اعنه نزد خود مخواهد .
ذسو : رسان رستانکه	رسان .

زمهه : رمهه . سوئی خیلمسانه له مترله زمسانی عتابر کوچشین .	زستان . ناران
رمار .	زمور : زمهه
روزگار .	زمهونه : ردمهه . روزگار
وسبله حاک کتی است که بادو هر حمل بشود .	زمهمه : دوسمهه
ازوهه و ذخیره رمسانی که در تایستان بهه بشود . گندمی که برای زستان آرد بشود .	زمهههی : رمههه . نازوفههی زستان
رمعن .	زمههی : ردوی
زیمکیم : زهوبکه . نیفعج . گوح . افچح . کهه قادر حرکت بست. سپلدار	زمههی : زهوبکه . نیفعج . گوح . افچح . کهه قادر حرکت بست. سپلدار
رسین لرده .	زمهلمزه : ومهله رزه
رن ذاتی .	زنانلو : زنداری . به ازون و مان
کسی را در میان ابوده جمعینی در شار گذاشت و بسوی او او جمعیترا فشار دادن . هنکام بیهوش شدن کسی بدن اورا فشار دادن .	زنتلیق گرده : ونددق . نیتلان . ماله بهسته .
زنحدان .	زنجع : جالی جمناگه
زنجبل .	زنجبلیل : رهجه بیل
زددده .	زنه : نهکواو
درد و سوزش عضوی از بدن .	زنشت : سوتانه وه
درای . رنگ .	زندنک : زدنگ
رنگ که بکردن الاع با فاطر و مانند آن و همچنین بکردن بر بیش اهنگ میاندازند .	زنهکول : رهنهکوله
زمان . (۲)	زمهو : زمان

(۲) زدنو : نامر اری کی ل لوریدا . گهانی جاز به او او تهواو ده گری . . . له موکریان و دهنی هدو لیر و خوشناده تقدا . هیتنا همان کوکردن به او او ماودنده و تو سووکردن و رووانیکه کار ددهیتری : ووکو :

زمو همه - وانه : زنان همه
مالو خرانه بین - وانه : مالتان خمراب سه بین
باخو همه - وانه : باختان همه

زنانه .	زنهونه : زنانه
زخمدار .	زهدار : زامدار
زنه .	زنده : زنده . زینده
زندگی . رمان حبات .	زندگی : زیندگی . زینده‌گن
زندگوکر .	زندگال : زنده‌جال
زبان .	زو : زوان ، زمان
از آن سبب . از اجهم	زونا : لمپرناده . لمولا
زبر .	زود : زهر . زور
با زور و منار چیزی را در کس مانند آن تبایدین و حاداد .	زوده‌بو : بمزوره‌ماندن . هه‌خنین
زن بردار .	زدوار : زنی بردا
فشاردادن .	زدگرد : زورگرد
کشش (بغض کاف) .	زویه : روزان
سمی است کشنده . روره . گرگ گ .	زیزد : زمه . بوزدی سه‌گ و گورگ
نوعی گیاه دارونی است .	زونا : جوره گایه‌که بتو داوده‌رمان به‌کاردی
بچه‌ای‌که از راه سامنروغ بوجود آمدید باشد .	زیل : زول . بیزی . بیزه
آنطرف .	زولا : لمولا
نخود یا بیشی که در بخت مسود .	زوفه : نه‌کلوك . بیزوك
ربان بیاز . بیزد .	زو باز : زمانبار
عنکام سفت با مراد لال یا حیوانات میگویند .	زوبهسته : به‌ستزمان . زمان بهسته
چور . گماح .	زوقوت : بیزات . نازا
ربان چک .	زؤگچکه : زمانه گچکه
تعاهی . زیبی	زوفونی : بدمان . زمانق
ربان بربیس . هر بیسی که مدرب نگذارد و نسبواند حرفت نزند .	زوبهسته : زمان‌شکان
رن زانو که ماره و بیهی حصل .	زوقودو : ردیان
ناتوان .	زونی : زهیون
زون .	زه : زن
متادل . رن‌دار .	زهدار : زندار . خیزه‌ندهار
بیتاب . ادرار .	زدهراو : زمهراو . میزگرد
رن‌گرفن . ازدواج سعدون .	زههاسه : زن‌هیتان

فی : رز . روزهار . خوب	رود . بوری . مدبر .
فیو : فرنژاو . هدرا . جمنجال .	هات و هاوار . جنجال . سروصدا .
فیرو : زیراد . دهراو . زیراب	سجرای خروجی آب حوض یا حزانه
فیروزجومه : ناوه لکرانس . دهربین	حمام .
فسرخان . ران و رقیقی منان	دربروس . سلوار دربرین .
ریزه زیری ساوا	صدای تریه و عجه کودنرا گویند .
فیوزنریه ئی . بندزی . ریزه زیره گون	سبام و بیلور میان .
فیوتھلور : بیخانه . گلوازی	سلور راحتی که در متزل میبوسد .
فیوده . ریزه . حات و هاوار	فارمال
فیق : زیدار . زیحدار	فریاد و سجه .
فیتلک : هو . زیردهک و سمجیش . دوچرخه	جزئه و حوبی که از دمل بسیرون
فیبل . داوسک . دهنه . ربل و بهم .	ساید .
فیلکی : هریت و سجن چیندا گویند .	دمای ریخت و سخنچیندا گویند .
فیلکی : زن . صدای ریر در مقابل	سو .
فیلکی : زن .	صدای به .
فیلکی : زن .	اینفلو .
فیوار : بیوار . سدر له بیواره	سر . معابر عرب و افتاب .
فیله : زن .	رن .
فیلمی : گهمن . لیدان	زدنی .

★ ★ ★

- ۳ -

شحواد	زا : کاویز
تیافت و بی بوای	ذلو : بعزار
لیدنی	ذائق : همارارق
چویده شده	ذایسه : کاویزکردن
جویان	ذایه : حوین
ما گشتن از جرم و رهر تو قون که در چوب سیکار با جبق جمع میشود با زهر مار و زنبور	ذهو : زار ، زهر
ما گشتن از جوس که روی دگ بیرون میباشد	ذهونه : بیرو
ثیفیز : سه مردو امداده بیکه له میرخ و آنجه که از میرخ ساخت میشود	ژوجله کی مس
حربست	ژیزو : زیزه . زیشک . زیزق
سک	ژله : ژله
شور دانه ان سفت نشده	ژهم : سبزیور
بزموده	ژدلموا : به لخوز
جویدن غدا بطور مافض	ژمله : زانانه سبس هله زان
بزموده	ژملو : سبه . نمهال
بزموده . ابراد نیز را میخوبد	ژمئیه : جموجول . رموزول
نکاف و جنبش	ژهندک : رهندک . زهندکه لین
رنگ . ترکیب اهن یا مس در مجاورت رطوبت و نه	ژنثال : رهندله . جوزه کونریکه
کات کبودرا گویند	ثو : زان و زور . زانی ژن
درد رایسان	ژوله : بوریسان . سولان شیواو
آشنه و برپسان	

ندیی : نیمه . حبوده

شیوه درخت جنگلی است که زبان
درو حمام آنرا با لخم مرغ مخلوط
کرده و گیوان خودرا با آن
نشسته میدهدند.

اصطلاحا بعضی کمی . اندکی .
زیره .

نکان . حرکت . جنبش .
نکرگ ریزرا گویند .

قیو : به عنان . مهربانی . توران

ذیوه : زبره

زبل : لهر زین . جولان

زبله : ظایره . نمرزه . نعزوه

- س -

سایه
تابه . ساج که مانان مار من برند
ساجمه
ساخته و
ساخته ای . عمارت
سایه، درخت یا جانی که
دانشین است و اسعه حورسد
بر آن نمی تابد .

کشش سبز
صلت برای انحصار سادلوج و
و بی آلائش . پارچه بندون
نقش . برنج دم گرد . جن
یا آئینی که تشریفات نداشته
باشد .

بغجه
سرنا . نوعی الٰت موسقی بادی است
ساز و دهل
ساز زدن
سازس . بسراج ساختن
کسیکه سرما می بوارد . مطریب
کسیکه در کاری صدمه دیده تا
در آن تجربه آموخته .

سفیه و کم عقل را گوبند

سامل و بی عیب . ساقه علف با
درخت .
قطع شدن باران

سا : سا . سایه
ساج : تاوه . ساج . سیل
ساجمه : ساجمه
ساخته و : ساخته . خاتو و بعوه
ساخته ای : سیهر . نار . نرم
سانشوشك : کشمیش سور
ساده : ساکار

سازل : بوججه
ساز : ساز
سازدوهل : ساز و دمهول
شازدهه : نوازدهن . سازیدان
سازگار : سازگار
سازنه : سازنده . گورانیبیز
ساساییه : فالبوق

سائهقل : گل سور . بن میشک .
بن نه قل
سال : ساغ و بن خوش . ساقه
ساقده : ساو . باران باران

ساختمان روسانی	ساکنه : حاوی لادی بن
سالانه	سالونه : سالونه
چاهز . مصر . صح	سامنچ : چهنهبار . چهنهجناده
سایه انداخن	ساوهنه : سایه دان . سیمه رکدن
سائیده شده	ساوو : ساوو
نوعی رقص لری است .	سپا : سپا . سقینیت . سیبا به
سپایه ایکه دیگداندا سر آن	
میگارند .	
سفرارش کردن . بخاک سپردن مرده .	سفراردن
اسایش . مقاومت . فرار و ازد.	ستار : نازام . سنار
متاإمکن کردن . تحمل نمودن	ستارنواره : بدرگه گزرن
نیکین یافته	ستارگزرن . هیتو رویوده
سختی و رنج	ستم : ستم . سخت . توش
لبرو و ندرت . قوت قلب	ستین : بیز . دیزی دل
دل سوخته	سوختدل : دلستوتاو
بی حس . گرخت	سلو : سلو . بین هست
سر . افافه بینی دو چیز که	سمر : سمر . لهرنده . سمراه
ذرا نمیشود .	سمراها : سمراها . سرله بدر
سرتاپا	سمراهی : نگاداری . لهرنده .
مواظف . توجه	لاماده .
سمرانی بیمه : نگاداریون . ناماده بیون	سمرانی بیمه : نگاداریون . زانه سمر .
سمراشیت : سریته . زانه سمر .	نون .
بن نام و نیشنان . گم شدن	سمرالوم : دیتون . بن ماوونیشنان .
سورگوم .	
سمر او : سراو . سر کاتی	
سمر او گیو : کانیاوتیکه له باکوری	
چشمه آبی است دو شمال شهر	
خرم آباد .	خور دم زیباد .
پشتیام	سربان
سمریابه نی : سدروین بدن . روت و	
بن خاوس .	
سمریه تی : سمرزوت	

سمرینوم : مله حزه

مرصی است که حلق تا بناگوش
ورم میکند و اطلاع آنرا (اوربونا)
گویند .

استکان

کسکه کله او بن مواسیت
سکندری . سهر رمین امد
بعلت برخورد . نابنگ سا
چیری .

رور چهم تولد با مرگ کسی را
گویند .

فلاغه ، هیرم به سوخته
کسکه پیش اس دسته ای که
بر فصد - رقص محلی -
حرکت میکند و در حقیقت
محور اصلی اوست .

حاله توقف موفت و یک شه
عنایر در حال کوچ که به بلاق
بنلاق بیروند .

سرکرد هر چیز گرم . کسی را
در انجام کاری دل - بر کردن .
سرداد

چیره . نارشناس
سخر و اوائل عروب
فرار کردن . سرگشی کردن

سرخک . مرصی است
تسلیت گفتن در مرگ کسی

سر نکان دادن . تابید مطلبی با
گفته ای .

گیاه با چیزی که نوک آن بربده ماند
سرقرقاو .

رنیس و رهیز طابقه با قبله را
گویند .

سمرپاله : پیاله

سمرناس : سر زوت . سر زوت ناده

سموقلی : سمرمه . نده خواردن.
نه لمعنکون .

سمرچله : جلهی له داسک یقون سا
مرگ .

سمرچومت : بروز . بروز
سمرچوبی : سرجوزین کیش

سمرچیت : وہسانی و دحنه کنن
خیل لجه جو نه کویستان نا گهریان .

سمردگره : سارد کردن
هناسه ساراد . بن نومید .

سمرداو : سمرداو . زیرزدمین .
سرداد .

سمردشتهدار : کارناس . شارهزا

سمرذبواره : سرله نیواره

سمرذیه : سرتاشین . راکردن .
سرگشی کردن .

سوریزه : سوریزه

سمرسلامتی : لازار . لرسنوك .
سره لامه عنق .

سمرشکمه : سرله قاندن

سمرکراو : سمرکراو . کوربه .
سرقرقاو .

سمرگرده : سرگرده . سمرگرده .
سرگرده .

سهرکمشی گرده : سه رخوشن و عیادات مربیض کردن . احوال پرسیدن .	ههوال برین .
لیر خوردن	سهرگونه : هه لخیسکان
تندخونی	سهرگورزی : رق نهستوری
طباب باریکی که گوساله را با آن طوبله میکند .	سهرتوسال : گویره و سار
برخانیشدن . تائیدن نمودن گفته ای .	سهرله گنه : سر له فانیدن .
بوه با درختن که آنرا سرما زده و ازین و قته باشد .	سهربادان .
کسکه در بازی مدیر و رئیس دسته، دازیکن است .	سهرماربرده : سرمابرده . سرمابرده
نوحه و شعری که زنان هنگام مردن کسی با نوای غم انگیزی میگویند و گریه میکند .	سهره ووه : سردولکه . شبوه
داروئی که زنان بچشم میکنند برای سیاه نمودن چشم با معالجه درد آن .	سورمه : سورمه . کل
ریکی که بر رنگ سرمه باشد جای سورمه و سبله است برای بیخن حال سرچ	سورمهی : سورمهین
قبل از خواستکاری دختری برای بسی خانواده . بسر اول از زردیک دختر را میبینند و وضع اخلاقی اورا می سنجند .	سورمه دان : سورمه دان
سرخ کردن سریبار سربست . گرانشتن کتابه از شوفی کردن و مراجح نمودن با کسی است .	سرهن : سرهدن . بیتیسک
سربالا سرراست و منبه و منطوع سر بلند شدن اخم کردن برای کسی با هنگام انجام کاری ۱۱۱ .	سرفع : سرچ . سرعی
سرنجه گرمه : سرمه گرن . بر سارکردی مالی راوا له خو و رهونشی بوك .	سرنجه گرمه : سرمه گرن .
سرنمه : سردانواندن	سرنواز : سرباز . سرووار
سرنوه سمنیابه : سربه سمرده دنان . کائنه کردن .	سرنوه سمنیابه : سربه سمرده دنان .
سرنواه : سربالا . سرنجه گیر او سروراس : سروراست . راستکو	سرنواه : سربالا . سرنجه گیر او
سردادار : سربیز بیرون . سربه و وزی سمروری دیلکنیابه : سمر و رقی تیک ناره . سرجه ماندن .	سردادار : سربیز بیرون . سربه و وزی

سهروزدار : سهروزماندار .	کبکه میتواند مطلب و حرف به گفت و لفظ .
سهروهش : سهربهش .	معامله‌ها گویند که دو چیز با هم عوzen شده باشد و ما به اتفاقات تالوکور .
سهروهار : سه‌مرمن	سهرودن : سهربهند
سهری : دیوانه . شیخ . سه‌سری	سهری : دیوانه . شیخ . سه‌سری
سهری‌داو : سارچه‌یه که با فرشته‌یکه لایان بده شنیکی ترمهه .	سهری‌داو : سارچه‌یه که با فرشته‌یکه لایان بده شنیکی ترمهه .
سهری‌دله : به‌تکرانی	سهری‌دله : به‌تکرانی
سهری‌گله : موقر زیبون . لمورین	سهری‌گله : موقر زیبون . لمورین
سزاو : سزگاو	سزا : کرمی سه‌مرا . سزه‌ی سه‌مرا
سزه : کرمی سه‌مرا . سزه‌ی سه‌مرا	سزه‌ده : سوزده
سیس : سست . تهممل . بوتنی باش .	سیس : سست . تهممل . بوتنی باش .
سوشتن : کبه	سوشتن : کبه
سفت : سخت . سفت	سفت : سخت . سفت
کافات و نقولاتیک در جاده	سغور : سغور . ریگر
ستراخ سفت و سیاه ریگ	سولوسکه : خروتیکه . نمخوشتن مریشك .
ندهامت .	سنهکلو : سنهک
رنگر . سبور	سنهگ : سنهگ . سه
مرض آمل . مرغان را تویند	سنهگ : سنهگ . سه
لخته سنگ با محلی تحت و برجهه نر از زمین برای نشست .	سنهگ : سنهگ . سه

سهگو : سهگو . سهگان
سهگون : سهگوان

جمع سکان . سکان
نام طایفه بزرگی است که بسدو
قسمت ا سکون رحیم خانی ا و
ا سخون عالیخانی ا تقسیم
میشود .

اجازه . حلا
تفاهه . سرکه با جای و مانند آنرا
گویند .

ادمهای تسلی و کم کاردا گویند

سله : سلا . بانک
سله : تله . تله
سلپسمر : نسمن و بنگساره .
بزره بیاو .

رم : سلمینهوه
رم گردن : رام آردده . رام گوینهوه
رمته . چهاربایی که فیلاد رم میگند
رمده . سه گوئیلک . بهمنی معز و گا
ریخنه شده و خشک گرددیده .
سماق .

غدانی است که از اب سماق درست
میشود .

الی است که با آن قبل از نعل گردن
حوانات سه آنها را مبرانند.
گیاهی است معطر که در گوههای
ییلاقی میروید .
رنگ خاکستری را گویند که اغلب
حیوانات جرنده و برنده باشند
رنگ هستند .
سخن .

اینکه توجیکی از سنگ است در
کوهها که از اب باران برشود.
 محل مخفی شدن در میدان جنگ .
سامانه گردن و کوشاه آمدن در
کاری .
هرچه از سنگ درست شده .
سنگنی .

سلم : سلمینهوه
سلم آردده : رام گوینهوه
سلمت : روده ا بو چوارین ا
رمده .
سلله : سبعت
سهمات : سمر گوئیلک . بهمنی معز و گا
سماق : سماق
سماقاو : سماناو

سومتراس : سه قراس . نالبند
سما : گایه کی بونخونی شاخی به
سدهن : بور

سدهن : سهمن
سمنکاوا : برداد . گوم . گومی ناوی
بران .

سمنکه : سمنکه
سمنک سمنک گرده : حوتگراندن
زیار و فورس .

سمنکی : بردین سمنکین

نوعی رقص دسته جمعی
محلی است .
وقار و متات . سنجکی از نظر
وزن .
مقدار مدموع انسان یا حیوان که
بیک بار دفع شود .
مرصی است که شاید همان
اپاندیشت باشد .

رم .
 محل دفع . کون .
سوار .
سوار شدن .
بعض پیاده . کیکه سوار است .
این اسم اگر باسی با حر اضافه
شود صفات و معنی سعد
مینمود مثال اسبورا .

سیر . رنگبز .
رنگین کمان . فوس فرج .
رونین . سرشن .
زمینی که در آن جمن و سرمه
گاشته شده .
مهرده سیر . رنگ بوست تند کوچ
سیرزی .
سری مردم .
زمینی که در آن سری خوردن
گشت شده .
درخت سرو .
سنبل .
کاغز سنبله .

فالله داخل شکم چهار پایان بخصوص
حیوانات اعلی هزار گوشت ماند
گاو گوسته . کتابه از بر دلی و
حرات است .

ستگی سمعا : جزره یاریبه که

ستگیکی : گران و فورسی . ستگنی .
گوره بین

ستله : پیاین . سل

ستو : جزره نمکوشیه که

سته : سلمیوه . روئنه و

سو : قون . فنگ . کون

سوار : سوار

سواریبه : سواریون . سوارچ

سواره : سواره

سقز : سین

سقوق : سوز . رهنگی سهور

سزو زیل : به لکه زدنکنیه . که سک و
سوز . به لکه زدنیه

سقوقزکده : سوزبون . روان

سقوقزلوانی : میزگ . چهم من

سقوقزه : سوزه . گفتم ره نگ

سقوقزی : سوزه . سهوزی

سقوقزی فروش : سوزه فروش

سقوقزی کاری : سوزه چاندن

سقوقول : داری سعرو

سول : سومبول .

سوماهه : کافری سماهه . ناسیکه
بوق رینیش دار .

سقوقور : شباهه . نازا . دلزا .

سوریون له سمر .

سزوودی : سابرین اپشنمنک وان	بز بر بیش اهنگ گلها را گویند .
سزووس : سوس کهنه و جو .	سوس گندم و جو .
ستوک : سوولک . پیاو زنی ستوک و سرسرق	ستوک . تنایه از سرد دروزن هرمه و هرجانی است .
سوگن : سرسخت . همره	هرنی و سکری .
سووه : کان	نارس . بونه یا درحبت تازه رشدکرده . کودکان جبل عرببررا هم گویند . عامه رنان معلی را گویند .
سیبور : بیش . هه تاو	اشمه ، افتابرا در تابستان گویند نه موجب آفتابزدگی افراد مبتلود .
سیبورد : سی بار	برش سه گام که نوعی درس است .
سی سیلک : سی لا . سی سیج	سنه نوش .
سیه گو : سیه تیکه له نیوانی مولکدار و جو بار ۱/۳	استلاح روانی است بین مالک و زارع محصول سه قسم می گردد و سیت ۲ - ۱ سه مزارع و مالک مبتلود
سیهم : نرس و سام	نرس
سی : بؤمن	برای ، مانند اسی خما بمن برای خودم .
سیاتوقوه : ساجارد . جاروزهش .	سیجرد . ریگ بوستاپ .
سیارزهش	برینه مانند بر و بزغاله .
سیاوهونه : ردانگ . سی روئودس	برستو .
سیبریلک : بزردستیکه . بزردسلک	مرصی است در بین مائیان که ناج ابا سیاه مبتلود .
سیبو : سه خوشن بوب رمه	برای تو .
سیت : بؤته	گل مزه . جوشی که روی بلک خن بیرون می آید .
سینکه سلام : سینکه سلاوه . سینکه سلاوه .	جزا .
سیچه ۱ : نهدر جی ۱ بوجی ۱	بنج جوجه نیمی را گویند .
سینچه : بین بجهله	عروسو .
سیزه : سباره . سینزده	عدد سیزده .
سیزی : سوزن	سوزن .

سیزهودهور : جهۇنى سىزدەبەدەر . سىزدە بىر .
دوارىزى نەورۆز

سیزوال : سەجكەي جۈلەكە . بچە گەنجىكى كە ئىشور بىر دىر
تىاورىدە . توسمى بىنوازادان ھەم
ئەمە مېنىد .

سیزىنەك : سۆسەنەك
سیس : سىس . ھۆلىمۇز . رىنگ تىرىد . زائەن زېرى زېمىنى است كە
شەمە ئەلىتىنكە براي گوستىدان درىست مىكتىد .
مەكسى است شىكل زىبور عىل .

سېرىك : سېرىك . سېاراكە

سېقا : ئېكولىنەمە . تېرامامان

سېقاف : ئەخۇش
دەبىي بىلەكە دەلەپەكە .
سېقە : سەددەفە . مەسامە بۇن .

قۇربانى

سېك : لا . كويچ . لانە . سقح . كوش . كىچ . لانە .
فولىنجىك

سېيل : بالوسك . سول

سېيل : سېلەي چاۋ . كوبىشمەي نەكا .
چاۋ . بىڭا

سېيل : نەستىر . نەستىتكە حوسجه اىست نە تىرا بىر ار اب ئىرە
آنگاھ اب ئىرا سە مەرعمە خارى
مېكتىنە .

سېلامىش : كونەمنىك
سېيل گورۇنى : سەير كىرىدىن

سېھەرقۇ : تەنان . گای فەئىن و گاۋىي كە سىاه رىنگاست و حىمال
سېيد بىر بىشانى با دام و دىت و
با داراد .

سېيمكە : نېر = دارتىكە لە گەردىسى بوع كە بىر گىردىن گاوان ۱۲۱ . شەم
گا دىكىتىنە

۱۲۱ . لەم فەرەعەنلىكىدەدا . ھەندىت وشەي وا بەر چاودە كەمۆي . كە سەر بە^{الوقت} و بە هېچ دىباتىكتىكى كۈردىش نىبە . بەلكوراس و سۇراس بۆ زارەدە كاسى
دېكەي نېرمانى - زېنلىق مەرددۇ - دەگەزىتنەو .. ! بەزاستى : ئەمە بىان
شىبانى سەرنىن و ئېكولىتىۋەبەكى ورددۇ و سودىتكە كەورىد دەھەختىنە
متزۇرى زىماق كۈردىق .. !

سینه : سینه . سر و کسنه لهی سینه . سر . خشرا بست . که
گندم را می حورد .

سپکسقو : تسبیعه . راز امدن

سینه ریز : خستی زنانه به
بر عی کرد . بست . است که از ملا
ساخته شده و دهان برای رینت
می اندازند .

ستو : ست

ستو بورنه : ستور . نور سهی ردگی بو

ستو خاکی : ستودن شعر را

ستو شکره : ستوره ستو

ستو واد : رد - سدر . کله مردیک

سباء چربد

- ش -

- شاتوره : شاهره
شاتله : نانی هدليزه که له ناوه کمی لوانک آوا .
شاته : نانی فهبسن
شاخه همجهمه ته : خوين گرنسن به ساختی که نان حون بدن را مبکرید .
شاخه همجهمه ته : شاخ . حمامهت . کله شاخ .
شاخه همجهمه ته : ماستاو سارده کرد یهوده .
شاخه همجهمه ته : ریاکاری شاخ ای روان
شاخه همجهمه ته : شاخه لی چانوه ای بو سرسو زمان !
شاخه همجهمه ته : شاخه درآورده : فربودان . شاخه درآورده : شاخه درآورده : فربودان . شاخه درآورده : فربودان .
شاده : شادمان . کامران
شاده : شاده و سرور . کسی را بهه دن و درم ریختن .
شاده : شاده . اینی سبے که در نبندک . ارد فاسد با گندمی که مدالی مانده است من افتند .
شاله شاله : دهنگ و فهنه هی مریشك و سدادای مرغ و گلکرا کوبید .
شاله : خوزین . له کانی سیران و حرتنی است له خنکام جفت گیری ای طرف حنس بردا انجام مثود .

ساقردونه : شاگردانه

بولی که حریدار بس از خریدن
جنی بنگرد دکان بطور انعام
میندهدا .

بارجاییکه عشایر بکسر مینندن بسا
در زمان دیگران برای گرم شدن
نگردن میبیند .

ساده‌تین . اتفاقی در طبقه دوم
عمارتی که کم بر جسته‌تر از
سایر اتفاقهاست .
ساده‌انه .

وعر ریض محلی و دسته جمعی
که با آهنگی نداده‌را مینود .
دادی و عده .

بورادی دو یا سه روزه .
و تو انت حیوانی است .
باره باره . لباس .

حمرجوی است که با قلب بهم وصل
شده و گندمای درو شده‌را از
مرده‌به با آن برآی خرسن کردن
میبرند .

ادمیای منجرای جورا کوبند .
سدای چک و کشیده و ما برخورد
دو جیر که صدای ایجاد کنند .

سدای که از افکار انسان و یا
جزیری برمی‌افکار مینسند .

سدای دیزنس اب .
سدای رعد و نذر .
خجالنی . ما آزرم .
سریت .

سنخان باوهو بوج
اویر و بابه‌هایکه بکوشواره اویران
میکنند .

کیکه بنوشیدن شراب عادت دارد

شال : شال

شانشی : شانشی

شاینه : شادانه

شاینه‌مه‌گی : جوزه هله‌هزگی به که

شاینه‌وسیون : شادی و سودن .

حقوق و ترشق

شیل : ساوای دق سی روزه
شهته : جوزه به خوبی‌گی بازه‌له
شود : -زو-شان . بارجاه بارجاه
که‌لوپعل

شمرا : ختنک . سار

شمداشو : مرؤوفی سازان

شمایه : سرمه

شرتوب : بعریبه‌وه سله

شورشور : سوزه‌شوزی باو

شرفورم : شهق و هوز

شمرموق : سرمن

شمرهوت : سربعت شه کراو

شروعه : سز د و ز

شراوه : سعذه‌نگ

شمراوی : مه‌بحور . شراب‌خور

شريق سريقي ترده : شريعه شريفي فنان	داد و فرباد ردن زمان .
شريقمه : هات و هاواري زنان	فربيز زدن زنان .
شريقه : سات و عاوار	فرباد .
شريه : بهز . چهف	برده نازتی سست از جرسی نه روی
شخش : ساست . بهجهی نه سین	عصلات در ریز بوسن جای دارد .
کوره	ست . عدد ۶۰ . انگوشت ابهام را
شدن : شهش	نوپند .
سونته : سوردن	شمن . عدد ۶ .
شمشه : شهلهی زستان	از چهارم ما شانزده بهمن را کوپند و
شمشه	سی از آن سردی هوای روزگاهش
شمشه	بریوید .
شمع : شده . قایم . محکم . بمه : لاشه	خن صربع . محکم . بمه : لاشه
شمشقش : لعت	کوسفه . دیاو
شمقاته : شفاته . شقارنه	کربت .
شمهقات : نوقافق . قلبشان	مرغی است که بوسن دست و بای
شمهقات	انسان می ترکد یا نامش ترکیدن
شمهکرده : لتردن لاشه کوسفه .	نم حیوانات اهلی مینمود .
شمهکردنی لاشه	دوئیم لتردن لاشه کوسفه . ۱۱۰
شمه : شهکانهوه . برزن	تکان . میش بکمال و به نه سور
شمه	نیکره .
شمهکفت : شهکفت . ماندا	خنه .
شمهگاتعبه : ماندو بیون . ماندقین	حنهشندن .
شمهکهنه : نه خوشی . بن هتیری	خسکی .
شمههداشته : گومان کردن . ناگاداری بیون	از سوپشو و مذکوبی اگاه بود .
شمهکهربی : شهکهربی . ونهکی گدرم	ریگ کر برآ گوست .
شمهکنه : برزن . جوله کردن	تکان دادن .
شمهکو : لهوزین . بروتن	لرزش . تکان .
شل	رفق دو برایر سنت .
شم : سمل	گسبکه باش من شنگند .

۱۱۰ کملن و سای عصرهین و نورگن و گورجن و نارمن . و هکو فارسی به نه .
له نیو نهم فهرصدیو که بدایا بمرجاو ده کدوی . نه بیش و ده کو هماندی
نه شاره زا بقی ده چن . مانای لاوازی نهم دیالیکه به بته به . به قدم

شولای : نهنجن . سوللار	چرمی که برای گلک زدن درست شده و آماده گردیده .
شلهانه : شله فالندن	دراز شنیدن روی زمین .
شلهه : شله	در آب بارچهای را آنقدر با چوب ردن که پاره پاره میشود .
شلت : سول	صدای افتدان جبری در آب .
شلخه : سرزشی بین دار . بین به روی بنت	چوب ، زک و بلند .
شلت : خونزی	پیغامه . بی بندوبار .
شلوق : شلوغ	دنهای سست و بیعرضرا گوید .
شلینه : شلک . حوره ناتیکه	سلوغ .
شونک : مه . روز	وعی مان است که خیر آن جبل نرم تر و سل ترا از خیر مان معمولی است و بیعابه است . جزنک .
شولکسه : دزان و لمهزیک رهوبنده	کتابه از فراوانی جبری است در بازار .
شولکنه : عه ببرون بهمه سرقان بوقن	شاره بزرگشدن و ازفتن .
شلهام : شله	ملائشی گردن .
شلهانه : شله	شام .
شلهه : شله	حرابیدن . راه رفتی که توام با نار و نکیر باند .
شلمه : شله	آنستی است که از بروج و ماس درست مشود .
شلهیه : زس بعدزمان . شلهیه	رسی را گویند که هرره و هنالا ماس .
شلیل : خوح . شهنهالو	شغالو .
شوم : نان بتوان . شام	شام . غذائی که شب حسورد را میشود .
شم : خس هنگوئن . شمع	سوم عمل . شمع .
شهمه : مودان . شمدان	سحدان . جای شمع .
شمشه : خهجه	چوبی بلند و تراشیده و جهار نشستی است که بناها از آن برای درست چند آجرها اسناده میکنند .
شهموه : شهمامه	دستمو .
شهمبه : شهمه . شهمه	شمه .
شن : شن اگبا . شهند و ناله کوک	ماشه . شن .

شمن : شمن و کهو

و سیله ایست که سان حرم
گویید هر ا باد میدهند بران
جدا کردن دانه از کاه .

شناش : شناش .
شناشی : شناش .

شنهگ : شنهگ .
شنهگی است کوش که در بهار میرود و
انرا با سک با سر که میخورند .
برناب کردن . حمله کردن
شب .

شامه . کتف .
طاق آسیاب بی که سه روزی ۱ -
کار گذاشته شده .
علی را گوبنده که سا موم
مخلوط است .

شباش .
شیم شبانه . باد حنک که در شب
میوزد .

شبشدن .
شبچر . خوابکه شب عه او را
روهارها مبکنده نا بجرد .
شبچراغ . میگوید مهرهای است
که در شب مسانده جراغ
مبدل خشند و بور مبدعده .

شبخون .
نوعی تشویش و دلیرهای است که
هنجام انتظار دیدن کسی با
شنیدن خری ناسان دست
مبدده .

لباسی که بلک نا جند بار شسته
شده باشد .
نوعی آش است که سرای مرست
میپزند .

اشفته . درهم و بخته .
اشفتون . بهم و بختن .

شناش : کارزان . شارهزا . ناشنا
شناشی : کارزان . ناشنا

شنهگ : شنهگ .
شنهگی است که ا گیا

شنهگرد : هنرمن بردن
شمو : شمو

شو : شانه . شان
شو : خردداری ناسیا

شو : نهانکویتی نه به موم نیکهال کراین
شموا : شبابش

شموبای : شعبا

شموبیه : شهوداها

شموجمر : شهوجمره . شهوتین .

شموجراج : شهوجراج

شموخی : هنرمن بردن سرمه به بیان
شتووژن بعدل : وزدوزی دل . جاوه زوان

شوقگرده : نهوبعلی سوراو

شوقروا : سوربای نه خوش

شوقوسه : شهوسق . ناللوز

شوقوسی : ناللوزی

شوانه	شوانه . شوانه . شوانه
شوقله	رهنگه
شووهشورهنه	شانهشان روشن
شونی	شوان
شوه	مژرۆی شوه
شوقی	مونهکه . شوه
شمنی	شات
شمهئی	چەمچاع . چەقۆی گەورە بۇ كۆشتەنجنىن .
شەجو	شاجوکه . ناجوگەلە
شەجو	جاوپىر . خوانمردى
شەرك	شازادگ
شەرى	شارشىن . نارستان . شارەگىن .
شىال	شىال . پارچە
شىالەد	سۇۋىنىتىلى بىن كەلك
شىپەھىپ	خېلەخلى نەسب
شىپەھە	خىلکەي نەسب
شىت	شىت
شىپەھە	خىلکەي نەسب
شىت	فىكە . فىنەفت
شىتىھىيە	شىتباون
شىتىزىھە	فىكەكىشان
شىتەھە	فىندەفېك . فېتەفېت
شىتو	شىتر

شیرا : نازا . شیردل . شیرا	گاج . حور
شیراو : برآر	برادر سوهر
شیربها : شباین	ملیع بولی که حامونده عروس از داماد میگیرید .
شیرباله : سله به که له نوباك	سیده ای که بس از بیع زدن خنگانی از آن بیرون میباشد .
دوره همیرنی .	سفی سفدرنگ که مصرف داوده رمان نه کاردنی .
شیرخشت : جوره سله به که سو	شیردونگ : سیدانی سوز و کا .
داؤده رمان نه کاردنی .	سلانوک .
شیره : سیره . سبله	شیره : کشنن . شیره نوباك
شیری : سیری . زدنگی سی . نین	زنگی که برنگ نیافت . نین
شیر باخت : سیر و خد	بوغی بازی است که با سکه ای که بهوا برتاب مبنود انجام میگردد
شیش : ساخی لوس و بلند	کوه ساف و بلند که معمود بآن
چه له موت :	مشکل است .
شیشتنگ : لازمه سر . مرض	کجگاه . شقبه
التفیعه . . .	التفیعه . . .
شهمتوییمه : شباین بون . مالق بون	نیطائی شدن . افزال شدن در روزانه .
شف : جزو	خواب .
شیگرده : سوتگردن	جوانه ، درخت سوهر کردن
شیوه : شیوه	سیون

★ ★ ★

- ص -

صاف : همuar	همuar . آرام و آهنه
صهرا : سهرا	. بیابان . لادی نین سهرا . روسنا ^(۱)
صرف : سودوهرگزتن	. سود . همه به هر چه موهر گزتن .
صفنطی : سندله‌لی	
صفنوق : سندوق	. سندوق . سنتوق
صفونقدار : سهونقدار	. خمزیدار سدونقدار
صو : سیان	. سعله به بیان
صعور : بزمین	. حهت
نکه عضه‌ایکه مردم حرامی ر	
شیدن آن اگر نصبه بکار	
دانسته مانتند از انجام آن	
صرف می‌توند (سر) در	
مرابر حهت .	
صقوی : ساپون	. نه سپون
صقوی کاری : ساقوکاری	. - ب
لاس و پارچه را با ساپون شستن	.
ساپون نوتن .	

- فص -

فامه	دهمه بهر
فامهدار	جه قوی بابلن
فایه	رایه . زایع . گومبون
فیوه	زیان
فهله کرده	رهوت کردن . رهوت کردن . فسط کردن

★ ★ ★

- ط -

طهارت	طارهت . تارهه تکریز
خانه هانی که طاق اجری با خشی دارند.	ناق . دسکه . فات
طاق	قالی حوارقی حاتق . ذیر زمین
طاقیت	ناید . بمرگه گرفت
طاقه ندار	همه سه دریز
طاطه	برید . تابه فه
طهاف	نهاف
طهاف بازی	نهافاری
طانه	نانه
طهوق	نمیق
طمول	سبل . دهول
طمولچی	دولجق . دوله مکو
طمویله	نمولله
طمویله گرده	له نهوبننه ماس جوارین و چهار بایان را بستن و سد بکردن نازهن .

★ ★ ★

- ع (۱۱) -

عادیلونه : بداد . عادیلانه	عادیلونه : بداد . عادیلانه
غازیمهتدار : پرسهدار	غازیمهتدار : پرسهدار
عازدار	عازدار
عاشق : عاشق . دلدار	عاشق : عاشق . دلدار
بنیک آوردن	بنیک آوردن
عاصناؤرده : به نگه و هان	عاصناؤرده : به نگه و هان
عاموزا : ناموزا	عاموزا : ناموزا
عایبات : عادهت . خو و رهونست .	عایبات : عادهت . خو و رهونست .
نمربت .	نمربت .
عمت : روزگار . دوران . زمان	عمت : روزگار . دوران . زمان
عمجوو : عجیب . سهیه	عمجوو : عجیب . سهیه
عوندخانی کرده : دلخوازی .	عوندخانی کرده : دلخوازی .
عوزرهیتان . بیانوهیتانه وه	عوزرهیتان . بیانوهیتانه وه
عزاو : عزاب . نازار	عزاو : عزاب . نازار
عرفیدن . عرف از منروبات المکن	عرفهخ : نارهق . عمرهق
عرف بید متک	عرفهخ : نارهقی بلندار
حوشیای ریزی به بعثت شرق کرد	عرفهخ سقوز : کرمدهنه . گرمزنه
بدن پیدا منود .	بدن پیدا منود .
غرهخشه : کلاو . نارهفجهن	غرهخشه : کلاو . نارهفجهن
غمروه : عدرهه . عمرهه	غمروه : عدرهه . عمرهه
عیززهت : ریز . شانازی	عیززهت : ریز . شانازی
احرام	احرام
عنک	عنک
عفره	عفره
علاقه : سروهت و سامان و مال	علاقه : سروهت و سامان و مال
مجازاً بمعنی مال و نرود منقوص و	مجازاً بمعنی مال و نرود منقوص و
غیر منقول است .	غیر منقول است .

۱۱. بینی اع ا به (نه) بشن گو ده کمن وه کی دیاره و شه کان له بهزاده عدرهه بین،
نهمه بیان دیارده بیک دیاری نیوسه راسه ری دبالتکنه نورد بیه کانه ...

علملت : بین نویزی

علوه گرده : سهربار . زیاده گردن
اعمال نیلاهی : ناودی نیزه که له

مام مرقه ایست که در بورا باد و
کره دست لرستان ساکند

عممارهت : ساختمان . نهادهای ساختمان

عمتمل ناورده : سیادمان . کار تسرد

عمیالوار : مال و مناز . حیران
صاحب رن و فرمدان کسب که
خاوری زیباد است .

عیدروزه : جعیزی راه مزار

عیدفورو : حلمنی فوریان

عیدگهپ : جعیزی هورور . حمزی
عبدورور . عذیز رگ
کهوره .

عیبو : عدب . سورهین

- ۱۱۶ -

غابوره : نابورد . سهرگورمن . کارکردن	سرگرسی
ثار : حار . دزك	حار
ثارهت : تاوان و هیرش	ثارهت
ثارهتی : تالان کردن	ثارهتی
غاز : بارهی ملب ، بین بوح	غاز
غازل گیه : بین ناگا . گیل . کهونهداوهوه	غازل گیه
غوتغمت : غزهغز . خزهخز	غوتغمت
غوت غمتو : عزغزه کهر . خزهخز	غوت غمتو
غود : خز . چمرج	غود
غوره : فوز . فتن	غوره
غوراب : بهفر . لمخوباین . عمرزا	غوراب
غورغور : غزدغز	غورغور
غممه : گرمه . گره	غممه
غورهت : غورهت . سرمهه لکرن .	غورهت
ناوارههین	ناوارههین
غعریو : ناوره . بیکمی	غعریو
غز : ترشه . کهفیکه له ترشانی	غز
جوس که هکامترنس سد . ماس	جوس
با حسر روی آپ بیدامبند	با حسر
برسیدن	برسیدن
حوسابحال کس	حوسابحال کس
دبک و باتبل مس	دبک و باتبل مس
حرانه بول یا حمام	حرانه بول یا حمام
غمزگال : خورگه . کاشکی . دهک	غمزگال
غمزگو : دیره و گوزه	غمزگو
غمزینه : خمزینه	غمزینه

۱۱ ده لیل دهیکی ایع اکورد بعزاد بیه . به لیکو (خ) ره سه نتره . من له و
با و زد دام که دلوی ایغ ایش به کار بیسترق . لعبه گلن هوی زمانه وان و
سارستان و چاخی نعم ته کنولوی باهه . حا نازانه هیچ زیانیکی هه بهه ،
با دهین ، بانا ..

حال کر و جمع شنی و راسو بعل کردن .	غوف : نز . چبعکه . کرذلهین
آدمیان کوتاه مدد و سمه، جاف را لوبند .	غوزهله : نورنهلهی نار
سدای حمیت و همیه، آنها غرغره در دودونه مانده مایعات . مکروحله بیچ . گره غربال	غولغوله : هدرا و رهه غللهله : غز عزه . نرساندن غلقوس : نله که بازی .
آمای . نشانه و هدفی که برای مانعه، نیازداری مبکرازد و سوی آن تسلیک مکنند .	غللهله : کری دراو . بیچ حواردو غمطوب : نشانه گرفتن . نامانع
غنجه سداهانی که در ناریکس بگوش میرید و صاحب صداها دیده میشود . غرغز .	غمجه : حوجه عومقهم : غز عز . هات و هاوار له ناریکدا .
همهای که کلمات ای مامفهوم ماشد .	غمغول : شهر . سهی بن ددنک . لهه رخو مسه کردن .
وسط . غنجه . براری و نثر .	غونج : ماودز است . حوجه شمپیو : شراری و دلتهنگن . حازس بوقن .
قوچ . انکور ناوس .	غورج : فوریابان . کفل
فهر . رنجش . بر امدگی بنت و علت آن سکنی سون فقرات با حمدگی بنت بر ای بری است .	غوره : قوزه . ترتیبه گهیبو . بمربله غوزه : خه نفت . دلشکاوت غوز : چه ماوه (بو بیوان) یا نهوانی مژره غهی بشتبان ده شکست .
استخوان مفعول با که بر حسادت فهر کردن و زجیدن . خوشه . عیرب . مردانگی . غیب .	غوزه لکنا : بولابی بن . نورسگ غوزگرده : دلشکادر غوشه : کولی کهد و حو غیرهت : معربدابه تن . بیاوه تن غممو : نه ب . ناگه هان . نه کاروت

★ ★ ★

- ف -

سخن رست و بد .	فانش : مهی ناسیرین و بعد
نامزدا لفزن بکس .	فانش گوته : نمی نازده وا
روسبی . رون بد کاره .	فانشه : فوجه . سوزانی
حانهای کهدر آن رسان روسبی	فاشمخونه : فوجه حامه . کله جق
خود فروش میکند .	
بوعی پارچه . آهاردار است .	فال : درر . قلبی . ماف
شکاف .	
مجموعهای از چند میوه با تردو .	فال : دوسته میک مبتوه و گویر
هر فال را یکجا میعروستند .	
فال پیروز : جوره فالبکه به نوعی فال است .	فال پیروز : جوره فالبکه به بدرز دهکری تنهاد
و عن فال است .	فال چوی : سوره فالبکه
بر عی فال است .	فال دلیذ میعنی : جوره فالبکه
مر او ان .	ثت : مت . مر او ان
سلامت .	فلمت : نهندروستن . ساع و سلامت
منقیمهد .	فلدت بن : منی بهند
در حال جسی . مرسد	فتراق : حال گرفتن . کار کردن
مرف .	فرخ : نمرد . جودابی . حاوایی
اغنه و زیر گوسی حرف ردن .	فعیلچ : پچه بچ لردن
نه سخت سودن .	فعجهن : به میتدی فسه کردن
ف ماندی است که از سد درست شده برای و مستان .	فرهه جی : معره نحق . که بهند
زونگ .	
فالی .	فروف : زیر مک
مرسته . امال .	فهوش : فالی و فهوش
	فرشته : فربشته . نعخت

نیک بخت .	فروشته خیر : خوش بخت
فرمان . أمر .	فرومو : فرمان
چیزی که برای مروشن است .	فروسی : سق بو فروش بست
مراوان .	فروه : روز
رام کردن کودک .	فرویوهنه : خالع حله تاندی مثال
فغان .	فهغون : بیغان و هاوار
محبی . مات و مبهوب .	فکری : مات و مهلوک
پکنوع و سبله . نتکنجه بوده است .	فلملک : فهلاوه
عمله . کارگر .	فله : باله . کرتیکار . فله خوی
کوچک . طربی .	فنتلی : خاتوچکه . بجزون
شامی است کوهی و معطر که	فیاله : گیابه کی بوخویه ده خرتیشه
در ماست و موسره میریند .	فاو ماسنده
سوب .	فیتفک : فیکه . فته وست
ریک بی اسماهی .	فیزو زده بی : بیزو زده بی
اداوه . نکر . ادعه . س . رطوبت	فیس : سر . س . نهدار
رباد .	فیس برده : س کیشان . حاویون
نه کشند .	فیسه : حاویون . حواس
نه نشده . حس حورده . مانند	فیس گرده : بیز کردن
برنجه بیمه .	فیسمه : خوساند
آفاده کردن .	فیشمک : روح . روح کیت
حمساندن .	فیله کی : سد خوی
سونش .	
بدعات .	

★ ★ ★

- ق -

لاین . سایته .
 کاسپی که بیت جس را دو برابر
 خردید با منتری حساب میکند.
 هر نقطه از خربزه . هندوانه با
 خیاروا و فتنی باره میکند .
 برآمدگی جلو زین اسب .
 باره کردن حار و خربزه و هندوانه .
 نوعی بازی است که کودکان با جند
 ریگ انعام مدهند .
 داد و فریاد .
 کبکه همنه با سدای بلند حرف
 میزند .
 سدای بلند . فریاد .
 عاز .
 برندابست شب مرغابی .
 کلنگ که بک سر دارد .
 برندابست مانداره ساروریگ سر
 آن سیاه و سعادت .
 فاطر دو ساله را گویند .
 فاطری که هنوز سر میخورد .
 سر مانک که بس از زایمان گاو با
 بیش از آن دوستبه و
 میجوشاند و سر از سر دشمن
 لخته منسود .
 لغز .
 افراد کم بشه و صعرا گویند .
 قالی کوچک .
 بندهان گردن .

قابل : نیما و لایف .
 قات : نات . دوقات . دوچار .
 حاج : فاش . دبلم .
 فاجزین : که بقوس .
 فاحگرده : فاش کردن .
 فاچو : حوزه باریکه کی میان آنها به
 هاره فار : هات و همرا . فازه فاز .
 فارقارو : مرؤوفی به فاوه فاؤ .
 ظاره : هاوار . دهنه کی بعرز .
 فاز : فار .
 لازفویلتک : ماز و فولنگ .
 فازمه : مولنگ . فازمه .
 فازمهره : مازه .
 فاتر نیله : بارگیری دو ساله .
 فاتر شیره : بارگیری تازه شیره خوار .
 فاغنات : مرقا .
 قال : منهل . منهله لوکه .
 قالیله : لاواز و باریکه له .
 قالیچه : قالیچه .
 قایم گرده : شاردنده . نهیتن .

فیض : جگ . فیض . گازگرن
له بال : نهیان . جهدیک

چنگال . مشت بیم باز .
بنجول . آنجه از کاه با میوه بیا
مانند ان که در بک مشت بیس
باز جای گیرد .

حعله بردن و نلاش کردن برای
بدست اوردن چیزی .
رسی که یک قیمه باشد .
دم بریده . هر چیزیکه بطور مافعنه
بریده شده است .

سرمه ۱۱۰
قطعه .

اندازه .
قد .
قد بشد .

احترام . تحیت .

اصطلاحا تلاش شدید برای زندگی را
گویند .

بریدن چیزی بوسیله . بر سدهای
سبار نیز با یک صربه .

دام . غوش .
حلقوم . گلو .

بدهکار . سانکار .
بارچهای که بر اثر ضربه سوراخ
مینمود . زبان که لای دندانها
میماند .

غموت و غمرت : هدر و هدر . هدر و اصطلاحا وامرها گویند .

غوله
غوتی : هدری

۱۱) گذلی ای . عدهه لمه ستود زمانهدا به الک . گو ده کری .. بیخومان نهم
دباییکه بتر رده نابهانق ده نگه کانی باراستووه . جونکه اق، که لمه
کور دندا نمده و ... هدر لمه هزادا نه و هبیوه ... !! .

فوته : کوچه . کوکه . فوچه

لفتنی : فاتن . گرانی

فدو : فعد . بالا . نهندازه

فعدبلن : نهدیمز

فعدجهوره : باوتسلک یکشان

قووب : که سایه تمن . دیر شان و سکو

فرپ بوت : علبه مدلب

فرپ کرده : فر نادس

فهورت : هدر . هدر

فهورنله : فوز فو زاگه . نهود .

فیزیرو جک

فهوردار : هدر رار . بیستانه وان

فهورنسه : سی کونکراو

فهورسنه : سی کونکراو

فهورت و فهورت : هدر و هدر . هدر و اصطلاحا وامرها گویند .

فهورتی : هدری

قری : حوزه ارتباطی . تبعیمه دار . کسکه ریاد در آرایش حود
ناس و لوس

فورس : قایم . سخت . نهسته . میگوشد . محکم . سفت . اسوار .

فورس کرده : قایم کردن . محکم کردن . نایی که از ارد درب نهی نمایند .

فوردغوره : نای . مهند . لوله . نای . حرخره . مداده بست که از حونساندن اب
نه سکار

فرگرده : فرزگردن . اصطلاحاً معنی باودن سرد و
تشن است .

قووناوه : مو ریانک . بعروق . بهمه گربیان .

قورونج : قوریچ . قورنج . بشکون . با ماحن دو انگشت برس
بدن کسی را شردن .

قره : فرمزار . فرموز . ههرا . فره . حجال . ابوه مردم که برای سانی
جزی جمع منشود .

قره قوتن : نه سین زایی لق بین و مرضی است مخصوص سه اسب و
نه نهی داع بکرنی

قره قوم قوم : باری جمله ملهق . بازی الکلک . تیری روی سگ
خندر حوب
بابایه ای مبکدارد و دو بعر سوار
دو سر آن مبنی و بالا : یانی
سر و میکند .

قری : بجن . بعیرق . بهحسن . بعضی . فدوی .
ترزی . بینق . فلن

خوق : به لعلک . قهستان . رهش و بین . بیه . ترکب دورنگ سند و
سیاه .
نازرو

فوذ قزوی : سنی رس و سین صفت پارچه ای با جبری که رسک
بیه داشته باشد .

قصمه هار : سوتند خواردن سوگند خورده .

قصیو : مبلنج . رشاده . فی . استفراع .

فی کردبهه و

فشرقی : فره فرزی بیوان ده نه زکدر فرباد و دادی که موجب جمع شدن
مردم مبشرد هنگاه خنگ
دو غیر .

فشنره : جست و هاواري دو شمعکر	داد و فربادی که هنکام جنگ بین
دو نفر بربا مینود	دو نفر بربا مینود
سخن چین . رونک .	سخن چین . رونک .
التي که برای تیمار کردن دامان	التي که برای تیمار کردن دامان
بکارمیرود .	بکارمیرود .
مسابقه اسب دوانی . در پیشانی	مسابقه اسب دوانی . در پیشانی
اسپ اگر دو مرکز مو باشد	اسپ اگر دو مرکز مو باشد
ان اسبوا نشے گویند و	ان اسبوا نشے گویند و
سوارشدن بر چین اسبی	سوارشدن بر چین اسبی
نامسارک است . اسطلاحا امرادی	نامسارک است . اسطلاحا امرادی
که همینه چین بر چین دارند و	که همینه چین بر چین دارند و
احم میکنند نیز باین نام خوانده	احم میکنند نیز باین نام خوانده
مینوند .	مینوند .
لهشکر . فتوون .	لهشکر . فتوون .
لوشدار : نسبی قوته دار . بساوی	لوشدار : نسبی قوته دار . بساوی
اسبی که پیشانی او فشه دارد .	اسبی احمرورا گویند .
رزوئرس	رزوئرس
مسفوشه : ببله بازی . موانعه شکردن	مسفوشه : ببله بازی . موانعه شکردن
مناظره . مسافه . حرف زدن سین	مناظره . مسافه . حرف زدن سین
دو نفر	دو نفر
کعبه شد چومنی به محضیوس	کعبه شد چومنی به محضیوس
فشنگ است .	فشنگ است .
فوئی گرمیت : بونی کربت . شخانه .	فوئی گرمیت : بونی کربت . شخانه .
شقارنه	شقارنه
فمهفه : قهقهه	فمهفه : قهقهه
قول : کوس . عاج و نو . حول معین .	قول : کوس . عاج و نو . حول معین .
کولان	کولان
قمل : تعلق . بارجه . هنن . نکه	قمل : تعلق . بارجه . هنن . نکه
فللا : نه؟ . قمل . ننه له	فللا : نه؟ . قمل . ننه له
قلابیک : مدبتلک . مدبتلک جاو	قلابیک : مدبتلک . مدبتلک جاو
فوللاج : نولایج —	فوللاج : نولایج —
فلاجی : نه لاین	فلاجی : نه لاین
فلل بمفعجه : بمنجه نتسان	فلل بمفعجه : بمنجه نتسان
دست نتکان	دست نتکان
دو دسترا بوم فلاب کردن و	دو دسترا بوم فلاب کردن و
انگشتان دو دسترا در لایلی هم	انگشتان دو دسترا در لایلی هم

سعودت .

بارجه . باره .

نیکه . باره .

غوله چماق .

توزد . نازا .

غوله جوماج .

فولف . فغل . تلبل . کلؤم .

فلفل گاف .

حوره مازوبه که بو ده باعث

نه کاردان

بدست مباید و در باغی نکار

سروود .

بارجه باره کردن .

گوست نام .

هر چیزی که بیوان با این بوس .

سله کونده آخنی که نان هیرم و

ما آهنرا می سکند . قلمه .

درخت و گل .

فلاخن .

وعن چافوی کوجک حبی اس .

ما یلک فربه بوسیله کارد یا چافو

چبری را بریدن و دوبه کردن .

اسخوان قله و ناو دست اسان و

جوان .

نازک و ظريف .

حنن مخصوصی اس . که بیان

مدحوب علی السر حر سال رای

مدت چهار شب و هر شسی

سامی : کامربجان - نیز فتنی -

ساه علی - بیموسی - نامده

میشود .

قلاب .

قلبان .

بسن امد و بیوس در دنایی که

جادوگران رای افراد در عذر

میگیرند .

دوین . احوال .

دندانهای سن سگ و حیوانات

درندورا گویند .

.

فهل بسمل : فل و بسمل کردن .

بارجه بارجه کردن

غوله چماق : توزد . نازا .

غوله جوماج .

فولف : فغل . تلبل . کلؤم .

فلفل گاف : حوره مازوبه که بو ده باعث

نه کاردان

بدست مباید و در باغی نکار

سروود .

بارجه بارجه کردن .

فلم : مهلمکردی دردحت .

بوساندن حامه . بزیر . داباجین

.

فلاستانگ : مهلماسنگ .

فوجه فانق .

فلهم تراش : مهلمتراش .

فلهم گرده : مهلمکراو ا کردن .

فلهمه : هیر . وه کو . مهلمه بیت

شکاره .

فلهمی : مهلمن .

فلمنیاز : جهزینکی جوز سمه و هی

علق بلاحه کانه .

.

فوکلاو : بو زب .

فمکلو : نهمه .

فلو : والکر ده و .

.

غلچی : غلچی . خیل .

غلطه : کلمه سه گ و همار .

.

غله : کلمه سه گ و همار .

.

.

.

.

.

.

.

قولله : کولله

فوم : پیچی رینکا

فوماج : نامائج

فومپوز : نه بپور . حزوپس . من من

فومچه : سه لیدانی به ددم و لیتو

فومهرو : گیز . ددهس و بینهه

سکاو که به گیزتی گیرایندوه .

فومعوه : یومعوه . کومکوت .

مهواره .

فوموه : نمه

فناوی : نهیری کمارتی

فناس : لاز . لاکنه

فوناغ : بودانعهی نعمک

فوناغه : مهونکه . فوندادع

فنهنه : سه کرسکین . نهندشکین

فنج گرده : رازادن . جوان . فنج

فمناغ : نهنداد

فمنو : نهنددان

فسن : نست . بهنیهنس

ملخ
حمراء . بیش
هدف . بیشانه
خودستا

ایمی . باد در دهان مبکشد .
دست یا بانی که شکته و تیجه است
ندهست .

جلباه . ذاری ایست که سربازان
اب در آن میربرند و همراه خود
دارند . هم چنین شکارچی ما از
آن استفاده متحابند .

الت برنده ایست
برنده ایست . بانداره گنجنگ
رورد و نگ ایست صدالی خوش
دارد .

کچ . بارجه یا زمی که اشلاعنی
با هم مساوی نبوده و مسد اکثر
دو خلخ موافقی دارد .

نداق نتفگ
نداق نوزاد
نداشنک
اراسته شده
آب جوش و قیکه در آن حل گند
ظرف جای فند .
قسط (۲)

۱۰ روز دندگ و بیب - له لو زیدا - هدهه . با بو کورداندن و با بو
لو زاندن جن گوزکیں بین ده گردی . و دکو :

مهچیت : مجد !
کرمیت : کبریت !
غفرخ : عرق !
فاشه : فاحشه
علفله : غرغره !

هانا : حانا

هال : حال

هبلاج : علاج

هدافیق : عهافیق

سیر : نور

قعن شه کروک : کهر تهشی ا گیا به)	گیاهی است حاردار و بیاری سین دارد .	شکر که .
قندبل	سند مالکیت . فله	قندبل : قندبل . چرا
طایفه‌ای که در بلک دزدگی می‌کند	و دسور رئیس فیلمرا اطاعت	له‌واله : له‌واله . فاقانی
بینایند .		قوتل : هوز . نره
قووجه : نهوجه . نهوجه نهوجس	گاز گرفن اسب نسب .	
فبور	گوز	فبور : فبور . گوز
فبوریشکند : گوز بینشکند .	گورکن . حیوانی است	فبوریشکند : گوز بینشکند .
فبورپ : فومه‌ناو . خواردنمه . ترزل	بوشیدن . متکبر	فبورپ : فومه‌ناو . خواردنمه . ترزل
فقومه : فاورمه	دل و غلوه و حکر سرخ شده	فقومه : فاورمه
فوغ : گویچه . بونساوه . جسماءه .	گوز . خمیده	فوغ : گویچه . بونساوه . جسماءه .
کوز .		کوز .
فوقوکنده : کونه به بتو	جند	فوقوکنده : کونه به بتو
فاوکول : جوزه تنه نکنیکه . ساجمه‌هن	بوعن نفنجاست که گلوله . سیری مبحورد .	فاوکول : جوزه تنه نکنیکه . ساجمه‌هن
قابلمه . ظرفی است برای غذا بخت		فاؤلمه : منجهل
بوعن بازی دمه حصم است		فاؤو : جوزه باریبه که
قاووت		فاؤوت : فاویت
فا . فیروه		فاؤا : ناوه . کهوا

عک : عکس :	جن : حنس
زج : خد !	نهمیم : نمجیب
خوسم : خس !	نه خشن : نه قشن
بهفا : وهفا	نعزم : نیص !
تهقین : تقویم :	نصم : نصف !
تعزیز : نسب	نه غد : نقد !
شواه : شعله	نه غم : نقب . نفق !
سوژده : سجده ...	مسیر : منیر !
رفیق : رفیق ! ... تاد	مسحال : منقال !

تلوفی که در آن تپورا مجوستند.	فاؤه-جتوش : جزویه . قاوددان
تپوچی	قاودچی
قهوخانه	قاودخانه
سبنی جای	فاؤه-سینی : سین فاؤه
چاق . سبر	ثموی : نمیز
کمر . استفراغ	فهی : نعد . رشانه وه
جنگ	فی : ساز
میان بر . راه میان بر و کوتاه	فمهی بر : نهدبز
بلع . روزی خوراکی	فیت : بوت دان
کمر چرخاندن	فمهی چاروه : سه ماکردن . فمد چه رخاندن .
تاخت . دو	فیپو : ایلان . شار
ناله و فرباد	فیپنار : فردمن . هات و هاوار
صیحه-کنیدن	فیپنه : هاوار-کردن
صیحه و فرباد	فیپدوزپرده : فزه و زبره . فزه
فرباد . صدای کلاغ	فیپره : فیره . دهنگی فهل
کودکی که عادت به فرباد-کنیدن	فیپشیو : فزه . دیزی میاز
دارد .	لیپرده : بیزان
فرباد زدن	لیپره : فیزه‌ی منال
صیحه-کنیدن کودک	لیپسی : میوه‌ی بالککراو
میوه برگشده	لیبل : تزل . فبل . قور
عمق . فی	لیمفت : ترج . بهها
ارزش	لیدام-تپیر : تپیر و پیره-کدت . بین به خیر
خوش قدم . نام زن هم هست	ساورمانه .
محل اتصال میوه خیار و هندوانه و	قین-چک : تنجه . تنچک
حربزه و مانند آنرا بدرخت با بونه	قینیقه : فمدیمه
قطله	قیبیون : دهسرازه
بند قنداق بوزاد	

★ ★ ★

- ک -

کار : باقیه

رکل . جو سایبکه روی بوس
بدن پیدا میشود و میگویند علت
برور این جو شنا آست که
سلامی به اینها نگره ای
باشیده است .

جاوو
کارحایه
فعال . کارکن . مسهل
کاروانسرا
سرابدار . کارواسرادار
کار
فعال . تدبیه . سخت
کاخ . درخنی است
رسحوری حس منوئی را بر این
سدای بلند با شربه شدیدی که
بکوش رده شود میگویند .

طرف جینی . کاسه . جینی
حدفه . کاسه . جشم
نام گیاهی است که مصرف دارویی
دارد . کاشن .
کاشن .

اصل کاشان . اخر لعابدار .
نوعی شیرین محل است که از
گندم و رونغ حبوبی و شکر به
سبکدد و آنرا مانند مان لوشن
نازک میبرند .

کارچو : کالیه
کارخونه : کارحایه

کارگو : کارامه

کاروامهرا : کاروامهرا

کارومسرادادار : کاروانسرادادار

کاروبار : کار . کاروبار

کاروی : سهحب . کاریکهر . نه کار

کلتو : کاز . دره خنی کاز

کلاس : کاس . کاسیون . کاس و وز

کاسه : کاسه . چینن

کلسمجهمش : کاسه‌ی جاو . گلتبه

گلتبه‌ی جاو .

کلسفی : جوزه گیاهی که بو ده مار

به کاردتی .

کاشکی : کاشکی . خوزبا

کاشی : خله‌کی کاشان . حنس

کالک : حیله شیرینی به که به ناردنی گمه

و رون و شه کر درسته کری .

کاکول : کاکول

مقدار مونی که در وسط
سی گذاشته شده و بقیه را
ترابشده باشند وقتی موها بلند
شود در میان دست جای بگیرد
۱ کاکول اندازیده میشود .

کاکه : برادر . کاکه . برای گفته
کاکایسا : پیشتر داشت . زه مکن . زنجن
کاکا : بیشتر داشت .
کاکیله : کاکیله . دادان .
کال : ردیگی فاوده بن رونه
کاله : کاله . نسبی رهش
کامل : کامل . حواسیتر

افرادی را گویند که سر انها بین
۵۰-۶۰ باشد .

افاده . تکبر . یکی از افزارهای
ورزش بسانانی است .
مقدار ارد یا مشابه آن مانند قاوت
که در بک کف دست ریخته
میشود .

سدود . گرفته
سدود سدن
وعی خانه . روسانی است که
ستی از دیوار و تمام سقف
آن از بوشال و ساقه گنده
درست شده است .

کبه . مانند کبه گل
بوست ماس که وقت بحس روی
آب ماید .

کعنی گردن . نهان گردن .
حوراکی ازدهنده مانند قاوت را
بدهان انداختن .

در کوهروردي با زاد بیمانی کسی را
چه کردن و بجای گذاشتن .
ساخت کردن .

کامل کار : حواسی
کهپ : بیر . باربیه کی کوبه

کهپ : لاتختک . نارد با ماوت

کپ : گیاو . کپ
کپیمه : گراوه
کهپر : کهبر

کوپر : کوبه
کهپک : کهپک

کپکرده : حوق کپ نردن . حومه لار دان
کهپنه : خواردنی هاز باود او ردا

کپنه : مانده کردن و نه کسو
نه جن هیشن .

کهیو : سر
کهیولک : تهیونکی سر . نهبلی وسط سر . سر

کهیونی : بنزح ا بتو گالنه پتکردن) ادای کسی را در اوردن . از روی
نیل . نصخر مانند کسی حرف زدن .
کوت : نیو . بیوه
کفت : کوتمن . هله . هیزاری
زنان خیلمنات .
روسانشین بسر می بینند و با
بدوش می اندازند .

کابو : نین و شهپور
ماله و زاری که توام با بر و سنه
زدن باشد .

کوناد و کنه
باره باره . نیکه نکه
نیمه بدنه
اسی که عنکام مرگ کس سب .
بوش میکند . هیزم لکفت و تر .
کتابفروش .
کتابخانه .
هر چیزی که از کنان درست شده
باشد .

بلوی آب نکنیده .
دممیوه . سوراخ .
سوراخ سورن .
کیکه چنانش کم دسداست و
شفع بیانی دارد .

بهه بام خانه .
کیکه انکشت دست با بای او
ناافق با بهم چسبیده است .

کهچ : کهچ
کهچ خولق : بدزه و نیست . توژه و لزو
کوچار : کوچه . گاهچه و گوچه
کوچک : بچوک . گچکه . چکوله
کوچکی : بچوکن

که جمل : که جمل

گمچونه : کوچه بعد

کجل .

سنجکی که در کنار چاله آتش
مبکدارند تا بتوان روی آن دیگ
با ساج گذاشت .

عمه . خواهر پدر .

کسبکه از حس شناوی محروم است .
پسر . فرزند نرینه .

خط .

اجاره بهاء .

مستاجر . اجاره نشین .

اجاره نشینی .

سهم پسری . در تقسیم ارث فرزند
پسر از پدر خود دو برابر دختر
ارث میرد .

الباف مخصوص است که قدیم در
ساروج میریختند و معروف است
اگر از این الیاف بکوش کسی فرو
شور موجب کری خواهد شد .

وبسلهای که با غبانان با آن زمین را
گرفت بندی میکنند .

سبد کوچک و مخصوص است که از
ساقه گندم درست میکنند .

گستان .

جرولک لباس است با جمع شدن بوت
بدن بر اثر سوختگی . صدای
عطله .

عطله .

حوبدن هر چیزی که در زیر دندان
صدای میکند .

کردن .

برززاده .

ماده تلخی است که هر چیز تلخ را
به آن شبیه میکند .

کچی : بیت . حونکی بادک . میمک

کهور : که ز

کود : کوز

کور : کور . کورک . خفت

کروا : کری

کوانشی : کرتیجن

کوانشیشی : کرتیجه تن . کرتیشنین

کو زیمر : بهنسی کوز له میرات . کو زیمر

کهوبی : شنیکه بجیته ناو گوی و که زی

ده کا . شنن بو جاران ده باتوانه و

و ده بانخنه گوی .

که هر تغ : کردقا . دیراو . که تو

که تله : قمرالله . سمه و به

کود جواو : نازا . بن نرس . جال الله .

غورچ

کوچ : شزه . چرج . کرج و کال .

دندنکی بزمین

کوچه : بزمین

گرچمه : بزماندن

کو دخته : کرمه کرت

گرده : کردن

کوروزا : کوره زا

کرژله : کوزالک

کوژنگ : فرزال

کوک : بزیزه . مازه .

کورک : مریشکه کورک

کورکب : نزو قب . کورکب

کورکمشی : خستگیشان

کورکلاش : هلکزاندن

کورکلاو : جوزای . جوزه بقونه

کمرگه : مرقا . کهره . زده کی کولاو .

جمسکه

برنداهایت باندازه گنجنگ که

ماکل کوچکی هم دارد .

شی ماک گاو یا میش با بر و فسی

جونسبد شود می بندد و لخته

می شود .

شانه فالی بافی که مان تار و بودرا

می گیرد .

به درد خور و قابل استفاده .

بوعی کرم دراز است که هنگام باران

بارید روى زمین می آید .

ناگهانی .

بوعی کرم دراز است که او دستگاه

کوارتن انسان تعذیب می کند .

کرم کدو .

ناگهانی .

کرم خورده . کرم زرده .

مه غلظتی که هنگام بارندگی کوههارا

می گیرد .

کبریت .

خند چادر سپاه روستائی مرسوط

بجند خانواده که گرد هم بر باشند

باشد .

حویدن هر خوارکی سخت که در ویر

دندان صدای کند .

کورگیت : مانع . کورگیت

کورمناها یه : شتی به کهالک و جیگای

سردلی و هرگز تن

کورم خاکی : کرم خاک . کرم بارانه .

کرم تکه له باران په باده بین .

کوموس : لمیز . لمکا . هیکرا

کومزبله : ورد کرم . انداختن به

کوم گویی : کرم کوله که . کرمی کوله که

کرموقت : به کری . لمیز . لمکا

کومو : کرم خوارده . کرم اوی

کرموزی : تم و مز

کرمیت : باروت . کربت . کوگرد

کرتک : هویه و هوار

کروزنه : کروزن

گوژنه : نکره‌ایگ . فرزقراگ . غضروف .

گرذگرژنه

کوبدونه : کوژانه . مردار

برانه . اصطلاحاً سخن
مردوار است .

بوستحای گره .

کلمه‌ایست که در کوینش لری مورد
اسعمال زیاد دارد و بعضی‌های
کوماگون است مثل اکره‌جته‌ای‌عنی
ای جته .

فارج و پکی که روی نرنسی با
مربازاً می‌گرد .

اسیاب دستی که از جوب سحب
درست شده و برای تبدیل
سلولک به برج از آن استفاده
می‌شود .

جوین که خیس با گاو آهن را به آن
وحل می‌کند و این جوب معمولاً
فالب و اندازه گواهان است .
درخت انجر کوهی که سر قابه
حوردن ندارد .

دست و سینه است در جوب
خرم آباد .

بوزند مخصوصی است که چند
سبع از آن گدارنده شده و بیوزه
گوشه با گره الاغ و مانند آن
بیرند و بدینواله اهارا از سی
مکیوند چون عر موقع نصد
حوردن سر میکند میخ ها بوسن
شک مادران ارار مبدده در نشجه
مانع نزدیک شدن اینها می‌شود .

گره الاغ نا مادیان .

اسبرده . ملول . سورس و خرم .
بوئی که از سوختن شه می‌شم
میرسد .

اسبرده نشین .

کهروه : کهف . کهزو

کوره : گزه و دهستان

کهروه : دهنه . دار هم‌جیری بعنان

جوین که خیس با گاو آهن را به آن
وحل می‌کند و این جوب معمولاً

فالب و اندازه گواهان است .
درخت انجر کوهی که سر قابه

حوردن ندارد .

کوره‌گه : ببابانتک حوارقی

خوردم نایاده .

کوره‌هور : نامرارتیکه سه مابش و

برماره و له لموری حاتون یا جانی

دبه‌من تاکو نه‌توان گووانی دابکی

بعزی . فمتر . لالوک . برس

کویدی : جاشک

گو : گز . ملول . سورک . کزانده‌هی

رام .

گرگرده : گرزله بن

نامی که از آرد بلوط تهیه می‌شود .
سوزادن الایاف پشم .
ناز و غمزه و عشه .
با ناز و غمزه .
بافت‌سهامی که در داخل آن
لاستکات و کنتر دارد .

گوسفندی که رنگ سفید دارد و
گونه‌هایش فوهه‌ایست و در
بیشانی و روی بین خال سعد
دارد . بزپنهایی که برنگ
خاکستری تاراست بیز .

سره و جلک که روی آبهای راکدرا
میکردد .

کجاوه .
فاسبل . فوم و خوبیش .
الت زنانگی . آلتازن .
کاد . بی رونق .

بعل . نهیگاه .
تعل امراست و بمعنی ساکت شو .
حرف نزن لفظی است برای
راندن مرغ و حروس .
دوازکشیدن .

رواعت .
رواعت .
کنن .
گوسفندی برای کنتر را گوید .
کنک .
باس .
استخوان را بو .
عقرب . کردم .
محیط ساکت . حواب عمیق .
سکوت .

گرگه : نان بعرق . گرگل
گرمه : بی‌گرمه‌گردن
گرفنیز : نار و جاومازی
گرفنیزدار : بهnar
گهز : گهز . دارلاستک

گهزمل : کهزال . معزی سین . نهیبی
فاوهین و ناوجهوان سین . بزنسی
خولمهشق

گهزاو : فمهوزه

گهزاوه : کهزاوه

گمس : کس و کار . فهوم و قبله

گوس : قور . کور

گات : کهсад . بن رهواج

گمسوکار : کمس و کار . خرم و
خوبیش

گمنش : بن کهوش . بن باغفل

گشن : گشن . گشومات . بن دهنهنگ
کنه کردنی مرشک و کله‌شنیر

گشوارده : دریزه‌گیشان

گشت : گهشت . گشت

گشتوکار : گشت و کار . گشت و کال

گوشته : گوشتن .

گوشتی : گوشه . گوشنن

گمشک : گمشک

گشک : گشک . باسهوانق

گمشکنگ : گمشکه‌گنن

گشکنگ : کولاژدم . دقبنک

گنمات : گنمات . خهوی فول

کشمات بیبه : کشمات بیون	در خواب عصیق و یا مسکوت	بین دهگن
مطلق فرو رفتن .	چونه نیو خدوه وه	کشش کووالی : سلنی دوسل
دزونی که برای بازشدن دمل روی		
آن میگزارند .		
کشیدن	کمشمه : یستان	
لشی میر و مانند آن	کشاو : حوسه خوش میر . کوشه کوش	
کف مایرون و مانند آن	کف : کهف	
کسبکه مردم دیدن تیاده اورا	کهفاره دار : پیای ناجس .	
سامارک میدانند	ناموباره دک گوناهبار	
کفارت دار	نیشگاره تی : ساجنی . شوم . گوناهبار	
در هم کوییدن	کهفتوكره : تیک گونان	
کوییدن	کفنه : کونان	
شوره و جرک بدند . پوسته سفیدی	کفنه : جلک . فریز . دزونی	
که روی کجلی را میگیرد .	کهفگیری : خاکهناز . کهنه	
خالاندار	کهفگیری لک : جوره دومه لیکی زله	
دل برگی که از جند حای آن		
جرک و خون بیرون میابد .		
اب مایرون	کهفاو : که فاو	
کوهاد	کول : کول . کورت . فونه . فوله	
حرابه . ظروف چیزی و بلود که	کهلر : کاولکه . نه خفوری دهشتکار	
لبه، آنها نکته باشد .		
حیوانی را گویند که دمنی برینده است	کول : کول	
مانند اسب‌کل .		
نوالی است که در عروسی سر	کهلل : کهل . ددانی کمل	
میدهند بانصرورت که زیان را		
در کام به حرکت در اورده و		
سدای زیری را بیرون می‌دهند.		
بر کوه را گویند	کهل : کله کبویت . برمه کبویت	
تبه، کوچکرا گویند . شامه و کتف	کلاهه : نهلا . نهلات . شان و باهو	
گبوه . بای افراری که رویه آن	کلاش : که لاش . کلاش	
دست باخت است .		
حاراند	کلاشه : خوراندن	
خارش	کلاشه : خوران	
خ دور هم بیجیده	کلاف : کلوله . کلافه	
رو-تو . سرو	کلیبا : لاجز . و هلبه .	

کولیستنی گونه : دزی دزی . سه رفتن بطور استثار و مخفی زگه خشکه روشتن

کلیتیچک : فربداخه . مهلوکه
کولتهنه : بوشهناهه وه
منداق بورادر ا گوبند
گعنین کردن

کلاچ : لهخوابین . ترزل . خوببرست
کلم : کدهم
منکبر . خودخواه

کله شیره : کوچهزنه . کوکمهذه
کملفس : ددان کهل . فمددان
حرسک . مرنس است
ار راه محره بافرادی که يك دو
دندان جلورا ندارند گفته بشود.

کمله : کهمله
وسلهابست که با آن از رودخانه
عمق عبور میکند .

کمله : خاتوی ملالنه . خوره باربیه کی
ملاوه .

کملک : نای بعزو
کولک : کولک و مو

کلکتیته : همجهتوته . فولجک
انکست کوچک دست . حنصر

کل کرده : رهوانه کردن
کلکله : نایزو جقو . رسواکردن

کلکی : نه بری کههرکن
کمل گزنه : که لکرتی مانکا

کمل گاو : کمل گاو . کلوت
گاویز چهار ساله که از آن تخم گیری
میشود . سین و مراحل
بروگه کا ور نایصورت است و
در سالهای مختلف نامهای مختلف
دارد .

سال اول : گوسال

سال دوم : باربیه

سال سوم : جمل

سال چهارم : کمل گاو

از سال چهارم به بعد : وهرزا

کنافت خشک بینی

کلم : جلم
کهلا : که نام . که لان . لانهی هرس . لانه . حرس با بلنگ
و بلنگ .

کولنجه : نولنجه . کولمجه
و عنی جلبهه زبانه است که رسان
عنایر بتن می گشته . جنس آن
مخمل است و حائمه ای
رنگارنگ است و اطراف آنرا
سکه های سره مبدورند .

کولنگ : عربی در و حتیکه له کوتستان سره درخی است کو هستانی
دهزونی .

کسا : خی خوراندی نازدل
حاراند حیوانی مدتردا بوسله
مالاند بدوار .

کلو : کلمب . کلم . کلو
کله

کلاو : کلاو

کملو : تهل . کویحا . کوره
محمد . بر رگ
برینه با گاو سبا هی که حار سعید

کملول : برون و سه ز و گای روشن
ناوجوان سبق . فعنان .

کلوم : کلبل و کلوم

کوله : سه که موله . بوله
سکی که دمن بر برد داشت جای
مرغ . محلی نه در کوه
شکار جان برای مخفی شدن از
جن سکار حمت خود
می سارید .

کولله : کولله
کله مشیه : کله مشیر

کلیته : کلیته
کولیچه : کولیچه

کلیل : کلبل . لیلک ناچار می
کولین : کولین . جیگه زد محیره می بتو

جادر . سهندوق تغانه

موی محمد . کلید
حاجی ای در ری ری جادر سبا که
مشایر قند و رونخ و ادویه
خود را در آن می گزارند .

کمچه : جمچه . که و حک
که هدمس : بی سه رمه به . ده سه نال .

ندرار .

کمھر : ساخی بور و بوس . بهدی
کوه تمام سنگ که سنگهای دوارد
آن صاف باشد .

کسر بند	کسر بند	که میزد : که میزد . شد من
جول		که میزد : کاملاً .
کدام طرف ؟		که میزد : کاملاً .
کند		که میزد : که میزد .
کمان . مانند کمان حلاجی و تیر اندری .		که میزد : که میزد . که وان
لبوبر		معوچر : کوتیر
کم عرض		لجه هو : بعنده سک
بعنی تائید است که از جوب ساخته شده .		که میله : که بوله . کاسه‌ی دار
کم حور		که میله : نمیخورد
کدام طرف ؟		کمیلاً : کاملاً .
قیض تند		کون : کول . بل . ناتوند
سوراخ		کونا : کون . قون
ستراح		کناداو : ناوده‌دخانه . ناوده‌ست
فرش باربکی که کار اطاف مباند از بد		کناره : لاکیش . فعرشیکه له کمناری
گونه		زور راده خری .
کتجد		کونچ : کونچ . گوش
شخوار		کونچی : کونچ
چهار چوبی است که با طناب بهم بسته شده و با آن گسلم دور شده را بسوی حرم من می‌برند .		کنشت : کاویز
کنگر		کنک : خینک . گفتم گیش
ددنه		کنگر : کنگر . فنگر . کنگر
کجا ؟		توونگره : ددانه
برازان . رویاد		کوا ؟ : کوئی ؟
نوده . ابوه کبه و مانند آن که در پاک حا جمع شده است		توواکو : کاکتی به کاکتی . منه . رور
أهل و عیال		کویه : گینه
چوب پهن که روی ستون چادر سپاه می‌گزارند .		کوچ کولفت : خیزان . مال و منال
بابنا . خاموش		کوچیل : کارتنه و هشمال
دامر کاو .		کور : کوییر . که میسا . خاموش .
حاموش کردن		کوچکرده : کوییر کردن . و تیر انکردن

کوزکوزه : کوزکوز

برندۀ ایست باندازه کلاع سباء
با مغار خبیده که جوجه مرغ و
گنجنک شکار می‌کند.

مریاد گاورا گویند
گندم آفت دیده که سباء می‌سود
کندوی ربور عسل و قنی در نکاف
کوه باشد.

بابستانی
خونه گندم با جو که حوب کوییده
شده و دامنه‌های آن جدانگر دیده
جمع مدن حنین را در شک می‌گویند

مردی که سورنش کم مواست با
قطع زیخ او ریش دارد ماهی
بررگ و خطرناک است.

تفصیل
خیمندن کس و بریندن دیگران از
روی او.
شوره و جرگی؟ هروی بوسترا
می‌گیرید.

مرض سفلیس
گرده
کک

خوارکی که از ارد تهد مرغ نهیه
می‌شود. جانوری است که در آبهای
سید و روان زندگی می‌کند شبیه
کرده و خلی کوچک.

حمد که بر خزانه‌ها می‌شند و
ناله می‌کند.

بوست مارگی که مار از خود بجای
می‌گرارد.

پشت
شیمر گاههای موقتی و تابستانی
مشابر که از بابه‌های چوبی و

کوره : هوقه . بوزه‌ی کا
کوره : گهنه‌یدهش داهاهه . حله‌هی
میمه‌نگی بیتوی .

کوری : کوتیری
کوند : کوزدری گهنه و جو

کوس بهسته : کوزبهمن . فوزبهمنی
منالی ناورگ .

کوسه : کوسه

کوش : کوش

کاوشهله : حقره باربیه‌کی کوبه
همزدل .

کوشکه : فربز . جلکی پیست

کوفت : نهخونق سوسنهنک . سفلس

کولک : شان و شهبلک

کوکو : کوکو

تیکه‌لکردی هیلکه و نارد .
جزره جاسه‌هه و ریتکی بتو نساوه
سارده کانه .

کوکونله : کونعبو

کهوال : کازدمار . کراسهمارانه

کول : کول . پشت

کولا : سمات

ساحه درختان حیچی و هیچی
نه به سده است .

غفرن . کردن
مان ساجی نوچکی که معمولاً برای
کودکان می بردند .

منک جای دوغ
باری که اسان بر بست خود عنکبوت
کوهنوردی با راه بیگانی من گیرد .

ناب اوردن
ناب
کوئند بر
خند ساره ریز و بردید به است .
که در آسمان بشکل غربیاً مثلث
در آمده و در فسمت شمال
سرپنی - حرم باد - بیدام .

کهوا : کهوان خوبینگران . شاخی ساخ حجومت
حجامعت .

کاه
کاهدان
کاهدو : کادان . کادبر
کاههر : نسبی سور
کاهتل : کا و گل . گل و کا
آن کاه روزه باشد .

کاهدان
جه کسانی ۱
نام کوهی بزرگ است در حبوب
لوستان .

کوجه
کهدخدا . ریس حابواده
جمع شدن چوست نامن ر انس
سوخنگی .

الباف نازکی که لای موهای
برآس .

کوره : آجربری
هر قلعه و سارهای از هندوانه با
خربرد .

کولازدم : کولازدم . دوقنک
کولبه : کولبره .

کوله : شیرمه . مشکه دز
کوله بست : کوله بست . باری بست

کومه : خوارگردن
کوواو : کهیاب . کهواو
کووه : بعران
کووه : نسبتی کو

کهوا : کهوان خوبینگران . شاخی ساخ حجومت
حجامعت .

کهه : کی
کهدو : کادان . کادبر
کاههر : نسبی سور
کاهتل : کا و گل . گل و کا

کهيو : کادان . کادین
کیا ؟ کامنه ؟
کیالو : ساوی ساختکه له باشتوی
لوستان .

کیچه : کوجه . کولان
کیخا : کوتخا . کتخا . سمرختیزان
کهید : کوز تپ . پیشی سونار

کهیله : کورک . موهه که ! هیتو می
برن .

کجهه : کوزه .

کیز : کوز . سارجه . نیکه

گیزه : گوره

گیتز : گزیبون . همه‌لقر جای بیت

گیمل : کیمل

گیملدیم : کیسلی دیم

گیل : کیر

گیوار : درک

گیودارگیودار : جوره هلبه زکنی به که

له نهل

گورانی سازده دری .

گیبور : کامو

- ۵ -

گالووه : گیاه که بق جاویشه بدکاردن گیاهی است که برگش بین و برم است
خنکام ضربندگی عضوی برای
بینودی از این گاه استفاده
می شود .

ظرفی که روسانان شیر گاو یا
گوشترا در آن مبدونند .
ربیل .

جبودستی که بسوک آن محسی
مروشده و برای راندن چهار یا بان
از آن استفاده می شود .
افزایی که بآن میخ با دندان را
میکند .

خرمکس .
شایله .
زادگاهی .

هو هوکردن و سرزنش معدن .
جمع گاو . گواون .
بای افزایی که از لاستیک
ساخته شده . فاب استکان .

گاوچران .
فریاد زدن و در همین موقع بدھان
زدن تا صدا برپیده بپریده شود .
حشرهایست سیاه و نیک که روی
سر گین می نشیند .
رفتن روی چهار دست و پا .

گالوشه : گاردشکه

گاردنی : جالحالوکهی زده هردار
گارم : نه فردی کا

گاز : گاز

گازولک : میله که رانه
گاس : دوقوبه . ردیگین . نه گهر

گالوار : جار جار

گال : گاله کردن
گالهبل : گازان . گایبل

گالت : ده مری بیاله

گالو : گواون

گاله : هات و هاوار . ده رده نگ

گام گلوس : فالوجه . فالوججه

گاموله : گاگزله

گهرتونوز : گهرد و توز . توز و گرد و غبار .

گهرد

گرته : گرن . دلکرداو

گرتنی : گرتن

گوروج : گورچ . چالاک .

گورده : گرده . نازنهین . همسو

گورجاله : گورچله

گردداله : جهوس کلاش

گرددگرده : گردگردن . کوکردن

گرددگیم : ددوره گرتنی کلاش

گردهل : گردهل . بازنهین

گردهله : ناردهنگی زیر زین نهسب

گردانه : سوزاندن

گمرداو : گمرداو

گردوبهردینه : کانیاویکه له

باشتری روز اوای خرومه ناباد

گمردانه : گمردانه

گرده کلاش . گورده : زرگوز

گورده : بنت . پشت و پهنا

گرده : جوزه ناتیکه . نهستورک

گرده : مل

گردهه راز : گردهن بهز . مل دریز

گردهه گسلاوی : گردهن گولاوی .

گردن زراف

گمردیله : مال خاوین گردنوه

گردهه : جوزه ناتیکه بـ مـ لـ آـ لـ

ده گری . بـ بـ کـه . بـ بـ کـه نـ اـ نـ

گمردیله گـ تـ نـ : مـ الـ خـ اوـ وـ نـ گـ رـ دـ نـ

گورذ : گورذ

گرفته . اندوهگین .

گرفتن .

جالاک . سرحال و حونس .

جرخی . کروی . دور و اطراف .

نام همکی .

فلوه . کلبه .

بواری از جرم با سع که برای

استحکام بدور گیوه مبدوزند .

جمع گردن .

بـ نـ دـ عـ ذـ یـ زـ یـ کـ اـ

جرمی یا نخی مبدوزد .

مدور . کروی .

سـ مـ دـ زـ بـ اـ سـ بـ اـ زـ اـ زـ اـ

گردانیدن .

گرداد .

چـ نـ هـ اـیـ اـ سـ تـ درـ نـ حـ الـ عـ رـیـ

خرم آباد .

گردن بنـ .

زنـ کـه~ دـ شـوـهـ گـرـدـهـ فـرـزـنـدـ شـوـهـ

اـ وـ بـ رـ اـیـ شـوـهـ دـ وـ مـ بـ اـ بـ نـ اـ

شهرهـ اـ سـ .

پـ شـتـ .

نـ وـ مـ نـ اـ سـ .

گـرـدـنـ .

گـرـدـنـ دـهـ اـزـ .

صـفـتـ اـ سـتـ بـ رـ اـیـ گـرـدـنـ ظـرـیـفـ وـ

بـ اـرـبـلـ .

خـانـهـ تـکـانـیـ .

نـ اـنـ کـوـجـکـیـ اـ سـتـ کـه~ بـ اـ سـاجـ بـ خـنـهـ

بـ شـنـودـ وـ مـعـمـوـلـ بـ رـ اـیـ گـوـدـ کـانـ

آـنـ اـ مـیـ بـ زـ نـ .

خـانـهـ تـکـانـیـ گـرـدـنـ .

گـرـزـ .

گوزه : مشکی کهوره‌ی کیوی .	منالی موشهای بزرگ صحرانی را گویند .
ذیرملد	اصطلاحاً بکودکان زدنگ نیز گفته شود .
غمگش : حمچانه	غمگرته : گز گز تون
گورگزار : ریخوله کوتیره	گورگاو : گورگه‌ی گمن . گورگه
داناییست که در میان گندم پیشدا	گورگومیش : گمرد و گولی بهیان .
منشود و اگر گندم با آن آرد	تاریک و رقن کاتیکه گورگی پیدا
شود نان آن تلغی منشود .	پلاماردهدا
سبیددم . ناریک و روشن و قبکه	گرمک : گرمک
سوان گرگرا از میمن بزار	گرمگرد : گرمگرد . رازاندی لکاز
شناخت .	گرممسیر : گرمیان . گرممسیر
گرمک .	گرمهور : گرم و هور
گرم گرد . رویق بخیلن به	گرمی : گرممن
جلس .	گرمیچ : گلموجه . گرموجه
گرمیر .	گرمدهنه : گزبه . گیمزین گرتون . هاوار
سدای تندر و مانند آنرا گویند .	گورداو : نانه‌ی جاو .
حرارت . دانه‌های ریزی که روی	گزو : گزاو . گلبه
بوست پیدا میشود و آنها را	گزوواسه : رتیوی کیتوله
عرف‌سوز هم می‌گویند .	گزوفنی : گران
منست بسته .	گزوده : گزدی ناگز . دهنکی برر و
غربادزدن .	ترم
لکه سبدی که بعلت جسم درد	گزوه‌گوره : گزی کوتیره
شدید بطور موقت روی سیاهی	گزودی : روباری قول . گزم
جسم پیدا میشود . سچ	گزیهورو : گزیه و رزق . گزیه و هاوار
نیساج .	گزیمه‌گو : نالین . گربان
حرارت ریاد .	
گزبه‌گوهی .	
گرانی .	
شعله، انس . سدای به و بلند .	
گزه که نازکردن آن مشکل باشد .	
محلی از رودخانه که خبلی گوداست .	
گزبه و زاری .	
ناله و زاری .	

گریوه : گریه . گریان

گریزه : چاویت بزین . گریت

گهز : گهز

گیزمر : گیزمر . گیزمر

گیزرتوب : نکز و لال . نکزکب

گزمه : زیرمه . شوفار

گفنه : لیری بیست

گذنوله : گذنله

گذنله : گذنله بیندوز . دریشه

گزله : گوزه که . بعرکوزه

گذنله : گذنله

گوشمه : هیرش بردن . بهخت سچ

گوش گفنه : لیک جوی تردنسه و مهی

نهلبافی خورتی و لوكه

گشنیز : گزبز

گوشون : گه گهی . جومکه .

جمکه

گاگه : گاگه . برادر

گل : گل . جار . بار

گل : گل . چاویشه

گولل : گول . گریت

گولل : گوله گهنه باجو

گملل : گمل . گهله گزمه کی

گول : گول

گلا : گه؟ . بعلک

گربه .

نگاهی که خیره است

واحد طول است .

هويج .

مرنسی است که مبنای سان فادر

بنکلم نیست .

ررنگ . نکمان و جاسوس .

جوشهای دیز و بیلوی هد که روی

پوست بدن بیدا می شود و عوام

اطراف آنرا با قلم خط مکنند

که گترش بیدا کند .

گرانگین .

النی است که با اس نهان جرم را

می بروند .

دکمه های سدی براهن . صبره نای

می بود ریکن نه از سعال درست

شده و بثربدن حوانات می بازد

ولکردن .

گستردن .

حمله بردن . بازندن .

ارعه حدا کردن الباف نسے با پنه .

نوعی سبزی است .

معقل استخوان .

برادر .

دفعه . بار .

دو دچم .

گسکه بعرس پسی میلاست .

بلک خوشه ار گندم یا جو .

دستهای از افراد که برای اجسام

گاری با کسی هستگاری سکند .

منند گول . سرخ .

سرگ خشک شده درخت ملوط .

گلار : گلاران . کهون	گلار : گلاران . کهون
گلارا : گلته . گهزاوه (غاند)	گلارا : گلته . گهزاوه (غاند)
تلمسی : ناوی کیویکه له باشوری حوزدم تاباد	تلمسی : ناوی کیویکه له باشوری حوزدم تاباد
گلآل : روبار . گلآل . گلآل	گلآل : روبار . گلآل . گلآل
تولینتوشه : گوله بهنهوشه و هنهوشه	تولینتوشه : گوله بهنهوشه و هنهوشه
تولپ : فلب	تولپ : فلب
تولپیس : گول انحوشنا	تولپیس : گول انحوشنا
تولجودجود : جوزکمیز . جزکمیر	تولجودجود : جوزکمیز . جزکمیر
سرمه خوداگردن	سرمه خوداگردن
ظمه : بعدهوی داکهون	ظمه : بعدهوی داکهون
تولکرده : دامر کانی ناگر .	تولکرده : دامر کانی ناگر .
تولکره : گلوشه گمن	تولکره : گلوشه گمن
تولم : کوم . تول	تولم : کوم . تول
تولما : هدوین	تولما : هدوین
تلموجه : گنموجه . گرموجه	تلموجه کرده : گلموجه کردن
تلموجه کرده : گلموجه کردن	تولهپت : راخاوی مینک
تولوا : کولاو	تولوا : کولاو
تولوانش : کولاو بزاندن	تولوانش : کولاو بزاندن
تولم : کوم	تولم : کوم
تولوهنی : کولهند . هسرادی	تولوهنی : کولهند . هسرادی
ردنکارونهک زنانه	ردنکارونهک زنانه
مولوون : کردانهی زنانه	مولوون : کردانهی زنانه
تمله : میکله . گمه	تمله : میکله . گمه
تلله : دانه . دنک .	تلله : دانه . دنک .
تولله : گلوله	تولله : گلوله
تولله : برجه زهوی	تولله : برجه زهوی
تلهریز : نیوبریز	تلهریز : نیوبریز
تلهمسل کرده : تسلمه که و کردن .	تلهمسل کرده : تسلمه که و کردن .
بهدهماکه و غر . خله تان	بهدهماکه و غر . خله تان
تلله : دانه دانه . دنک دنک	تلله : دانه دانه . دنک دنک

گل ختمی .	گوله هیره و
گله گزاری .	گلهین . گله
الوده بکل . گله .	گلی . گلین . گلین
رنگ سرخ روشن .	گولی : گولن . رهنه کی سور
نام طایفه بزرگی در لرستان .	گملیار : نادی نیزه به کی گمهوره
لورستانه .	لورستانه
تکه و بارهه برف هنگام باربدن .	کولیچ : کولیزی به فر
مدور .	کلیل : گلولهین
سک نر .	کمال : گمال
قدم . گام .	گوم : گهناو
گم شدن .	گومبیه : ون بون . گوم بون
اندازه و ظرفیت دو دست . با اجه	کو عمل : مست
که از گندم و جو و مانند آن که	
در میان دو دست جای گشید و	
هنست گمل بلک من است .	
جیز . جمش .	کو مملطفه : بازدان
قدم بندم .	کو موهه گوم : گمنگاو به گمنگاو .
بن بین .	
گن : بارجهی گمهوره . تعزق . موجزک	
قطعه بر رگ از هر چیزی . حالت	
خنگ شدید که در عضله ها	
بیدا مبنود و بسرا بیحس	
بسیارید و با حالت خواب رفتگی	
با .	
بد . ناسرا .	گمن : گمند . بی گمن . گمن
خایه . بیضمه . حالت قبر را گویند	گون : گون . لوران
گناه	گونا : گوناه . گوناح
فیاضه در همه که دیدن آن مسحو	گزنه بون
بست .	
گناهکار	گونادبار : گونا هبار
شبز	گنار : نه سین
بست و لثیم	گناس : خویزی و ناجس
ادمهای چاق و گوتاه قدر را میگویند .	گنتمل : گزنه بهله . خزیله
سوراخ خروجی آب لوله اسباب	گونج : گونج . میش
که از آن آب به بردهای آسباب	
مسریزد .	

گونچ زمرده : ره رده واله
گونچ سوزه : زنگ مزیره .
زنگ مزیره : بالنده به که
خواهد؟ و تشنین .

گنجملو : هیلهای ره نگه سوزه
گونچه درسه : قوز . گونک
گوند همسال گرده : دهس به گون هیتان .
دو زقین .

گونوو : دلشکان . رو بربون
گون شتیر : جوره میشکه . میش
گوشه شتیر .

گون گرده : رو بگردن
گون گنه : خه ساندن

گونکه : خه ساس . خه سینه
گونک : گونکه . دهراوی حموز
گن گن : بار جه بار جه
گونبل : گلوله . گل آف

گنبل : گونن . گورنیله
گنله : گورنه له . گورته بلا
گنم : گنم
گنم مسبیله : گمه سبیله

گنم برسته : بریشکه
گنم بهاره : گه نمه بهاره . بهارو
گنم دراو : کانی درویته . گنم درویته
گنم دونه : دانوله . ا بو منال ا

گنم زورده : فریکه گهر

ربوری که رنگ زرد دارد
 نوعی زببور فرم رنگ و
 درشت است .

سیربقا . پرندا است
 به او بربیدن ازشدت شوف و شادی .

لانه زببور
 کسکه فتق دارد
 حابه مالی . چاپلوسی

کسکه ریاد فهر میکند
 ربورهای فرم و بزرگ
 رنجیدن فهر کردن
 اخنه کردن
 کسکه شغلش اخنه کردن است
 مجرای حروجی اب حوض . کبیح
 فطمہ نظمہ
 سخن که مانند توب دورهم بیچیده
 باشد .

آدمهای کوتاه مد
 آدمهای کوتاه قد
 گندم
 نوعی گندم است این ترکیب بمعنی
 گندم سفیده است .

گندم بوداده
 گندمی که در بهار گشت شده
 ماهی که گندم را درو میکند
 آشی است که هنکام دیدان در
 آوردن کودک از گندم . نخود
 نوبتا و عدس . باقلاء و گوشت
 تهیه مبنود برای همسایگان
 سپرند .
 گندم مارس که داشه ان هنوز
 سبرنگ است .

گفتم شیعه : گفمن که در شیر و بصلک و زیره خویت بکری و بخوری . خوارا گندک .	گفتم شیعه : گفمن که در شیر و خویت بکری و بخوری . خوارا گندک .
گندم که در شیر و بصلک و زیره مردمی خوابانیده شده بعد آنرا خشک معوده سی از بودادن بخارید .	گفتم گلاوه و منی : جوزه که نمیشه گفمنی کرده : نهد کاری
و عی کندام است بدی گردن کاو انکار . مانند برخوره . کاله . جوان جواله . کاله	گلاؤ : گی گلاؤ : ورک . و دکو گلاؤ : جهوال . چنه گلاؤله : جهوال گلاؤله : بکرهی سهر حرمان س روش و لاع .
ار دسته گاوان حرمی کوب انکه در وسط خرم بس دور حود میچرخد .	گلچوج : گچوج . دزنده گلچجفت : گاچجوت
ادمیای کودن و بک دندرا گویند کاو شخم زن جرح مخصوصی که با کاو میگردد و با ان آب از جاد میگشند .	گلچچجه : ناعور . جسری ناوکیسان له بیه . گلاد : فور
عمق جاله و سوراخی که در کوه میزند و در آن دبامت بسا باروت گرانش و منحر میازند .	گلاده : نوبیل . ندو کوبه س دبانتیس تبا دهنه فینن
لبر کورکن	گلادر : گاور . نامر . شبان گوریستکمل : گورمه لته سرمه لقمه گورینکه .
معا . جویندی که سرحدده دارد . جوراب ست نر کوساله کوساله گامش طوبیله کاو کسبکه با مریب از گرسی بول میگیرد . کلاه بردار .	گورمه : گوره دوی گلادره : سه گی نیتر . نه مان گولک : گولک گوساله گامش : گویره کهی گامش گلاؤسو : نوبلهی گامش گوشپر : گیرمان بز . ساخته چن

گوشت گوسته	گوشتی معز
گوش لال ترده : گوئی بوت . گوئی اصطلاحاً بعضی ما دمت گزش	گوش لال ترده : گوئی بوت . گوئی همه لخشن .
تو نکمر . گوئی همه لخشن .	دادن است .
گاوتناس : گوونااز . انه خوشی به ا نوعی مرس دامی است نه کلول	با ورم مسکن .
گوسواره	گوسواره
مر بباد دن	مر بباد دن
غذائی است که او برجع . گوشت و	غذائی است که او برجع . گوشت و
سر بردو ادویه تنه شده و	سر بردو ادویه تنه شده و
بلوله گلوله است . گوفته	بلوله گلوله است . گوفته
بریجی .	بریجی .
مکنی است مانند زنبور عسل	مکنی است مانند زنبور عسل
گله	گله
کبواره	کبواره
بوته‌ای است که ساده، از را بیع	بوته‌ای است که ساده، از آن
می‌زند و سرمه‌ای که از آن	می‌زند و سرمه‌ای که از آن
بیرون می‌آید کثیر است .	بیرون می‌آید کثیر است .
طمثان خاطر	طمثان خاطر
اردن	اردن
کاو خرم کوب	کاو خرم کوب
چین . گاو‌آهن	چین . گاو‌آهن
نوبت	نوبت
مدفع انسان	مدفع انسان
گرم شب قاب	گرم شب قاب
مانع	مانع
بدانگردن	بدانگردن
رالزالد	رالزالد
گرداب ، مغلی از رودخانه ک	گرداب ، مغلی از رودخانه ک
عطفش پیش از مایر نساط	عطفش پیش از مایر نساط
انت کچج .	انت کچج .
زولبدمو	زولبدمو
پاشند در	پاشند در
سخت و سلام	سخت و سلام
سوی سر زن	سوی سر زن
تیزیانی . فرزی نالوز	تیزیانی . فرزی نالوز
گیژن : ریشه	گیژن : ریشه
گیس : گیسته . برج . تمدروستن	گیس : گیسته . برج . تمدروستن
تیس : فرز . موقی سر	تیس : فرز . موقی سر

احتراماً زنان عمر کرده را می‌گویند
موی محمد
برافروختن . روشن کردن
خنده است که فضولات چهار بیان
بارکت‌دا می‌گرداند و گوله
می‌گند .

گیلاس . میوه‌ای است
بویت بتوت
نمک . برادر

گیمه‌یه : سه‌بین . بیر
گیس‌گلیل : فرزن
گیسمه : داگیرسان
گی‌گلو : قالونچه‌ی دهشت

گیلاس : گیلاس . گه‌زار
گیوه‌گیوه : نوره به نوره
گیه : گه‌وهی شاخ . زگ . برا

- ل -

لار : لار . کهnar	لا : لا . کهnar
لابردنگ : مهتمل . ممهل توک . فسی سخن باوه . منک نوز .	لابردنگ : مهتمل . ممهل توک . فسی سخن باوه . منک نوز .
لات : لات و همزار	لات : لات و همزار
لانتولوت : لاتوبات . بدار	لانتولوت : لاتوبات . بدار
لادار : لایمنگر . لایمنگر . لادار	لادار : لایمنگر . لایمنگر . لادار
لایاه : بیشاندان . شارهزاکردن	لایاه : بیشاندان . شارهزاکردن
لام : لام . نفهنهنگی بز	لام : لام . نفهنهنگی بز
لامک : فسی هیچ و بوج . کهnar	لامک : فسی هیچ و بوج . کهnar
لامه : کوله گری . زیربویی مثال	لامه : کوله گری . زیربویی مثال
لام : تهباله . لاسردن . مؤرمهور	لام : تهباله . لاسردن . مؤرمهور
فسی به ناردهزق .	فسی به ناردهزق .
لام مالی : لام مالین . تهباله مالین	لام مالی : لام مالین . تهباله مالین
لامی : لامی . دهس تهباله و دردان	لامی : لامی . دهس تهباله و دردان
لامگری : گوندیکه به زاری له گسی فسده کمن .	لامگری : گوندیکه به زاری له گسی فسده کمن .
لاف : لاف . فسی به فیر	لاف : لاف . فسی به فیر
لافی : لافلیدر . بتوانیدان	لافی : لافلیدر . بتوانیدان
لاا : لا بلایه	لاا : لا بلایه
لاکس : بازانهوه . لا ژنهوه	لاکس : بازانهوه . لا ژنهوه
لاکله : بازانهوه . دهس بعدامتین	لاکله : بازانهوه . دهس بعدامتین
لاکهاس : ناورانهوه و خواست	لاکهاس : ناورانهوه و خواست

لال بوبی : لابزین	لامردو : دیوچخانه . جنی بیاول
حاجل بیروی . جانبکه از مهستان بزیرانی بشود .	لاغچی : سوالات . یکنمله
ذرف سفالی که در آن ماست می ویرند .	لاووس : بدؤ . بونک
زرازه : داخلی دهان ورین	لایلای : نالو . فوزک . گمرا
قبای حلزب علوم دینی و هر ناس که مانند آن باشد .	بلاده : میزادر
سرپالا . بهه کوچک خائی خارش بدن . باعث میشود بدن فرمود سود و جوش بزند .	لهپ : نهبولکه . گرد . سمریه زمهلا
سند . بیم نام طایفه‌ای است که در هلوش سکوت دارند .	لهپر : لیر . لرک
رودخانی کوئی است لب	نمت : نمت . سو
جبار . بهایه‌گیر	لمتوهن : ناوی سیوهکی لوزسانه
جر فدی نه رمان عمار اسرا بصورت سه‌گوش بر شانه خود میاندازند .	لهنه : لهنه به قهقسى وشك
کس که لب نفت دارد برشنه . هربان لانغ	نمچ : لیچ . لیچ
جروح . دوران	لمچهر : لچبار . لهچز . گستره .
مردم لرسادا گوب لانگاندام نرویدن	ساموکیر . گربیلک .
برگشی و بعصبندگاه کسردن . چرخدن .	لچک : لهچملک . چازوکه
کونست کاو یا گومندی که چاق و بروار ناشد .	لچچو : لچه . لچو . بجز
	لختمرو : روت . رزگراوه
	نر : لهز
	لور : چدرخان . لهور
	لوز : لوز . سهنهکی لوزسان
	لعنواه : لائزولا، از
	لدیزسه : لهدرزین
	لرسه : چدرخان . ماوزده‌هدی بود و میترا .
	لمردک : کوشی لهز . لهزک

لورکوس : جوزه بری به که	بوعی انکور سباء رنگ و با همه و که اب .
لورلهو : لمرده نعمه . لمرین	لرذیدس بر از سرما چرخاندن
لورنه : چرخاندن . سوزاندن	رسوم و عاداتهای باب مفعع غذابر
لورنی : لمس . حممه	جد . جم لیبان
لورنوه : خرم و کلس . بیحوله	رود . استلالخا بعضی حونی د ذامیل است .
لورنوت : رحوشهی نیزگرفتو	ستنی از روده کوچک که اطراف ازرا بیه گرفته .
لورنونه : لمهه هاوینس . لسته هفتنی	لکام لند
لورنونه : ودکو . جوتکه . لوکه	تن اولد آن آنا اختر
لورنونه : لغنه . حمکاه . دوانه	مانند . جفت دوبلو
لورنونه : لاما	سبل . سبلاب
لورنونه : نهک	لروزان . نالسور
لورنونه : ناب . نده . لمهکه	آبری که بر روی بارچه با نوع آن من میباشد . سبدی که روی عدی
لول : کله . منه خور . مفته خور	چشم پیدا میشود .
لطف : لطف . حملکی نوزسان	مراد مراحم و سربار . برآمدگی
لطفکانه : حمزه زن . فجهه و ذایق گهز .	روی یوست بدن .
لطفکن : مهستی خالدار	مردمی از سر زمین لرسان رن عرزه و هر جانی
لکه : لگمن	مریسه یا میشنهای که حان سبد . برگردان داده .
لطفکن : لطفکن . بینکه . نهیلوق حواله	استلکن دسله که برای حوابابدی
لطفکن : کوده لهی بغارار	زدک تبیه میشود بهجه درس و گراز
لهم : لوت . که بو	فن

دیدان گزار
 لاما . نوعی جرایع معنی است
 بی حس . فلنج
 اب با مایعی که مدری سور باشد
 شکو
 نوعی جرایع معنی است
 لع
 آبکه در مرکزی لع مبکد
 بارچمایکه که در حمام دور گمر
 می پندیر . نا .
 لی لی . سالک با جهش و رادوفتی
 هست . مانند
 تاشه تا . مانند کفشن که هردو
 راست با هردو جب باشند .
 اب . کثار
 دودمان
 لالب . بر
 کثار آب
 چروک و چین که در بوجه سدا
 مشبود .

آبکه لب او گفت است
 چین خوردنگی حیوانات را گویند
 چراگردن حیوانات را گویند
 راهی که بهدف و مقصد منضم
 است . عموار
 تخم مرغ خراب شده . بردن
 اسبما بحال بر تمه تبر ۱ لوق ا
 گویند .
 خبائی

دمل . ادمای مراحم را گویند .
 بسمای که از غوزه در آورده شده
 ولی پسندانه، آن جدانشده .

زن هرزو

لام : که لیپی بمراز
 لمپا : لمبه . لامبه . چرا
 لمض : بین هم است . گیز و گهوار
 ملک : سوتراو . ناوی سوتیر
 لمو : جلیس . زورخور
 لمتمر : حوزه جرا به کی نه و قن به
 لمجع : که للمرهوف
 لمجنو : لمجنو . حوزه لفور تیتمر
 لشک : ناک . به نشمالی حمام

لمکرو : حیللائین . قاج دانسان و
 هنگنیانی .

لشک : لینگ . ناک . وہ کو . جوت
 لشکی لشکی : ناکه ناک . لشکه ناک

لیو : لیو . لا . که نار
 لو : بنهماله

لوالو : لیوا لیو . لیو مده . بز
 لیواو : لیواری ناو . لیوا . لیوار
 لوج : جروک . لوج

لچو : لچار . لچو . زور بلق . لوجه
 لوجی : جرو بوج . لوج

لوهور : لهوه زاندن . لهوهز
 لور : راسته زی

لوق : هیلکه بیس . لونه لوق . لوق
 عاوشنی نه سب .

لوتی : زور نازه . لون . چاوه ش
 گوینده .

لولا : قوئیر . میتل . منه خور
 لوگه : لوزک . بدمو

لوهون : لهوهند . زمی حیر و هرزه

کبکه عمل درستی مدد داد	فوکسه : بین . گدوچ
لاته و آشیانه	لوونه : لاه
احراغی با حیوانی گفته میشود که	لوونواز : لانهواز . لانهون کردن
لانخودرا تم کرده است .	
بجره، کوچک	لاوواح : ب مجره زکه .
طبه طبعه . فشر قشر	لولولوو : لولو . چین چین
لله	لووا : لیوار . کهزار . لا
کارگر منصدی اسباب . آسبابان	لوینه : نانهوان . لوینه
دبوارهه داخلی دهان	لووس : بد و
لحد	لمحمده : نامحمدی گوز
بوعنی فرش است که از بنم درست	لیی : نداد
میشود و بود ندارد .	
لجن	لیجه : رم و زازهان
اطافی در روسنا که از سنک و	لیبه : حاوی دنبهانی . ربع
گل ساخته شده است .	
اب و بزاق دهان که در خواب از	لبراؤ : لک . لکاو . لکاو
دهان کسی بیرون آید .	
کبکه همبته آب از دهانش	لبراوی : لبکاوت
سرازیر است .	
بسگاه . خانه و کاشانه	لیز : بعماگه
نیب و سرازیری	لیز : لیز . سرمهول تیرپور
نمای خورشید . شعله شمع با	لیسک : لک . بیشک
جراغ .	
کسایی از بارچه که در حمام از	لیف : لفه . نکمه حمام
آن استفاده میشود .	
میوه هایی که بس از چیدن میشه	لیفه : با هم تزوئی درهحت
درختان بر آنها باقی مانند .	
با ناکاله وان . لنگ	لیق : لاق . لیک
لشکدران	لیقدراون : لاق دریز
نای . بلک نیکه که سر اسبری	بلک : ناسی کالمکه با سونین و نازه .
از خربزه با عنده و خیار	فاشکردن .
بریده شده . باشد .	
لول .	لیل : لول . بنج

لیوهمر : له بلویز . حزره کولیکه	لیوهمر : له بلویز . حزره کولیکه
لیله : لوله . بوزق	لیله : لوله . بوزق
لیمور : لمور	لیمور : لمور
دیوانه (۱) دیوانه . شیت	دیوانه . شیت
لیاو : لیواو . نبله . نمیه . لیکاو	لیاو : لیواو . نبله . نمیه . لیکاو
لیاب . ماسد تعاب بربج	

---

(۱) ریبازی گاکهین و حقهی لای نیمه . له بنتها سر به لورستان و کونه
ناته کانی لورستانه .. !

- ۴ -

ماده مقابل بر . ماه
دست گشاده که بر سر گشی
ردید شود .

ما : من . ما . مها
ما بولک : جمهوک

مات : مات . بندهنگ . سهراپیه
ماجو : مرد . ماف
حقوق . مرد
بوسه
خر با استر ماده
جفت گیری کبوتر نر با ماده میگویند
اسطلایا مدخله نامزدی انسان را .
بز میگویند .

ماچه : ماقهر . مهدای تستر
مادوئی : دوری ده زگیران . نسبی
کوتربی نیز به مقدار .

مارجهفی : جوره ماریکی زگ سوری
بنک بتنه .

ماروزدیه : مزار گذار . مارگهستن
آسامی که مشتری بناگرد حات
میدهد . سکونت دارند .

مارجهفی : جوره ماریکی زگ سوری
بنک بتنه .

کتف
وعی سوماراست

مارهبلک : مازمیلک . مارمبلکه
مازه : مازه . شان

سرهاد درخنی خنکی است و در
دیاغی بکار مبرود .

مازه : مازه

ماست
ملس ملی : ماست هم ردا کردنی
بست بزنان هرزه و بدگاره روا
میداشتند بابنصورت که مسوی
بر آنها را میتراشیدند و آنها را
وارونه سوار الاغ نموده و بعد
ماست روی سرشان میریختند و
آنها را در شهر میگردانیده اند .

ماست
ملس ملی : ماست هم ردا کردنی
زن . شاربهدهر

- ماسنه : مهابادن . زگزیونسیان ساماندار . اصطلاحاً تشکیل بظفرا
 بوبه کهم جار . ناؤسیون . نیر میگویند .
- ماسوا : دو گلبویتک که به ماتاو آش ماست دروست کری .
- ماسوره : ماسوره فرفهایکه در چرخ خباطی سع دور
 ن می بینند و در زیر سوره
 میگزارند .
- مله : ریحی ورد
 ملسی : ماست فروش . نه شته که به بودنی به ماست همیه .
- ماشاو : ماتاو . ماشته ماشیته حوارکی است که از ماش درست
 میگنند .
- ماشه : حوره شخه فیکی ناورینمبی روزنما و روزنکه که له خوره نتاباد
 خرم آباد می باخند حس ان از پشم میباشد و چند ریگ است .
- ماشه : مانهی تعمنگ . بعله بسته زبانهای باد رعنگ که با
 نت دادن آن گوله نشان
 مشود .
- مارضی است شانهای باد رنگ است . روی
 سوت ندن ته عوام معتقدند .
 اگر هنگام حسوب و نسب
 زن حامله دهست روی شکم
 میزید سهل دست او سعنی بر
 جا از بدن چنین باشد سباء
 مشود .
- حسوب اسب . خانه . نرود
 سه بانکه از سه جوب بلند درست
 شده و منک ماسترا سار
 او بزان نموده سرمند و کسر
 آندا می گیرند .
- لبالا
 نرولمند
- مالک : لیتو اولیتو . بزر . بزر
 مالدار : ساماندار . مالدار

مالله : ههوارگهی رهوندان له بهار
 جای سکوت موقت روستایان
 در بهار و تابستان که در زیر
 قادر زندگی میباشد .
 ماله : مالیج . میل . کلچوک
 و سبله است در بنائی برای پهن
 گردن گل . میلهای است
 استخوانی که با آن سرمه بچم
 میکند . چوبی مخصوص است
 که بس از تخم افشاری آنرا
 روی شبارهای شخم میکند
 تا دانعوا زیر خاک بکند .
 مالشدادن . بالکردن
 گشدور . خشیدن فرمز رنگ
 نا خال سباء گاهی در مبان انگور
 هم دیده میشود .
 رام . اهلی . انس گرفته
 معامله
 کاسب
 ساما . کبکه کارهای زالورا
 انجام میدهد .
 مامانی . بولی که بابت دستزده
 به ماما میدهد .
 سرمایه
 اصطلاحاً معنی با سواد است .
 همچنین جای غلبظرا مایه دار
 میگویند .
 سرمایه
 ماهی
 ماهی خوار . برنده است
 عقله با یادست
 که که شغل او مید ماهی است
 نام محله است در خرم آباد .
 مادینه . مقابل نربته
 مات
 نرس . شجاع
 مات و حیران شده . فهر کردن

و رستانا .
 ملکتی چاو .
 مالده : بالکردن . مالیج کردن خانو
 مالهالو : کهوسدوز . ربندودریکی
 - زرده آن مو نری ن دری
 مالی : مالی . دمه موقکار . رام
 مامله : مامله . سات و سهوا
 ماطله‌گر : کاسکار . مامله‌گر
 مانو : مانو
 ماقونی : مامانی . دمه‌حهقی مامان
 مایه : مایه . نایه . سرمایه
 ماندار : - رهایه دار . حای سب .
 حوتدهوار .
 نایمه‌س : دمه‌سنه . سرمایه
 مایی : ماست
 مایی چند : ماحمور . مالنده به
 ماییجه : ماسولکه
 ماییکم : ماسکر
 مایینه : میینه
 مت : متیون . مات و مهملول
 مهمرس : مهمرس . نازا . نهمرس
 متگرده : سرمایه‌تون . دلزه‌نچان

مهنامل : چیرۆک . مهندل . نهفانه . مصه . افسانه
چیکایت .

قصه گفتنه
بر . ابوده
الى است مولادی که با ان چوب
ما آهنرا سوراج مینمایند .

مهنه لبیزی : مهنه لبیزی
مهنه نملوون : بزر . نیکچوزراو
مهنه : سر . مهنه

مهجهه : مهجهه . سینقنان
موج : مهجد
موج پارچهای که به عضله با
می بندند .

مهجهه : مهجهه . سینقنان
موج پیوهند . باوانه

مهچیت : مزگهوت
موج گرته : مهجمکش کاندن .
رسواکردن .

مهجمل گرده : گالته بین گردن
مهنته : بار جزوی . بزینه و له
مکیدن . مقاطنه
مهنك . تونرات .
مهنگل کاری : له مهمنگل زین .
هزار انجینه زن .

مهخیملی : مهخیملی . مهخیمل
مهدیزما : میتر دزمه
مهر : مدر . مهگهر

مهنی : رندول . نشکهوت
مرد : ودرس بیون . متر . مریبون
مرت : ناوسانی گمه . متر .
بنبلاء . پژو .

معرج : مدرج
معرج باخته : مدرج گاری . مدرج گردن
مفرد : بیاون . نهندام
مرداد : مرداد
مردانه : مهله مردانه . جزوره
نوع شفالت که خود را مانند
برده روی آب میاندازند و سا
مهله به که ا .

درست در زیر نبا میکند .
مردانی : مردانی . مردار بیون . لئز
لائده حبوات مرده که متغیر
سده . افراد لاغر .

مفردمن : بلیمس . فیلباز . جبله گر . وند
مفردی روند .

غال

شالخانه

لباسی که غال از تن مفرده در

غالخانه بیرون می آورد و بعد

آنرا در بازار می فروشد .

مردهشور : مردوشور

مردهشورخونه : شوتسی سردوشوردن

مردهشوري : مردوشوري .

تلوبهانی مردا .

مفردم : مفرد . مفردم . مرؤف

مردبو : پرسه

مردنویه : نه بونه زاوا . شله بهله .

بیزاوانه بیون .

مفردنی : مردوچ . لاوار . هخوشیه که

او نیست

مردانه

مردانک

نوعی سری حوردن است

مزه

گمان کرد . خجال کرد

مفردونه . مفردانه

مفردی : مفرداین . مفردى

مفرزه : جوزه شابیه کی ورده

مرقانک : مزه . برزانگ

مفرهس : کومان . مفسس یون . پیتی

وابتو . لای وابتو .

مفسه : کومان بردن . حاشاگردن

مرق : مدره گه

برک : سوکر . له نابنیشکه و تاقامک

مرگرده : رو بربیون . دلزه نجان

مفرگنیش : مدرگنیش . زهر

مفرمه : مازمهز

معبو : بارو . گا . گلک و ددم و جاو

سین .

مرواری : مرواری

میزو گووی : گرذسک . میزی حوزه سک

مفره : دهوره بیشتر نا بدشتیک با

دشتیک له بارقی .

مفره : وا برانه ده گا . زهن کردن

مفری ؟ : زهن

میریش : میرقه له

میریزلو : لانهی میرقه له . شاره میرقه له

مز : مزه . ده سحق . کری

انکار میکند

انکار

مورجه

لانه . مورجه

اجرت . مزد

نزا	نزاوک
نیز	نیزار
اجر	نارامگه
شیبور	گوز
سویاچ	موزوقه
شیبورچی	موزیقارنه
مغز	موزک
بامصر	موفر
مزدگانی	میشکدار
اجرمن نه در این ب نایت رد	مزگنلار
کردن میگیرند.	ناقل
طم	مزه
حوش مزه	مزه
کاری که در برابر اجر احـ	مزهدار
بنسوند	مزهگ
امر از عمل مکبدن	نمزه
تجمیع	نمزه
اصطلاحاً کندی در انجام	نمزه
کاروا گویند.	نمزه
مکبدن	نمزه
کسانیده اهـ و بر بدـه بر بدـه	نمزه
حرف میزند.	نمزه
مرنه	نمیـ
جاق	نمیـ
ست	نمیـ
وکر	نمیـ
نوعی صمع است که ریگ زرد دارد.	نمیـ
مسکـ	مسکـ
مسکـی	مسکـی
سلمانی	سلمانی
البازی که از مـ و طـ است لـ	مسوار
سران مـ ان زـ بـ است.	دهـ فـ تـ کـ مـ سـ نـ
هر چیزی که از مـ سـ سـ اـ شـ دـ	لهـ مـ وـ
ستـ	دهـ کـ رـ یـ درـ وـ سـ
ملکـی کـه منـ زـ بـین چـند نـ غـ اـ	رهـ کـهـی وـ باـ تـهـ
مسـی	مسـی
مسـیـ	مسـیـ
شاـ	سامـیـ هـاوـبـهـ اـ منـاعـ

مشت : مت

موسولق : مرتبت

مشند : مشی بیندوز

مشکل : سخت و نالور

مشکلو : کونده . کونشه ناو

مشکوله : مشکله

مشمش : مشمش

مشمشه : نه خوشی به نوشی

نه سپدماین دهین .

مشه : مشمش

موسها : موسه ها . منصما

مف : جمل

موفال : سرلن شیواو . سرسام

موقت : مفت . به خوزاین . بعلash

موشلا : موشه لا . منه لا . میتلی ا

موشی : به خوزاین . لاس . به مفتی

منکه : جله

مدکه بی : جلمر

مدشاش : ماسه . مد فانه

مقوم : مه فام . کوران

مق مقن : معمسو . نزغز . مرقمعرف

مه تار : به بار

مکس : ده عود . پانگراهیشن

مکر مالکانی : به کتری ناسجی

سر زاره گی

مه گه ره گوش : گوئی مه گر . بن گوئی

مکس : بوره ی همنگ

متکا : مانکا

ملیل : مل . گفردن

موللا : ملا . خوتندهوار

ظرفیت دو دست که در آن گندم
با سک و مانند آن جای گیرد .
مزدگانی .

الی اهنی با بریجن که کفاسان با
آن چرمرا میکوبند .

سخن و گره .

جانبکه روسایان برای جای منک
اب تهیه میکنند .

منک نوجک . جای اب و دوغ .

مسدانی که هنکام تنفس از بینی
برآید .

مرمنی است که اغلب حیوانات بآن
بسیز میشود .

سدای تنفس .

منجم .

اب بینی .

سرگردان . حموان .

رایکان .

میتلای .

رایکان .

اب بینی .

الوده باب بیس .

انبر .

اهنگ . مقام .

غروله .

رمینی را گوسد که گستنده .

تعارف .

سارینی را گوسد که فط . ریانی باشد .

حروف شنو .

کندویی زنبور عمل و فنکه بر

درخت باشد .

ساده گاو .

گردان .

راسواد . مکبیدار .

ملازمه ملاته : ملازق . ملائمه . سعد دهان .

ملازه :

ادمی ای که کار و سی معالبتر اگوید .
کنایه از رطوبت و نه دهان است که
وی میگویند املاک دگمه برسا
مکتب خانه .

ملاز . سعد دهان .
گردن باریک .

سایی جویدن . مجتمع .
نمی که نه خبلی ترش و نه خبلی
شیرین است .

دور گردن . بقهه کت .

سوج .

شناگر .

شناگری .

شنا :

گردنه . حادده کوههای .

مرهه .

کنجنک .

گیاهی است . شیرین بیان .

سربر .

پستان .

بسنان .

سسور .

سرزنش . سع .

سرخخت . لجوح .

ساجبگری .

نکر .

منکر . خودین .

خودین .

حسنک .

ساقیمانده .

خسته .

انمار .

درخت انکور .

ملاس : بتکاره . خوبیوتی

ملاق : نشو پرزه بیهی که له کانی
فکردن له ددم درده چیت

مولایی : حوجره . خوینندگا

ملایزه : ملازه .

مل باریک : مباریک . باریکصل

ملچه : ملجه . مجهمج

ملهس : مزد

ملسو : ملوانه . ملیوانه جاکعت

ملق : بلق . شهبول

ملقو : ملهوار

ملقونی : ملهوانن

ملله : مله

ملله : مله شاخ .

ملههم : چزک . ملهغم . دهومان

ملیچعل : چوله که . باسارق .

ملیم : گیای مجموع

ملصیر : میصر

ملعک : معمه . مهملک . مهمله

ملمه : مهمله

ملعینه : مهیمور

منا : سر زدنشت . مننت کردن

منجهر : سنجز . لجز . سرسخت

منجی : باوبیتی کردن

منهنر : فیز

منهندار : بدفیر . لمحوباین . نژول

منهنری : خوبیست . منمن

مننکی : ماندقین . هیلانکن

مننه : باشماوه

مننه : ماندق . ماندقنهی !

مننی : ره کردن . بوجون

ملو : میتو

غصه .	مو : دهرد . دلگیران
سزاج .	محوال : ناودهست
ناس . کبکه چاه سزاج را باک میکند .	محوال مال : گوزنیز . کهنساس
سنجزه .	موجیزه : موجیره .
سوهان با آن اهن با چوب را ساف میکند .	مؤوره : عادسان . مؤوره
جردباری .	موز : بیل . مؤوره ملور . مرح
طبعی چویدستی که روی آن چوبی بظر افی وصل شده است .	موزبره : بیتل کردن له یاریدا
جرودن .	موذگار : فیتل کردن
وعی ولکردی است که توام با چابلوسی باشد برای سرشن	موس : گزؤک . ماسه حصمین .
شکو .	حویزی
چابلوسی و عرزه گردی برای سودی اندک .	موسمل : موسن . رگو
کستاخی .	موس مقص : موزدموز .
باع انتور .	موگوری : موکوز . هنرس . نازاین
من . نصر مفرد مکله . من .	مووسو : متولستان . باغی میتو . رهز
کمک .	مه : من
مادیان .	مفهوم : یارمه نون
موی بدن و سر .	معفو : مایر
کبکه چشمهاي کدد و کوچت دارد .	می : متو . فز
دانه، حوش بوبی است . میخجه که در دست با با پیدامشود .	میتو : جاوکر . چاوشان
نام طابعهای ای - که در حلشوش .	محمله : میحمله
سبزه . تکه گاه و بعضی تقاضا	میه : ناوی سرده به کی لوزستان شببه
دیگر سکوت دارد .	میهات : میهان
میراث .	میراتی : مرا اتفاق
میچه ر مرده برای زنده نافی میماند .	میه او : میاو . ناوی میری
میراب .	میهیه : میبرد
شوهه .	

میزه ر : میزه ر

عمامه . عممامه ایکه مردان دور سر
می بندند .
موش .

نوعی موش صحرانی است .
فنه .
آنلال گری .
موسی . نوعی جراغ است که لوله
ندارد و همینه دود میکد .

عی که : موهد لکسدن . موکیشن .
متوکل

میل ، میلاک : میل . له کونا چاوی ین
در درده میتزا . نمرقه سورمه ای بین
دوزنیزون
باورد .

ورزشی که با میل انجام میشود .
راهدار . پارچه ایکه راد راه است .
سحس شدن و بیع زدن دست و با
در امر سرمای شدید .
نوله . جویی پاریکی از ظلان آه در
اف است .

راه راه . ناز جهای که راه راه است .
مهمان .
سومیائی .
وسط .
بردل . دلیه .
سیانه . وسط .
سدان .

میش : میش

میش خورها : میش خورمای بیابان
میشله : فنه

میش کوشی : ناز او و نانه و
میشی : فوتبله جرا

عی که : موهد لکسدن . موکیشن .
متوکل

میل ، میلاک : میل . له کونا چاوی ین
در درده میتزا . نمرقه سورمه ای بین
دوزنیزون

میل بازی : جوره باری به که

میل میلار : میل میل . ریزی

میل گردی : سرپور

میلاو : نوله ای نتر گله

میل میل : ریزی . حال خال

میمو : سیوان

میمنایی : مویسا

مینجا : نیوان

مین دلدار : دلدار . دلیر . نازا

مینه : مانه

میو : مه مدان

— ن —

نامه : نامه است .	ناب : نایاب . باش
حالعن . خوب .	نایالق : نایالغ . نایالق
کودگی نه عور بس بلوع برسبده .	نایلهل : نایلهل
بری که رفیار کودکان را دارد .	نایاو : نایاو . نایهجن
بابله .	نایود : نایوت .
امناسب .	نایهربیزی : خویهباریز
سدوم .	نایاو : بدمیزاد . ناجس
سایر همیری .	نایجس : ناجس . فیلزار
حسن .	نایجور : ناجور . نایهجن
له گر . بدحس .	ناخو : ستوک . ناخوتن
مسائب .	نایخوش : نه خوش
ناحر .	نایدوس : نادورست . ناز است
پیمار .	نایدوس : میوه بیتکه بیو
نادرست .	نایرج : نارنج
بو . شارع .	نایز : نار
ساریع .	نایزار : منالی مازدار
عنوه .	
کودگی که نزد بدر و مادر عربز و	
لوس است .	
نائزندگومنست : نه نکومنیله . نیکته .	
نایستبله	
نایزک : ناسک	
نایزک دل : دنناسک	
نایزگفس : نارگیش . حمسخوار	
نایزگی : ناسکن	
نایشو : بدندهز . بن بدههین	
نایشگیم : ناسکور . بدننمک	

نافه : ناوه

نافه‌بریه : ناوه‌بزینش مناز

معمول است که وقی موراد دھری
برای حابودادی بدبای می‌آید
هنگام بریدن نافه می‌گویند ایس
دھنر برای فلان اس و خرد
و عی نامردي است این دخترها
آن‌هربه، ای بسر می‌کوید.

نافه : رور هزار . رور موحنچ .
نهنگدهست

نال : نال . نالجه

نالگرده : نالگردن

نالمنال : ناله‌نال

نالمنه : نالاندن

ناله : ناله . نوزه

نالی : دوشگ

نالیچه : نیمه‌در . معنادر

نامصرم : نامصرم . بیگانه

نانه‌جیم : ندهزاد . نانه‌جب

ناؤون : بنی هعوبیر

نایونی : نادان

نهبورنه : شیره . جن‌گوزکن‌گردن

نهقه : گوشه زدی . بشهی گهنه

نهخش : نهحس . نهخوبکار

نهخنه : نهخنه

نهر : لاکه‌ون . که‌لهک . لانه‌بنت

نوجنهرج : هانه‌هان . نوچه‌نرج

نورجه : هناء‌سوارت . نرجه

نوجهنه : نهنه‌فنس

تعل .
تعل کردن . کنده محک بصورت
کسی نواختن .
صدای برخورد اب مانگ . صدای
گریه .
مالبدن .
ماله .
تشک .
تشک کوچک مخصوصی افغان .
شکجه .
اجنبی . نامحرم .
ناحت .
بالنسکی که حمیر سانرا روی ای
پهنه کرده و نیور می‌زند .
نادانی .
جابجانشده .

زمین شخمرده که اماده نداراشنای
است . جواهه‌های گدم که تازه
می‌رمین بیرون اورده‌است .
بعش .
بعشه .
بعلو . شر .
هر هن . سخن هن زد .
نفسی که با سختی و نوام س
سدانشده می‌شود .
سختی بعنی کشیدن .

نمردونگ : نمردوان .	به بزه بیبلکانه مردان .
نرم : نرم .	نرم .
نمروونگ : بترنگ .	بترنگ . زینه ممکن ساقه و سطح سریها . ریشه
نمروونگ : بترنگ .	نمروونگ : بترنگ . زینه نویابت
نمروم : نمدخ .	نمروم : نمدخ . لمحه باطن
نمروما : بتر و من .	نمروما : بتر و من . قابه
نموده : بتر .	نموده : بتر . بتر به
نموده کنولد : بتره کدو .	نموده کنولد : بتره کدو
نمیرنه : بترنگ .	نمیرنه : بترنگ
نمزاکه : نمزائنانله .	نمزاکه : نمزائنانله . جاده و از بدا
نمزاکه گرده : جاده هوازنی بینوده .	نمزاکه گرده : جاده هوازنی بینوده .
نمزگ : کم هست .	نمزگ : کم هست . بی هست
نمزم : برتهی دل .	نمزم : برتهی دل .
نمزم : بی هست .	نمزم : بی هست .
نمزیک : نزیک .	نمزیک : نزیک .
نمزیکی : نزیقی .	نمزیکی : نزیقی .
نمزار : نمار .	نمزار : نمار .
نمتسایه : ناسمه .	نمتسایه : ناسمه . موسرده .
نمتسایه : ناسمه .	نمتسایه : ناسمه . موسرده .
نمتسیر : نمسیر .	نمتسیر : نمسیر .
نموشکل : ناویس .	نموشکل : ناویس . روز حوز
نمشمہ : نامشل .	نمشمہ : نامشل . زی روز حوان
نمشاه : نشانه .	نمشاه : نشانه . نشانه کرن
نمتو : نتل .	نمتو : نتل . حالدار .
نمغد : نهد .	نمغد : نهد . کاس .

۱۱ - به بی باری شارسانی و زمانه وانی - همندی و نهی لوزی و
شیوه کانی تری کوردی مژریکی فارسیان هه لکرتوه . وه کو فهیله کانی
بازاری شو زیجی بفدا . که طابعیکی عره بیان به سهر زمانا
چورساوه ... !

نفعدی : به باره فروتنی است . به فرید و فرس نمای .

کامس

نوغل : نوغل

نفت : نهونگاری . نهونگ . عمل چابلوسی ادمبای شکم در راه
شکم .

نمفری : نه فرمت . نه فرین

نق : بز . نقدنی . غرمه غز

ناقانق : لیواوایتو . بز

نک : سواو . سرم

نوله : نوک . دهنوک . لوکه

نکا : مارهین کردن

نکنهنه : نکنهنک . هنهمن

ذکنهنه : حانههان . نکنهنک کردن

تکه : نکنهنک

نگریس : نه گرس . دلزدهن

نم : د . کورت . سدار

نوم : ناو

نها : دیمهن . سما

نهزی : کورته دیوار

نهمکپنوهوده : خانهرا . نهینکه له

مالی نهینکی ترا بعروهوده بیوین

نمه گلبار : یهنسک . بهقام

نمه لادگیریسیه : نه نمه لادگیری بیوین

نمه لادگیری کرده : نمه لادگیری کردن .

پیاوه تن

نهم نهم ، نه نهول : سعد نه سعی باران .

نهمنه

نمهنه : نه نه

نعموراو : فرمیسک . فرمیسکاو

شان دادن .

اب اندکی که از جنه برو . مسابد .

نوغل : کورنه‌ی زیرهک .	کورنه‌بنهی آدم کوناه قد و زیرک .	جالاند
جهده : پدری و مادری .	ننه : ننه . دایپره	ننه : ننه .
تازه . نو .	نو : بو . نوئی . تازه	نو : بو .
نان .	نان : نان	نان : نان
جوب تو خالی که اب از آن عبور میکند .	ناو : بوله	ناو : بوله
بوبر میوداکه تازه بیازار آمد .	نووبره : بوبره	نووبره : بوبره
خری که تازه باری شده است و بالان بر آن گذاشته‌اند .	نوبالو : کهری نوبار	نوبالو : کهری نوبار
اولین بجه . اولین فرزند .	نوچمن : بوبره‌ی مان . نوزگه	نوچمن : بوبره‌ی مان . نوزگه
نان اور خانواده .	نوهوار : بست و بعن . نان به باکمری مان	نوهوار : بست و بعن . نان به باکمری مان
برشته شده .	نمورشته : پیشه‌گه بیو	نمورشته : پیشه‌گه بیو
کره مادیان سه ساله که تازه رسن بر آن گذاشتماند و قابل سواری دادن است .	نوژین : نوزبند مابن .	نوژین : نوزبند مابن .
عدس .	نوذی : بیک	نوذی : بیک
آبغدهس .	نوژیاو : نیکبه	نوژیاو : نیکبه
نام منطقه‌ایست در جنوب غربی حرم آباد و محلی است بیلاقی .	نوژیو : روزاتیکه له باشوری روزاوای حوزه‌منابد	نوژیو : روزاتیکه له باشوری روزاوای حوزه‌منابد
تازه‌ساخته .	نوسان : چاده‌توهود . ساع‌توهود	نوسان : چاده‌توهود . ساع‌توهود
از اول فروردین تا هنگامیکه گندم و جوزا درو میکنند .	نوشوا : ساوه‌به که ده‌که و تنه نیشوان بوزر و کاتی درویته‌کردن	نوشوا : ساوه‌به که ده‌که و تنه نیشوان بوزر و کاتی درویته‌کردن
بوکر .	نوگهر : نوگهر	نوگهر : نوگهر
نالگان .	نوگوم : ناگاو .	نوگوم : ناگاو .
گاو ماده‌ایکه تازه بر حوره است .	نوکمل : نوبالت .	نوکمل : نوبالت .
نان کور . خبیس .	نوکور : جاوبرست . نان کوتیر	نوکور : جاوبرست . نان کوتیر
نان خالی . نان بدون نانخورش .	نوینه‌منی : نانی بعنق و بن بینخور	نوینه‌منی : نانی بعنق و بن بینخور
نانوا .	نوونوا : نانهوا	نوونوا : نانهوا
بوغی ریحان و بوار بین است که ترای ناب حوردن و بیستن بار بر بست اسب و خر و قاطر بکار میرود .	نووار : ریسمه . شرس تعزجل	نووار : ریسمه . شرس تعزجل
تابلغ .	ناوالق : نابالق	ناوالق : نابالق

نووار : بنگون . مانکای دو ساله که ساره برخورده است .

نووچو : پیاوی گله لو و به هیز و رورمندی که عقل کاملی ندارد .
بن نه قل

بوه .
اب نوبه . بوه، اب برای آبیاری .

ماگهانی .
مزدیک .

بوخانه : گسکه ناره صاحب حامه و
زندگی شده .

به .
حلو . بیناپیش .

حنه کوچک و تعجب نکار مرود .
سور .

نوره ترکیبی از اهک و ریسح و
آن است که در حمام برای ستردن
موی رخار و موهای انسانی از
آن استفاده میشود .

ماله خبلی سعف .
سی زدن .

صلای سعف .
بوئنهنده .

بوسن .
اسلالاحا بعضی گریستن است .

سدی کریه، اهته .
بسجه . بسجه .

بینه . کمی فرسوده .
بیبرم به سوخته .

سعف بل اجر . ۲۱

نووار : بنگون . مانکای دو ساله

نووچانو : نوره نار و لهناویاری داد
نوههمله مونه : لهرز . نیمان

نهنگ : نریک .
نووهنه : تازه‌مال . تازه‌بانه

نه : نه .

نها : بیناپیش . بینش .

نهنیتکه : لاوار .

نیمه : روناکن . فور .

نیمه : نوره‌ی حمام . رونیق

نیزنهن : نوزمهور .

نیزدیه : نه بزندن

نیزه : نوره . ناله و نوره .

نیسمه : توسراؤ

نیسمه : نوسین .

نیکتموکرده : توکه‌نمودن

نیکغمک : نکمک . کریمه‌ی بین‌ددت .

نیسجه : نیمجه . بیوه .

نیهدار : نیمدانست . کونه .

نیمسوز : نیودست . بیوه‌سوتاو .

نیمه : نیوه . نیوه‌خشت

(۲) زور دنگ و بیت همه - له لوزبد - جن کوزکن ده کهن - ده کو

★ ★ ★

سادو	:	سوه
بلق	:	بلق
ناك	:	نا
كور	:	کمۇنەر
ۋەپتىك	:	ۋەپتىك
فېڭل . بېڭل	:	فېڭل . بېڭل
رابع	:	زەبلە
ناخجىه	:	نەنچە
بەخش	:	بەخش
بەل	:	بەل
ترىنە	:	ترىنە
خەبلە	:	خەل
چۈچىجە	:	شەمە
وېلى ... ناد	:	بىول

- ۹ -

ووه : به . وه . له گمل . ده گمل	با
وا : وار . هاوزت . با . هاوزتیکا	با
با . همراه . بعض سنه	با لانه رفتن
وایسیه : سمناوهلهبون . واژبون .	مازنندن
کرانه وه .	
وات : لدریتکهی تو . بوتو	
واجارتنه : چوته بیو خیلانه	
واچرسه : شکانی هیلکه له ساو	
زگی مرینشکدا .	در سک مرغ
واچوکه : کولابوهی برین و رام	
رحمی که در انر فشار عمدی با	
نایهانی کسی بشدت مدرد	
بیارد .	
مرغی که برای اولین در نحسم	
سی کند .	
واود : هاولف . بانسکو . هاوزتی همراه . سمه	
باشند .	
واوسمه : ناماداو کردنده	
ما جبر ساختن . اگاه کردن	
رفیده ندن	
وارده ممه : سلمه منمه	
رمدادن	
وازوذه ممه : روانده وه	
وائز زدن از حلو بطرف عصب	
وائزه قولات . لکه و	
فوج .	
واز : ناز . جلت	
وازا : نور نایز رایانه که بایریان	
شخصی را گویند که حد ابه	
برادرنده در طبقه سوم	
برا بوه .	
بیوساوندی فراردارد .	
وازبرده : بازدان	
بریدن	
وازگوفتگرده : دوباره گیزاسوهی	
باز گو کردن	
شت .	

وازکو : کیزمه وهی نست	بازکو
واتزوی : نورهی حسام	نوره
واشه : وانه	باشه
والفورد : نامرازیکه مریاکسی بسن	الت کنبدن نربالک نه کیشتری .
والپوری : نمو که سه به حاوی به نربالک	معناد بکنبدن نربالک کیشان گربین .
والی : واق . واق و قمان	حالت سخت و تحریرا گوبند خودشدن . منحدشدن
والی برده : والی و زماو . فالکرتن	عوبدکردن مردم خصوصا امراض که توام با تب باشد .
واگفت : دوباره که و نه و هی نه خوش	به بیهو انداختن
والاوهنه : نه سر نه بست خست	والاچکرده : ده سه سراگردن
والله : باغه باع . بازدباری بزن و معز	والله : سلای بز و گوشنده .
واهمنه : مناز جن هیئت خست .	س اندار کردن . س انداختن .
بازده گل دانه وده .	فرزند از خود باقی گذاشت .
واهرس : کوییکه که ورده ورده	واحیز دیده . سوراخی که کم کم مرگ می شود . این بتدریج و سمت ساق را واهرسه اگوبند .
وایطه : و بی کمه . ب میه کسمه .	ناهه
له نهل رنگ .	
وه خالیزیه : به فیروزدانی سامان	ر ناد دادن مرود
وه خمیر جره ته : برو اکردن	باور کردن
وه خوی گرنه : دان بیانان . بخوگردن	افرار کردن
وهو : بعر . بانابین	عرض . بهنا . نن . حل
وهود : ریبره زیز و زهور	لر به : سامند بوزاد
وراق : بدرار	حوك
وراقمه : فزاندن	ربودن
وراق و راق : فر کان فر کان	فاییدن
ودربوق : برب . فربیته . فرفیته	اروغ
وربیمه : هالبونی ناگر . هگزگر تو	مشعل شدن اتش
ودربیری : روزبه زقا . به بیر هان	مشامل . روپرو
ودرتاسکه : بعر . بدرگده	مح رز بدش موي رهار
وه نه کمه : کیتلان یا درویتهی دوباره	شکافن . حسزی دوختن های را
و در گیزبانی ره وی .	شکافن زمین که قلا

ایرا چده و درست کرددادن .
 محکم بس و گرهزادن چبری
 سر شکردن
 خوشکت دادن
 از مدانی مگاسی بررسید و
 لرزیدن .
 جلو اندامش کسی را عوی دادن او
 جلو .
 پشت او . قل از
 گاوکاری
 ناگهانی
 نغیرین است و سعی باگزار
 مردن است .
 مناردادن عضلات بدی . منسماں
 در مقدماتی زایمان
 حنه هاییکه با فاصمه روی نیز
 اطاف من تویند و بعد روی را
 سبوانند .
 نرش گردن عدا نه تاورا می سوراند .
 بازچهاییکه هنگام غذا خوردن بکردن
 کودکان می اندازند .
 مکار دادن و بیوا برتاب شدن و ماد
 دادن قدم و مانند ایرا تویند .
 مانند لباس . ارجشه که
 خاک آن برپید .
 سوراخ تردن
 ترید . مسد نووند نه موام بالج
 تردن و پهان . گردان مانند .
 بزه
 منداری از نویس سردن
 کو سفندانست .
 بودکی که خاکت به گریه گردن و بخ
 سردن دارد .
 شتمل تردن آتش
 بزه لباس

وهرچه زده نه : جمع‌اند
 و در چمه : جولان . جمع
 و در چمه : جولانه . جولان
 و در چمه : داجله کین
 و در دله شوه نه : پال بیوه نان
 و زدن : له پیش . له بردوده
 و زنها : گای بیزی بعث نیز
 و رذلیکی : له بز . له نکاو
 و بذلیکه : مردنی کوتوبز
 و زده ولا : شیلان . گوشین
 و دنقو : زانی زن . بمرمان
 و رعنی : بدردق . دارمنا
 و در سرمه : زور ترش . سفت
 و در سرمه : بهروانکه
 و در شفه : سهنه گردن
 و هر نفره نه : کون گردن
 و رش : وزکر گرتی منال . و که
 و در ک : بمرخ
 و در گاراد : گر تک . گوشتق نهسته مهر
 گردگ
 و دنمار : وزکدار . بهزله
 و رکرده : ناگره لکردن
 و زنترمه : له بمر گردن

ورگنه : خوشه‌روشن . هکم‌مندن هوا پریدن . برگشتن چیزی از زمین . روشن کردن و منتعل ساخن آتش . از دیواری بالا رفتن .

جست و حیر
آشاییدن . سرگشیدن هر حیر .
مابع .

گویندند نر دو ساله
سکه‌ای که در انر گویه شدید
دست مدهد .

حودرا باختن و کم کردن هنگام
شبدن خری ناگوار .

لابالی
ما حرکتی رست و تند و حمله
مانند بجانی و فتن .
کفر کردن و جوش زون زمین و فتن
روی آن آبده با سرکه ریختن
شود . سب حال .

جلوبار
برخاستن

حلوه روشانی که شب از دور
بیداست . سورش زخم یا دردی
که سوی را ناراحت کرده است .
پرده دیافراگم که واسطه بین
درده گوراش و تنفس است .

درحس چنگلی است
بر حرف . بر گو

وجب
ساده‌ای است ریتی که برای رسگ
کردن مویکار می‌پردازد .

ومنعت : واشتره ! نسبون .
نبون
سردوکه .

ومنشت : وشت . بارانی به قاؤ .
ردنه بارانه .

وشم : نه خوشتن گیا

ورگهونکه : علب روایه
ورهانه : هله لوسین

ورهن : بهران
وهنیسک : همسک

وراودلکه : حباب

ورولهسته : بین بالک
ورسردهند : همزمه . به تالوکه
روبنن .

ورهوله : کهف و کول . که فکردن .
که مجزین .

وهرهاز : برمراون . برمگشاد
ورسایه : هملان

وریسکه : برسکه . سک
کولا . زده زام .

ودن : نه بلی بار . ۱ حجاب الحاجز ا

وزم : دارینکی کیوی به
وقزه : رقربلن

وزه : بت . مت
وسمه : ومه

ساده‌ای است ریتی که برای رسگ
کردن مویکار می‌پردازد .

ومنعت : واشتره ! نسبون .
نبون
سردوکه .

ومنشت : وشت . بارانی به قاؤ .
ردنه بارانه .

وشم : نه خوشتن گیا

وتف : وافه وافی منال

گربهه بوزاد
وتفوتف گرده : وافه وافی منال .
گربهه کردن بورادران گوبید
زاگوزوچی منال .

ول : بیمهوده . بهخوتاین . رهها .
بیمهوده . رهها . سیرگردان
پمراهلا .

شهر

ولیمه : بهره لایاون . نازاد بیتون .
ارادتند . رهانند
وهلیون .

ولخمرجی : دهبلاوی . حمرجن بن خرج بیمهوده
سروپیر .

ولک : بزک . ورگ . نهیگاه

بهلو . نهیگاه
برسبب . راده
گناد . وسیع
بهن

در جن اس حکلی
ان
خواندن . انداختن
انجا

سدای موبور اتومبیل و سدای های
مانند آن .
ان . انکس
وای

بد . خشراست که پارچه های
ابرینشی را می خورد .
سرگردانی و گرفتاری که نوام .

با بلا تکلیف باشد .
تیکچون .
ویجه : بق نیره

ناد . بسوه . بطرف
مواظبت
و برانه

سدای عبور نیز تعنک و سدای های
مانند آن .
ویجه : بق نیره

مطهر معیضی و لاغری است
نور ضعیف چراغ و هر نوری ماند

آن .
ویسک : نمز و لاواز
ویسکه : ترسوکه

ویوواف : وانهواف
گریمه، وزاد
ویطکوهنه : ناشت بتوهود . به کتوهوده حل کردن اختلاف بین دو نفر
ویل : کیل . ویل . ساکار افراد ساده نوع را کوبند
ویه : وهره . له ولاوه بتو نیره از این طرف . ما این (۱)

---

(۱) بعزا و سه رنجی خوم - نیزدی به ناش زور حار به ته اوی لوتی به کهی
ده سکر نه کردووه ... !

- ۵ -

هـت

- هـاج وـاج : هـار و عـاج . کـیز و وـز . سـطـرـب . بـرـیـسـار
بـدـرـیـشـان .
هـار : هـا . بـنـار
نـانـنـ . کـسـکـهـ بـعـرـسـ هـارـیـ دـجـارـ
شـدـهـ .
هـارـیـسـهـ : هـارـبـونـ . سـمـمـسـنـ مـالـ
و سـامـانـ .
هـارـتـوـجـوتـ : هـبـتـ و هـوتـ
بـعـرـسـ هـارـیـ دـچـارـسـنـ . سـمـسـ
سـنـ اـزـ لـدـتـهـ و بـرـوـتـ .
صـلـطـاحـاـ گـزـنـهـ گـونـیـ و لـافـ زـدنـ رـاـ
گـوـسـدـ .

- هـارـیـ : سـمـمـسـنـ و بـنـنـاـگـابـنـ
هـاسـ : فـارـبـکـارـیـ و بـیـشـنـ
هـاسـهـ : وـبـشـنـ
هـاسـیـ : بـارـمـهـنـ و بـرـگـرـنـ
هـاشـاـ : حـاشـاـ . دـقـرـلـهـ
هـاشـاـگـرـوـهـ : حـاشـاـگـرـدـنـ
هـانـوـ : حـازـ . حـالـوـ . لـالـ . لـالـ
هـانـوـزاـ : خـالـوـزاـ
هـالـهـ : حـانـ . حـونـکـیـ دـایـكـ
هـالـعـزاـ : خـالـوـزاـ
هـالـیـ : حـالـیـ بـوـنـ . تـیـکـهـ بـنـشـنـ
هـالـیـسـهـ : حـالـیـ بـوـنـ
هـاوـوـ : هـدوـقـ
هـدـپـ : هـدـلـ
هـهـبـلـوـکـ : حـبـوـلـهـ . حـبـوـلـیـشـ .
هـبـلـوـکـ : هـمـبـلـوـکـ .
هـنـهـ : بـنـهـ کـهـ مـانـدـ سـبـ
رـمـنـیـ اـسـتـ وـلـیـ بـوـتـ آـرـ

سپاه است و داخل آن مایوسی
سبد مانند نشی است و در
زمنهای دیر میروید .

جوس دو شاخه که آنرا باشی
ریمان یا جله ای بنانند برای
محکم گردن بار
نوزادی که زیاد گربه میکند .
انخاست میز .

امر . خد
حکم گردن . دستوردادن
خاتسترداع . خلواره
گربه، کودک
تاب

الفاظی است که وقیع کودکی را تاب
میشنند میگویند .

تنگ نفس

هراسان . پریشان . پرخور
وراعی مانند گشتم و جو که
نازدهانه، آن سفت شده است .

هدبیان . گفتوک در خواب
کودن . دیر فهم
هردو
هر دفعه

کرس اساس و درهم
غیر چیز قابل خوردن . حوراکی
خوردن

مشت بیچی به سل و لعنه شده است
ازرادی که وقتار رشت دارند

هرزگی
حسکی که بصل دوبال عساوس
میشود .

خرچ و مرچ لسو

هدرا و زهنا .

هدپاکل : غیجه کن . داریکس دو
ساحمه نوریسین یعنی بوند دهکری .

هدچدچو : هدچهچ . گریانی
ساوا . قمهی بزوچو

ندود : مدرا من
ندودکرد : مدرا من گردن . نمیر گردن

شروع : زینیم . خویلعتیش
هدور : زانوره قنی مثال

هدورازگو : حولانه
عدراز هدهجه :

هدنام : بدره نگ . همناس سواو .
هدنکنه نهان .

هراسان : هدراسان
هراس : هدراس . هدریکه گمن

هدرون : وزته
هونین : گش . گنوی
هدریک : هدردی
هدرگل : هدر حار . هدر گلست .
گنمن .

هدردم بیل : کاری خوزان و بلاو
هدردنی : خوارده منن

هدرده : هواردر
هداروز : هی تونه ده . سواو

هدروز : هدرزد . هدره کار
هدرزنی : هدرزد من . هدرزه کاری

هدرکس : هله لک . سندقین له باش
هدرا .

هدرکسیخود : هدر کمه بوخوی .
هدرا و زهنا .

هر کم همراه : هر اعدا

هونگ : هیز . عیزی لام

هونکتل : هیزی دلم . خوش بست

همورده : روز مردی کمر

سرو : هوگری

هوبو : سارچیدکی شاخاویه لمه

باشتری روزه‌لتنی لوستان .

همروش : برقش . بروش .

همده : بارده . زده‌ن . دندکی

کربان .

هم‌الله : همرا و هوربا و رسوان

همزره‌گله : نیری یا بزنیک کمه

ناودکن بزین بز بهزین .

همزمه : همزمه . تیکمل

هوری : هرز . برق . روقه

هزاربا : هزارین

هزده : هزده

هوس : زیج و له . جبری هرم

هسايه : ویشن

هوسکو : زبخه‌لان

هوسی : لهستندک نهستون

هوسیه : حست . خمزور

هوسیه‌ها : حست

همستترخو : همه‌رخان . متشک

کم .

همشتی : خانوی گوره و لمنده‌هور

مرح و مرح
سیرو . نیوی جسم

مادران از روی محبت پسریدن
حود می‌گویند . بعضی اقوت قلم)

عرعور کردن حر و مانند آن

اسر

سطمه‌ایست توهشین در سما
بر من لرمان .

کندم پنهنه دستاس شده بلمور .

حصار باغ که از گل و سنگ است

اجرهای لب بام و جزر آن که

اجرهای آن از بینا کثار جهه

چده شده . مدادی عرعر حر .

سدای گرمه .

چجال رسوانی .

تر نر یا فوجی که از گله حود بکله ،

دیگری برای جفت‌گیری می‌ورد .

محلوط . مخلوط از چند نوع گندم

یا مانند آن .

لغظی است رسده . و فنسی بکس گمه

مینشود بعضی رودنر برو و محل را

ترک کن .

هزاربا . حشره‌ایست .

عدد هجده .

شنب فرم .

ایستادن .

شرار .

ستون جویی که زر چادر سیاه

می‌زند .

مادر زن با مادر سوهر . مادر زن .

با بدر شوهر .

مادر زن . مادر شوهر .

بوعی ارداس که از گنده بوس

گنده تیه مینشود .

حانه بزرگ .

همشاری : هم‌سمرتی . مروغی به رن با مردیکه میل ریاد بامور حسی و شهوت‌را نی دارد .	سوز بو پوزیر
منکر .	هوشگ : به فیز . و سک
لغای است که با گفتن آن سکرا و ادار بخطه میکند . کیش کیش خشک . اصطلاحاً هنگام ازدواج خانواده، پسر و دختر فبول میکند که مبلغ معینی از طرف خانواده، پسر برداخت نمود که شامل شربها و تمام مخارج است	هشتو : کرکس ا بو سگه .
ماهی پسر . بخار . خوابیدن . سد اندری . رمان بصورت .	هوشه : هموین همفار : هملی ناو همفیمه : توسر . حدون هوروله : مت‌هدلکیشان رقة به دهزه همه‌کردن
استفراع . حکایت . فصه . عشق . تعابیل شدید رن به امور جسی . زنیکه میل شدید بانجام امور حسی دارد .	هووق : رشاهود . بیو . حوق همفان : حکایت . سرگورته همفیق : عه‌تفیق همه‌کمکدار : زنی همه‌کمکدار . زنی ناروزه‌مند
دانه، خونسوی است . کچ . فریاد . سمه . فریاد زدن .	هلل : هلل عقلل : هعل . حوار هلااته : هدرا و هاوار هملاعنه : هاوارکردن
هنگام تمام سد حربره نا حبار با این سدا مردم را اجازه میدهدند . نا بجا لیر بیایند . سمی است . هدیان . کار بیفایده . دوین . احوال . کوشش بخود .	هلاوی‌باشارو : نانه‌رزوکی پیسان هلاهل : زده‌عر . جلوئیکه له زده‌هر همپله : ورزنه . حمله‌لا . هله‌له هملبو : کاری بن‌سزد هملجمر : خیل هملبو : رندجیشان به خوزاین . همولی بیت‌بوده
سوراخ گشاد . مانند سوراخ دمای	هولف : کونی گوره . کوبالت

مولفتو

: ریندان . بهندبخاره

هملت : همول و همنجی نقره . هان و
نلاس رواد . ربت و مد . نیزه

چور

در کاری . هملگتو : همولسانی زور .
نلاس زیاد و رفت آمد . رید برمی

نه لبه تردن

انجام کری . هملات : هملعت . هیرش

حمله . هملات برده : عیترش بردن

حمله . هملعت . هیرش

حمله . چهارنعل . غاردادنی به برناوی

سب

ملعرو : هملوزه

ملعروه : جولاپی میان . هملور

ملور نه کام .

سیوهای است . هلو .

سزی برای کودکان است که آنرا

او دو طرف ناچیار رسیدن بدر

میخ بنا دو درخت می بندند

پطوریکه بتوان آنرا نکان داد

کودک از این جنیش بخواب رود .

لخته . آن .

الالو و حنی است و رام درخت .

بر بالک است .

ناحت گذاشتن .

بردن .

فلاؤه : عاویه چین . نه و شمی له

خاویا ده چیندری

و عی پسر است که آنرا بولیه .

هله : همیری بست . زازی

و سنت سکهداری میکند .

بیش خیک .

ولکرد .

دانه . سیاه رنگی است مانند .

هلهله : گیای هلهله

عنه خرما که بعنوان مسیبل

از آن مانند استفاده منود .

دوست

هووار : خدموار . باش . محاباون .

هووار . دشت .

دوغال : خاوجاو . رهه ب . سرفار .

هومالدار : خاچاوی . سوت فاری کردن

همباری : خاوباری

شربک .
دوزن که هصر دو برادرد .
هم انداره . شموزن .
دوزن که با هد دوست هستند و
در نام گردشها همیشه با هد
هستند .

رفیب .
چند بفر که در مرخ روزانه با هد
سریک هست .

شندرو .

شمارس .

همدست .

ردنق . ععنقر .

وس . فتنین .

رنس .

ناجت . دو مرد نه سوهر دو
خواهند .

حی نه بعفیده عوام با هم نیز
زاده و نا او همراه مبنیود
هزبان .

عمسایه .

دو بفر نه اهل بند سهند .

دو بفر نه با هد سورت میکند .

دوس . ردق .

دو بفر که در بک کاسه زدا محورند .

طرف صحبت .

خر دمه .

مرسا .

ابار دنهای جرسی است .

ـ سریب .

سام گلی است .

ـ تظاهر .

ـ صدا .

هومبیر : هاوکو . هاویهش
هوبیی : هاوچا . ناوچا
هومتنا : خونا . هاومنگ
هومچارشوو : دهسته خوشك

هومچمنش : عاوچاو . چاوهچاو کمر
هومخارج : هاوخرچ

هومدورد : شاودهور

هوماهنرس : شاودهرس . هاوبل

هومدهش : شاودهش

هومدل : شاودل

هومهنتک : هاودهنک . هاوشن

هومره : هاوڑت

هومریش : هاوہلزاوا

هومزاد : نوال . ههقال

همزدو : هاورمان

هومسا : هاو سن . هاو سایه

هومشتری : هاو شتری

هومشورو : هاو مشورو

هومکور : هاو کار

هومناسه : هاو کاسه . هاو بیاله

هومکلام : هاو فسه

هونکل : هدر جار

هونگیم : گریمان . گرمه

هعمو : تیمان . تیشمهزد .

همانه

هادمهونه : هاو جمن . هاو بیانه

هدمیشمهزار : هدمیشمهزار اجزره

گولیتکه :

هولیاف : حونواندن . ریا کاری

هانا : هما . هاور . هانا

هتابرهس : مهدوای دهنگی دشکس	ماصله ایکه دو بعر صدای بلند و فریاد یکدیگر را بشنوند .
هناسه : هناسه	هنسه .
هناسمهش : هناسمهش	کبکه اهن سوران دارد . بدمعوس .
هناسه بد	اه کتبدن . هس ردن .
هنجنه : هنجنه	ربرویز کردن . کوشت بیر و مسند .
هنجنه کشیه : هنجنه کیشان .	ان .
هنججه : هنججه	ربر و بیر شده .
هونک : نینک	حنك .
هندل : گاله	سوخی .
همنتل : باحدل . سان . همبل	کتف . بعل .
هونه : یانه	اطاق . خامه .
هونهبا : هونهبا	حامه با . کبکه لارش بایشدن خانه است .
هونهدار : مالدار . حامه دار .	خانه دار . خامه خوی
هونهشی : یانهشی . خانهشی	خانهشی .
هونهشی : بخویندربینه و	حوالدی .
هونهورهنسی : زتری بعده دسته	حame . جلو دست .
هونهواوه : جوماتر . جاو تیر	بخنده . جوانمرد .
هونهپی : حامه پین . حومالق	غیر چیزی که در حامه نیه مرسود .
هعنی : نیسا . همنوکه . دتباره	دوباره .
هو : هزو . همو	ان .
هاو : هزا . بساج	اواری که برای نفع و نصیر سر میدهد .
هموا : هموا و همهس . نارهزو	هوا . هوس .
هموادار : لایه نکی	ظرف دار .
هموادیه : هموادان . فری دان	دورانداختن .
هموار : هاوار	مریاد .
هموار و داد : داد و هاوار	داد و فریاد .
ههواهمرسه : هه لدیران	برت شدن .
ههواهی : ده لان . نهومی دومس	طفه دوم عمارت . نوع حق العمل است که بات فروش باری گرفته ساختن .

هوجوچه : حوجه . بیوبت . بیاز
هور : هوز تیز هگه جوال
نوعی جوال دو طرفه است که برای
حمل گندم و جو مانند آن بکار
میروند .

هورالله : ددهمه جمهیر . شتابزدگی . دستپاچگی .
به بهله که درون

عورجهک : خورجهبله . خورجه
هورشله : خورجه والیکه . جوالله
نوعی جوال است .
شکون .

ادراف و دور هر چیزی را کوپید .
خانواده .
دوز : خور

دهودس : خهدودس . نادرود . که لکله
هورسه : هوسه . که ماروزدان .
نانلوونه . بوسه

هوس : خوشی خانی . خانق
هوزن : هون . خوش هون ایل کمر
دوشه : کوله گنه سا خ

شوشچه : کولجنه بمنیر
کسیکه از خرمی بجنده خونه
قامت میکند .

هوشمی : خوشه تکشان . لاف و
که زاب

توکه : نه خو سین بابا توکن و واژی داری
نوعی مالبخلیانی که موجب مینمود
کسی در یک تصمیم یا بر جا نباشد

عادت . خوی .
هوکاره : خو . روست
هوکدار : نه جبه . نه خوشن

کسیکه دارای مرضی تصمیمی است
کسیکه بتواند در یک و تصمیم باقی
بماند .

سنگ بزرگی که غلطانیدن آن
مشکل است .
هول : نرس . مزلی لیتماتوه . و نه و تیره دل

ترس . خجالی که همراه با ترس
باشد .
هولاره : شملهای کمر

نوعی گاله است که برای حمل منک
آب بوبله خر از آن استفاده

میشود .

هولول بلدگی : معلبه هلب
هولن : نسل
موله : گیره‌ی حمرمان . گاری
بن نهنجام
هولوی : جوان
هموه‌نگ : هاونگ . هاون
هاوه : خاومن . خاونه‌ند . هاو
هوقوه : هومه . هبهاو . حوچه .
دوچ و دچ
هی : هبه . نم

هت . در لهجه (بابی) بعض (این ای
بکارمی ود .
پشتسرهم .
درالدر .
بیچکس .
ابنطور .
حضر . در مقابل سر .
خرده . ریز . کوچک .
ریز . خرد .
کتابه از عالله ریاد و فرزندان ویدی
نه جزء بک خانواده میباشد .
فورا .
خوردده ریز .
ورده کازی .
در شکسن و دره خوردشدن .
گیاهی که دارای بیازاست و بسیار
آن خوردنی است .
سپاک .
از جنی برخاستن .
اسهالی که بر اثر خورددن غذاهای
اختلاف الهضم دست میدهد .
چیک جای روغن .
داد و فربادی که بطلب دردی شد .
از کسی نشاند است .
لیفه ، شلوار .
تفهمه .

هیئی : ربری بک دوای بک
هیالهیال : دور به مر بروان
هیچچه : میچ کمس
هی چنی : نیو چه شنه . نه و جوزه
هیمه‌ر : له مان داشتن . خانه‌شینی
هیرد : وورد . ورد . بچکوله
دیرده : ورده . هورده .
هیزدیرو : مالی مثال زور
هیتنا : هم زیتنا . بک سر
هیزد هریز : ورد بله
هیزده گاری : ورد کاری
هیزده هملو : هازین
هیزه سومل : نوزاله . جوره بازیکه
دخوریت .
هیز : حیز . ناباک
هیزیز گره : ره و آنیوون راسته و بیون
هیزه : زگ چون
هیزه : هبره
هیزلات : هاور کردن له بصر زانی
زور
هیفله : برقه
هیک چمک : نانا . حیلکه حیلک

هیل : هیل

هیل مهرو : تای هنری فاده بن

رنگ فهوده ای روشن .
گاوی که رنگ آن فهوده ای روشن
است و خال سفید بر بینانی
دارد .

محل ابیار کردن هیزم .
هیزم .
درد شدید .
لطفی است که هنگام تعجب لفظ
مشود .

هیلو : عماری دار و دره حت

هیمه : داری سوتاندن

هیوان : دردی گران

هیله : مدیمه‌ی . همه‌ی ایتو
سرسامن !

- ی -

بابو : نسبی نازه‌من . بارگیر . اسبی که او متزادی اصل بناند .	بابوی : بزرگی نارق . نرقدتی
بونه : خربزه و حیار و هندوانه و کدو .	بارو : بارو . فلان
بیانس : ترس . سام . برسه	پاسدار : ترساو . نازیهدار
ترسان . سارق مسلح	بانگی : بانخن . چهنه . سعرچلن
بانگکری .	بانگکری . ریگری .
جدردین	
باشه : ناوی جایه که له مانوروی نام کوهی منفعاست وافع در حوب روزواهی خوزده ناباد	
عربی خرم آباد .	باقوتی : جوزه لری به که
بوعی انکوراست .	باکهريم : جوزه کوتربیکه . باکهريم .
بوعی کبوتر طوقدار است که کوچکر .	بورقیت
از کوتران معمولی است .	
موهای روی تردن اسب د خسر و فاطر . نیفه کوه .	بال : بال . موی ملی نسب . توکه
آل . موجود افسانه‌ای که میکشد .	بال : بال . جنونکهی منلان
رباره در حال زایمان می‌کشد .	بالبرده : ثالبردن
الذدن .	باله : بیوی هدله‌مۆت و چوش
مسمتی از بالای کوه که تمه ماند و غیر قابل عبور است .	باهو : باهو . جوزه کوتربیکه
بود .	بای : باد .
خانه شاگرد .	پهیم : زوری بچوکی همنگ و شن و
غدائل از بادمجان نهیه میشود .	پهیمچه : خوراکی بایشان .
لغنی که بدان گوستند بـا نزوا از حانی دور میکند .	پیخ : پیخ کردن . نیخه بوزرن . نیخ

بمخته : بارگیر . بهمه

بهخچال : بهرچجال . جلاو

رمیسی نودی که در زستان آب باز
می بندید نایخ بند و قابسان از
آن استفاده میکنند .

سندهوفی چوبی و پایهوار
بدک
آشافی . لوازم اضافی

بوار چرمی است در زین اسب
اردکردن گندم و جو و مانند آن
لرزیدن
ارشدش
کتابه از پیری و ناتوانی
نومی روش اسب است .
الت تناولی اسب و ولاغ . میخی
اھنی است در چوب محور
بروانه اسبا .

ساوی .

اره
اره دوسر
اره کشی . . . کتابه از مناجره .
ایست بین دو سفر که یکی میگوید و
دبکری باسنج میدهد .

این است

اسیم

اسیری

سوزکم درنگ

گربیان

بقدیریدن . گربیان جالندزدن در
مرگ کسی .

فراهم . آماده
اماوه شدن جمع و جود کردن
کاری .

هدمیکو
پکدانه بکاه . تنها فرزند .

یمخدو : سدوفی داربه
بهدلهک : بدهدگ

بهدنه کی : سهرباز . بدهدگن . نشی
رباد .

یراق : پاشکوی دین
یعروده : هازین

یمزوسه : به نرح و بایهخ
یهروسی : هازان . نهنجین

یهوسه : زورهان . بیه و که فته کار

یورغه : جوره غارتیکی نسبه
یرهق : بستی ناش . نتیری نسب

د ناع .

یهروهیهر : هیج به عیج

یهروه : منار

یهروه دوسهره : مشاری دو سره

یهروه کهنه : مشارگه زی .

جهه جحق . دهمه فرق .

یهسه : نهود

یهسیر : به خسیر . دبل

یهسیری : به خسیری . دبلی

یهضمی : سهوری کال . فستق

یهغه : هرزوک . بهخه

یهغمورده : به خدا دارین له مسرگی
شذیر یکا .

یه کاثیر : ده - حستن . ناماده بقون

یه کاتلیر بیه : به کانگر بقون . ناماده کار

به گیری : به کنتری . دیسان . همدیس
به گله . به گونه : تاقانه . کوزی تاقانه .

یمل : کولیجه‌ی زنان

بیمه‌ته . کوتاهی است که مخصوص زنان عشاپراست و اطراف آنرا

سکه نقره مبدوزند .

رها . برھنه . بدون قید و بند

بارهباره

مرشی است نه بر الٰت تناسی
اسب عارض میشود .

مرضی است مخصوص حیوانات که
اگر با آن مبتلا شوند بیش از جند
ساعت زنده نخواهند ماند و
مرضی داخلی است .

اینها

آرام . آهسته

آرامرفتن

رهی است محکم که بوسیله آن
حفت و بیو غردن گاوان را به
دار با چوب شکردن و مل
میکنند .

گیج . افراد گیج را گویند
 نوعی علف است برای خوارک
 چهار پایان .
 فرمی از بدن که بعلت درد شدیدی

حرکتش منکل است .

بلکتخته

بلکجا

زمین گیر

مفلوج . زمین گیر

از اجراء من و ده سیراست

بلکچشم

خالص . کسکه بلک دست دارد

منفیما . بکرات

بکتواخت . بارجه‌ای که بلک

رویه است .

یملضی : بدره‌للا . رهها . سعیه‌ست

یمله‌شکاو : بارجه‌بارجه

یمله : ناله‌ی نسب

یمعان : نه خوش سندانی نسب

یعنیو : نهوانه

یمواش : هیواش . لمهرخو

یمواشده‌قه : رقیشتن لمهرخو .

به هیتدی رقیشتن .

یوژنه : بوسه‌ی هدوچاز و ببر

بول : ویل . گیز . گه‌لور

بونجه : جوزه نالبکتکه

یه‌یفس : بظیجن . شهبله

یه‌بارجه : بطبوبارجه . سرلمبر

یه‌جا : یه‌کجن . یه‌کدهست

یه‌جانشی : سه‌بلدار . جن‌بیش

یه‌جایی : نظیج . کوچ . که‌فته

یه‌چارمه : بتجاره . سوالکر

یه‌چماش : یه‌کجاو

یه‌دهس : مرؤفی بکدهست . راست .

یه‌داس : بکرات . راسنورا است

یه‌هدی : بکرزا . یه‌کجور . یه‌کشته

بی ساتی : به کسانی (راوه‌ستانی دل) مرضی است له فوراً می‌کنند .
سکنه .

بی سفره : به کسر . چاوتو روکاندیش
بی خود : همینه . بعد موام
بی شده‌همه : به اشمه
بی نهد : موکوژ . سوریون له سر
بی دل : به بزره . لالیک . به چار
بی اله : به چاز . جارتیک
بی گیر : به گیر . ناماده . به کفر تو
بی لایی بیشه : بعل لایی بقون . به کا لا کردن
سرگردانی راحت شدن .
بی نزو : له بز . له نکاو
بی وارکی : به کجارتی . به کجارتیک .
بکبار (۱)

---

۱۱) ندم فرهمنتو که به . به ریتیتسی فارسن نوسراوه‌ده و لایتبه‌کشی
له بالداریه ... منش شالم و به ریتیتسی توییسی کوردی ، وشه و
دونگه کا زم توییسه وه . هدو تکی زوریشم دا ، و دک چونه له دونگه
لو زربه که ، ناوا بیت . نیاز خوازم نه که و تیتنه نیو عدلی زله وه ..!

نویشکن له باره‌ی دیزمانی لورتی بهوه *

بوق ناسینی جو ری تهر کیسی واژه کانی لوزی . جتنی که لکه و (مهندی) له و گراماتیکانه بوق فیر تونی دیالیکتی لوزت . پیویست :

۱ - پیتی (ب) که له دوایی چند و شمیه کی فارسیمهوه به (نهلف) هابین و بروئیتیش نهین . ئهوا له لوزتدا : دهبن به (واو) :

(خواب) دهبن به (خهو - خاو)

(آسیاب) دهبن به (آسیاو) -^{۱۱}

۲ - ئهوا وشه دوق پیتی بانه‌ی که له فارسیدا به (ب) کوتایق نهی . له نوزتدا . ده گلورتی به (واو) :

(نب) دهبن به (شهو)

(لب) دهبن به (لیو - لهو)

(نب) دهبن به (نهو - تاو) ^{۱۲}

۳ - زورجار (نهلف و نون)‌ی فارسیش . له لوزتدا دهبن به (واو) :

(نه) دهبن به (نو)

(حار) دهبن به (جو)

(ران) دهبن به (رو) ^{۱۳}

* فرهمنگی لورتی - ۱۹۶۴ - حمید نیردیت پهنا .

۱ - همان شت له (سورانی)‌دا رو دهدا . بهلام له فوته‌تیک دهربیتسا نوزتی جیابیان همه به ..

۲ - همان شت له (سورانی)‌دا

۳ - سورانی ایه‌کهش و دلک فارسیه که به . بهلام نهوده نادانت به ددسته‌وه . که کوایه نهم و شانه ، له بنه‌جه کا فارسیت نامبرن .. نا به لکو هاویه‌شن .

۸ - نه و شه فارسیانه که به (نهف و میم) تهواو دهین ، له لوزتدا
: (نهف)ه که بان فری دهدروی :

(جام) دهین به (جم)
(شام) دهین به (شم)
(گام) دهین به (گم)
+ (بیشم) دهین به (په بغم) ^{۱۱۱}

۹ - هندی و شه که به (خا) دهستی بین دهکدن . له لوزتدا (خا) به که دهین
به (ها) :

(خوردد) دهین به (ههورده)
(خونه) دهین به (هوشه)
+ (خواستن) دهین به (هاسه) ^{۱۱۲}

۱۰ - نه و شه فارسیانه که کوتاییان به (اه) دت . که نوینه روی (بئر) نکی
زور کورته . له لوزیدا (نهف)ه که نی لاده بری و له شوتنی نه و (و)
بهدا زهین :

(دانه) دهین به (دونه)
(شانه) زهین به (شونه)
+ (لانه) دهین به (لونه) ^{۱۱۳}

---

۱۱ - له روز سوبتا سو رانه که له گهل فارسیه که بدلک ده گریمهود .
۱۲ - جن گوزکنی بسی زمان دبارده به که له ههر رماتیکا سرجا و کوئی
ده که هوی .

۱۳ - سورانیه که ودک فارسیه که وايه . له لعلک به ختن جباواری له
موبنیک دهربزینا . فارسه کانیش . به تابه تنق ا نه هرونین ا به کان .
و دک لوزد کان له فرزی دهکدن . به لام له بوسنا ده گوزن .

۷ - نه و شه فارسیانه که به (ئەلف و واو) دواییان دئ لە لۆزىدا
ئەلف) كە فزى دەدرئ :

(گاو) دەمین بە (گتوو)
(ناو) دەمین بە (نقو) ^(۱۷)

(نيشانه کاتى (كى) لە لۆزىدا)

لە شىومۇزمانى لۆزىدا . دو نيشانه کو ھەن . كە بىرىتىن لە (و) و
(با) ۰۰ لە دوواھە (و) كە ياز تايىھنىچە بىر كۆكىردىنەوەي گىانداران ۰۰
(با) بە كە بش لە تىوان گىاندار و بىن گىان و ئەندامى لەشدا . هاوبەشە :

۱ - (و)

كۈز	نەك
كۈزۈ	كۈز
بېچۈ	بېچ
بۈزۈ	بۈز

۲ - (با)

كۈز	نەك
دارما	دار

۷ - (بىزدى بەناش ناجار بود . سەرتىبابى گرامىر و فىرىدەنگە كە لە كەن زمانى فارسیدا بىراوردى بکا . جونكە ئەم زمانى زمانى رەسىنى ئىپرائە .. خۇ نەشىدە كرا لە كەن دېلىتكىتىكى دېتكى زمانى كوردىسا بىراوردى بکا ! كەن بىراابە و بلوابە من بىتكۈمان دەتكىد !!

دهستا	دهس
چوتیا	چتر
متویا ۰۰۰	متر

(۱- نیشانه‌ی بچوک‌گردنوه -)

نیشانه کانی بچوک‌گردنوه ، له شیوه‌ی لورتدا برتنن له (بله) و (جه) و (له) .

سرنج : لم دیاردیدا هاوچوتق نیشانه‌ی بچوک‌گردنوه‌یه له سؤراتیدا .

[نیشانه‌ی (موبالغه)]

نیشانه‌ی موبالغه له دیالیکتی لورتدا ، برته له (و - ل) و مک :

شرمتو	زور شرمن ۱
لنجتو	زور زوو زبرین ۴ ۰۰۰
سرنج (۱) :	

نه موکرماندا (وون) به کاردههیتری و مک :
 (شرمون وون) ۰۰ له سؤرانیه کهدا (ن) و مک :
 (شرمون)

سرنج (۲) :

دور نیه له (جوج)ای عره‌بیوه . و اتا (ئیلخاح کره‌وه) هاتین .

۸ - نیشانه‌ی کو له فارستیدا (ها) يه .

سرنج : هندی وشهی تاک ، که دوا بیشان له لورتدا دیار به . له ثانی
 کوکردن . نه و بینه ناشکرا دهبن :
 ره ازدن دهبن به ازهنو)

– راناوه‌کان –

(راناوه‌کانی مفعولی پساو)

لارست	سوران	لوژت
بعن	وهم – به من	ووم
بو	وهو تر – به تر	وت
به او	وهو به او	وش
پسا	وهمه – بهمه	وسو
بنسا	وهو تر	وقر
به ایشان	وهو واز – بههو وار	وشت
با من	ده گهله من	وام
با تو	ده گهله تو	وات
ما او	ده گهله هوا	واش
با ما	ده گهله هه	وامق
با شما	ده گهله توا	واتو
با آنها	ده گهله ههوا	واشت

۱۱) حمرمی همزاهی : ندو حمرف به – له فارسیدا – که له گهل راساودا
 دی و مانای ندوه ده گهیه من که ندو شته . یا ندو کمه سه له گهل راناوه‌که به .
 دیارترین حمرفیشی ایا بیه . که له کوردیدا ، بدراسمه رد گهی نبه . مه گه ر
 سالی . اده گهل – له گهل ، نهین ... !

(رانوه کانی فاعیل پسلو)

فارسی	سویاں	لوزی
من	من	م
تو	تو	تُو
او	او	أَوْ
ما	ایمه	يَا
نا	ئیوه	نَا
ابشان	نهوان	ئونـر
مرا (۲۱)	(۱) آ	هـ
توا	نهـ تو - تو	تُوبـ
اورا	نهـ وـ	ئوـونـهـ
مارا	ئیمه	يـسانـهـ

۲۱ علامه مهفوی بن واصله : نهـ کاتـبهـ - لـهـ فـارـسـیدـاـ - کـهـ رـانـاوـ
حالـمـیـ مـهـ نـعـولـیـ بـهـ خـوـیـهـ دـهـ گـرـیـ . بـیـانـهـ کـهـ بـشـیـ (روـاـیـهـ) . کـهـ لـهـ
کـورـدـبـدـ جـنـگـ نـاـکـهـوـیـ . مـهـ گـمـرـ تـهـبـاـ اـیـ حـتـیـ بـکـرـیـتـهـوـدـ . وـهـ کـوـ :

سرـاـ	گـفـتـ	ـ بـهـ مـنـ وـوـتـ
مرا	:	ـ مـنـ
ترـا	:	ـ تـرـیـ
اورـا	:	ـ نـهـ وـیـ
مارـا	:	ـ مـارـاـ
نـیـمهـ	:	ـ نـیـمهـ
سـارـاـ	:	ـ نـیـوهـ
انـسانـرـاـ	:	ـ نـهـانـیـ

حـکـهـ لـهـ وـدـمـشـ اوـاـ . لـهـ رـمـانـیـ نـیـمهـدـاـ . عـلامـهـ مـنـ فـاعـلـیـ بـنـ واـصـلـهـ بـهـ .

لـهـ هـدوـلـیـرـیـ
لـهـ هـدوـلـیـرـهـوـدـ
لـهـ هـدوـلـیـرـزـاـ

شمارا	نهوانه	شومانه
ابشارا	نهوانه	نوتونه

(- ناوی نیشانه - راناوی نیشانه -)

له لوزبنا . ناوی نیشانه شمن ریزه‌ی تاکی همه . که بسراست
نمودا . دایعش دهکری .

۱ - نهسمی (نلف)	دو ریزه‌ی همه	یهک (کو)یان همه
۲ - دهمی (با)	دو ریزه‌ی همه	یهک (کو)یان همه

دهمه‌ی (ج) . نهوش هم دو ریزه‌ی همه . که هربهک لوه دو
ریزانه . جوازت (نو) ددکرتوه و برینه نه :

فارسی	لوزی	نهاف (نهاف)
این	نهمه	۱ -
این	نهمه	۲ -

سرنج : (کو)ی هم دو کیان (یو = نه مانه) به . که جی فارسی که
(انها) به .

فارسی	لوزی	(ین) -
آن	وه	۱ -
آن	وهنه	۲ -

سرچ : (نور)ی هر دو کان له لوزتدا (وه نو = نهوانه) وه فارسیه کمی
 (آنها) به .

فارسی	سورانه	وزتی	(ج)
این	نهمه	نه	۱
آن	نهوه	نهو	۲

سرچ : (کفر)ی هر دو کان له لوزتدا (ئینو = نه ماز = نهوانه) وه
 فارسیه کمی (اینها و آنها) به .
 (نوز = نهوانه) فارسیه کمی (آنها) به .

سرچ : نه له حجهی وزتی (پاییز) دا کار وا ده کدو ته ومه

سورانه تاله	فارست تاله	لوزتی تاله
نهوه	آن	هو
نهمه	این	هی

سورانه کو	فارست کو	لوزتی کو
نهوانه	آنها	هقرت
نه ماز	انها	مبنت

(- نمونه یه بین له سهر سهرفی کار -)

- چاوگی (همه = خویندن) به . فارسیه کمی خواندن .
- ناوی کراوی (همه = خوینترواه) به . فارسیه کمی (خوانده شده) به .

۱- راپردوی معواو - متعلق - ۱

فارسی	سوران	لوزی
خواندم	خوینده	هه بهه
خواندی	خویندت (نون)	هه نی
خواند	خویندی (نه و)	هه ن
خواندیم	خویندمان	هه بیم
خواندید	خویندتاو	هه نیت
خواندند	خویندیار	هه نهن

۲- راپردوی گووازنن ( )

فارسی	سوران	لوزی
خواندام	خویندومه	هه نه ما
خواندهای	خویندونه	هه بیا
خواندهاست	خویندوبه	هه نه
خواندهایم	خویندومانه	هه بیمه
خواندهاید	خویندوتانه	هه نیته
خواندهاند	خویندوبانه	هه نه ن

۳- راپردوی دور ( )

فارسی	سوران	لوزی
خوانده بودم	خویندبورم	هه نیم

خوانده بودی	خوئندبوق	هه بست
خوانده بود	خوئندبوقی	هه نیز
خوانده بودیم	خوئندبوقمان	هه نیز
خوانده بودید	خوئندبوقنان	هه نیز
خوانده بودن	خوئندبوقوان	هه نین

(۱) - کاتی حلال (بمعرفه اقام)

فارست	سورانی	لوزتی
میخوانم	ده خوئنم	موهونه
میخوانی	ده خوئیت (تو)	موهوس
میخواند	ده خوئین (ته)	موهونه
میخوانم	ده خوئین	موهونیه
میخواند	ده خوئین (تیوه)	مه هویت
میخوانند	ده خوئین (ئهوان)	موهوندر

(۲) - کاری غساب ( )

فارست	سورانی	لوزتی
بخواند	بخوئنی	۱ - بوهونه
بخوانند	بخوئن	۴ - بوهونهار

(۳) - کاری نیستنا ( )

فارست	سورانی	لوزتی
بخواز	بخوئنه	۱ - بهو و
بخوانید	بخوئن	۴ - بھونیت

(۷ - کاری (بق))

له لوزندا . کارت (بیه - بروه) به و له جتی (بودن - شدن) به ک
مانای همه

فارسی	سورانه	لوذق
آنچا بودم	نهوی بقمه	۱ - نوچه بیه
بلندشدم	راسته و بقمه	۲ - راس بیه

سرنج : پیش (بیم - ۱) به مانای (بودن) ای فارسی به ، (بیسی - ۲) به مانای (شدن) هم نه سورانه که دا هم (بقمه) هم ره نکین سه روپی
نهو فرمانه پیویست بین .

(۸ - رایردقی تعواو)

فارسی	سورانه	لوذق
بودم	بقم	بیم
بودی	بوی	بیس
بود	بتو	بی
بودیم	بقوین	بیم
بودید	بتون (ئیتوه)	بیت
بودند	بتون (ئهوان)	بیز

(۹ - رایردقی گوازن)

فارسی	سورانه	لوذق
بودام	بقم (من)	بیما

بودای	بوقت (ق)	سـ
بوداست	بوروه	بوره
بوداین	بقرین	بیموده
بوداید	بقری (قـ)	بیموده
بوداند	بقرن (نهوان)	بـ

(۱۰ - نیستا)

فارسی	سورانه	لوزی
مینوم	دهبه	سووده
میشوی	دهبی	مووئی
میشود	دهبین	موویه
میشایم	دهبین (نیـه)	مووبه
میشوند	دهبین (نیوه)	سووبت
میشوند	دهبین (نهوان)	مووهر

(۱۱ - حال)

فارسی	سورانه	لوزی
مـ	مهـ	مهـ
منـ	مهـی	میمسـ
متـ	مهـه	مهـن
مـیـ	مهـین (نیـه)	میـهـ
مـیدـ	مهـن (نیوه)	میـیدـ
مـندـ	مهـن (نهوان)	میـهـن

(۱۲ - کاری نیتا)

فارسی	سوراتن	لوزتی
باش	بـ	بـ
باشند	بـن	بـوت

(۱۳ - کاری غایب)

فارسی	سوراتن	لوزتی
باشد	بـن	بووه
باشند	بـن	بووهـن

سرنج : کاری (بـ) لـه لهجهی پاین و بالاگرینوهدـا . لـه جـتـی (بـ) (و)یـش
دـبنـن ۰۰ لـیـزـهـدا تـهـنـی نـقـوـتـهـی (و)هـکـه هـاتـوـه :

(نـا - کاری نـایـرـدـه)

فارسی	سوراتن	لوزتی
بـودـم	بـوم	وـیدـم
بـودـی	بـوـی	وـیدـی
بـودـ	بــ	وـیدـ

(بـ - گـوـ)

فارسی	سوراتن	لوزتی
بـوـدـیـم	بـوـنـ	وـیدـیـم
بـوـدـیـد	بـوـنـ (نـیـوـهـ)	وـیدـیـد
بـوـدـانـد	بـوـنـ (نـهـوانـ)	وـیدـانـد

سونج^(۱) : کاته کانی تر . له شیوه کانی نردا بین فورفن .

سونج^(۲) : وشمیک که به (نگ) تهواو بین . له لوزتبا به (غنه - گنه)
وهکتو وشه کانی (جهنگ - سنه) . به همان شیوه می سلیمانق که
له فزی (نگ) ده کرن و مک : (رهنگ - دهنگ - بعریه نگ) .

فهره‌نگه‌کان

کهلى سوودم لام فرهمنگانه و مترجمه :

- ۱ - فرهمنگ عميد - فارسي - حسن عميد
- ۲ - فرهمنگ خال - ۲ بزرگ - شيخ محمدى خال
- ۳ - فرهمنگ مهاباد - گيوي موکريانى
- ۴ - فرهمنگ كشتوکال - شيخ مارفي فرهنگاني
- ۵ - دستور و فرهمنگ زمانى کوردى عمره‌بي فارسي - هلا‌الدين سجادى .

★ ★ ☆

سویاس و نوازشت

لمايمبه گير هاتنان و هاريکاري مامؤستيان (هين - حسنه
بانمي - عبدالله حسن زاده نبوایه ، لهتمك همندی برانعری دلسوزی نر ،
نعم کار و بروزبه دوا بكموتايه ... ! سویاسیتکی گلمیش بو کلا
نموزه‌همانی زنگنه گه سمریعوشتی نعم قاموسه‌ی بوقردم :

نورخی (۴۰۰) فلسه

۴۰۰ دانه لام کتبه لمجایپ دراوه
ددهستین کردى لمجایپ دان ۱۰/۱۰/۱۹۷۸
لن بوجمهود لمجایپ ۲۱/۱۲/۱۹۷۸

لهم کتبخانمی نیشتمانیدا

زماره ۱۶۷۱ ای سالی ۱۹۷۸ ای دراوەن

A LAK AND LORR

DICTIONARY
HAMID IZADI PANAH

COMPARED OF COMMENTED UPON
BY
MAHMOUD ZAMDAR

1978

فرخی ( ) ( ) فلسه